

Verslag over de economische conjunctuur in de distributie

Mei 2019

Deze studie werd afgesloten op 29 mei 2019.

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
Algemene Directie Economische Analyses en Internationale Economie
Dienst Conjunctuur en Sectorale ontwikkelingen

Vooruitgangstraat 50
1210 Brussel

Ondernemingsnummer: 0314.595.348

<https://economie.fgov.be>

Tel.: 0800 120 33 (gratis nummer vanuit België)

Verantwoordelijke uitgever: Regis Massant
Voorzitter a.i. van het Directiecomité
Vooruitgangsstraat 50
1210 Brussel

Internetversie

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Inhoud

Lijst van grafieken.....	4
Lijst van tabellen.....	5
Voorwoord.....	6
Executive summary.....	7
1. Algemene context	11
1.1. De Europese economie	11
1.2. De rest van de wereld	11
1.3. België.....	12
2. Conjunctuur in de handel	15
2.1. Conjunctuur	15
2.2. Omzet volgens de btw-gegevens	18
2.3. Investerings volgens de btw-gegevens	22
2.4. Tewerkstelling.....	26
2.5. Tijdelijke werkloosheid	30
2.6. Ondernemerschap.....	31
2.6.1. Oprichtingen, schrappingen en btw-inschrijvingen van ondernemingen	32
2.6.2. Faillissementen en arbeidsplaatsenverlies door faillissementen.....	41
3. Andere indicatoren.....	46
3.1. De Statbel-enquête bij de kleinhandel (G47)	46
3.1.1. De omzet in de verschillende takken van de detailhandel.....	47
3.1.2. Afdeling voeding, dranken en genotmiddelen.....	47
3.1.3. Textiel, kleding en schoeisel	47
3.1.4. Huishoudelijke artikelen en apparaten	48
3.1.5. Motorbrandstoffen.....	48
3.1.6. Diverse producten	49
3.2. Registratie van de verkoop van nieuwe en tweedehandspersonenwagens	49
3.3. Consumptieprijsontwikkeling in de detailhandel.....	50
3.4. Elektronische handel	52
3.4.1. Online b2c-aankopen.....	52
3.4.2. Online b2b-aankopen.....	54
3.4.3. Online b2b-verkopen	54
3.4.4. Omzet uit e-commerce	55
3.4.5. Obstakels bij e-commerce	56
4. Bijlagen.....	58

Lijst van grafieken

Grafiek 2-1. Conjunctuurcurve in de algemene economie en in de handel (01.2008-04.2019)	15
Grafiek 2-2. Conjunctuurcurves in courante consumptiegoederen	16
Grafiek 2-3. Conjunctuurcurves in niet-courante consumptiegoederen	17
Grafiek 2-4. Omzet in de handel	18
Grafiek 2-5. Investerings in de handel	23
Grafiek 2-6. Aantal arbeidsplaatsen in de handel (G45-G47)	27
Grafiek 2-7. Aantal arbeidsplaatsen in subsectoren van G47	29
Grafiek 2-8. Tijdelijke werkloosheid in de handel	30
Grafiek 2-9. Oprichtingen en schrappingen van ondernemingen in de subsectoren van G47	32
Grafiek 2-10. Oprichtingen en schrappingen van ondernemingen in sector G45	39
Grafiek 2-11. Oprichtingen en schrappingen van ondernemingen in de sector G46	40
Grafiek 2-12. Oprichtingen en schrappingen van ondernemingen in sector G47	41
Grafiek 2-13. Faillissementen en arbeidsplaatsenverlies in sector G45	42
Grafiek 2-14. Faillissementen en arbeidsplaatsenverlies in sector G46	43
Grafiek 2-15. Faillissementen en banenverlies in sector G47	44
Grafiek 2-16. Faillissementen en banenverlies in subsectoren van G47	45
Grafiek 3-1. Omzet van de detailhandel tegen werkelijke en tegen vaste prijzen	46
Grafiek 3-2. Omzet tegen werkelijke prijzen en tegen vaste prijzen in diverse takken van de detailhandel	47
Grafiek 3-3. Omzet tegen werkelijke prijzen en tegen vaste prijzen van motorbrandstoffen en diverse producten	48
Grafiek 3-4. Online aankopen in 2018 (bevolking tussen 16 en 74 jaar)	52
Grafiek 3-5. Online aankopen van goederen en diensten komende van andere Europese landen	53
Grafiek 3-6. Gebruik van e-commerce in kmo's tussen 2014 en 2018	55
Grafiek 3-7. Totale e-commerce verkopen van ondernemingen	55
Grafiek 3-8. Totale e-commerce verkopen van kmo's (10-249 tewerkgestelde personen)	56
Grafiek 3-9. Individuen die geen probleem hebben vastgesteld bij de online aankopen van goederen of diensten voor privégebruik	56

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Lijst van tabellen

Tabel 1-1. Groeiprognozes van het Internationaal Monetair Fonds en het Federaal Planbureau.....	14
Tabel 2-1. Totaal van de omzet in de handel.....	19
Tabel 2-2. Totale investeringen in de handel.....	23
Tabel 2-3. Aantal arbeidsplaatsen in de handel (G45-G47)	27
Tabel 2-4. Aantal btw-plichtige ondernemingen naar bedrijfsgrootte in de handelssector (G45-G47)	33
Tabel 2-5. Aantal oprichtingen naar bedrijfsgrootte in de handelssector (G45-G47)	35
Tabel 2-6. Aantal schrappingen naar bedrijfsgrootte in de handelssector (G45-G47)	37
Tabel 2-7. Demografie van de ondernemingen in de handel (G45-G47)	38
Tabel 2-8. Faillissementen en verloren arbeidsplaatsen	41
Tabel 3-1. Aankoop van nieuwe en tweedehandspersonenwagens.....	49
Tabel 3-2. Inflatie in 2018 voor bewerkte levensmiddelen vergeleken met de buurlanden	50
Tabel 3-3. Inflatie in 2018 voor onbewerkte levensmiddelen vergeleken met de buurlanden	51
Tabel 3-4. Inflatie in 2018 voor niet-energetische industriële goederen vergeleken met de buurlanden	51
Tabel 3-5. Online aankopen in het afgelopen jaar	53
Tabel 3-6. Online aankopen naar productcategorie	54
Tabel 4-1. NACE-nomenclatuur in de distributiesector	58
Tabel 4-2. Omzet volgens btw-gegevens	62
Tabel 4-3. Investeringen volgens btw-gegevens	63

Voorwoord

In het kader van een nauwere samenwerking tussen het secretariaat van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB) en de FOD Economie werd een gemeenschappelijk project op stapel gezet rond het uitvoeren van sectorale conjunctuuranalyses.

De FOD Economie zal, in samenwerking met de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, onder meer zijn expertise inzetten om een uitgebreide conjunctuurstudie te maken van diverse sectoren, zoals de distributie, de voeding, de chemie en de textiel.

Het huidige rapport “Economische conjunctuur in de distributie – mei 2019” werd samengesteld door het team van de Algemene Directie Economische Analyses en Internationale Economie van de FOD Economie (Chantal Binotto, David Restiaux, Richard Saka Sapu, Kris Van den Berghe en Vincent Vanesse). Het werd nauwgezet nagelezen door het stuurcomité (Emmanuel De Béthune, Lieselot Smet en Peter Van Herreweghe).

De positieve ervaringen van deze samenwerking en krachtenbundeling bieden talloze perspectieven voor een samenwerking tussen de FOD Economie en het secretariaat van de CRB voor andere projecten en studies. De twee directies hebben overigens een protocolakkoord gesloten om dit soort samenwerking structureel in de twee instellingen te verankeren en zij staan positief tegenover een verdere uitbreiding van deze samenwerking in het kader van de sectorale conjunctuuranalyses van de bijzondere adviescommissies van de CRB.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Executive summary

Algemene context

- De **economische bedrijvigheid**, zowel Europees als wereldwijd, vertraagde in 2018. Deze vertraging zal naar verwachting aanhouden in 2019.
- De **conjuncturele situatie in België** is vrij gunstig in 2018, ondanks een vertraging ten opzichte van 2017. De binnenlandse vraag blijft de voornaamste groeimotor in 2018 en zal dit wellicht blijven in 2019. Terwijl de netto-uitvoer nog positief bijdroeg tot de groei van het bbp in 2018, zal dit niet meer het geval zijn in 2019.
- De voornaamste **risico's** voor de Belgische economie, op korte termijn, zijn exogeen van aard, met als voornaamste aandachtspunten de brexit en het handelsbeleid van de Verenigde Staten.

Conjunctuur

- Ondanks een gunstige economische context brokkelde het **vertrouwen van de bedrijfsleiders** in de handel af van de tweede helft van 2017 tot midden 2018. Het herpakte zich evenwel vanaf augustus 2018.

Omzet

- In 2018 realiseerden **de drie sectoren** van de handel (G45-G47) samen een omzet van 606 miljard euro, een stijging met 3,4 % ten opzichte van het jaar ervoor, tegenover een stijging met 6 % in 2017.
- De groei van de omzet in sector G45 “**handel in en reparatie van auto's en motorfietsen**” vertraagde in 2018, van 8,7 % stijging in 2017 naar +2,7 % in 2018, goed voor in totaal 122,8 miljard euro.
- De sector G46 “**groothandel, met uitzondering van de auto's en motorfietsen**” (gewoonlijk genoemd “groothandel”) groeide met 4,2 % in 2018, dat is een minder snelle groei dan het jaar ervoor (+6,4 %).
- De jaarlijkse groei van de omzet van sector G47 “**detailhandel, met uitzondering van auto's en motorfietsen**” (gewoonlijk genoemd “detailhandel”) groeide opnieuw in 2018 (+1,3 %), ongeveer even sterk als in 2017 (+1,4 %), goed voor een verkoop van in totaal 99,3 miljard euro.
- De omzet van de overheersende **subsector 47.1** “detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels”, waar men de supermarkten vindt, groeide van jaar tot jaar tijdens de periode 2014-2018, om een bedrag van 46 miljard te halen in 2018. De groei vertraagt echter, en wel voor het eerst sinds 2012. De verkoop in subsector 47.2 “detailhandel in voedings- en genotmiddelen in gespecialiseerde winkels” (bakkers, slagers, ...) was dynamischer dan onder de supermarkten. De verhouding tussen de omzet in 2018 van 47.2 en van 47.11 bedroeg 11,8 % (tegenover 13,6 % in 2014), wat zich vertaalt in een lichte winst van marktaandelen van de gespecialiseerde winkels ten opzichte van de grote winkelketens en superettes. Dit kan te verklaren zijn door een gedragsverandering onder de consumenten (te nuanceren evenwel met eventuele prijseffecten).
- De “**verkoop op afstand**” blijft opmerkelijke omzetontwikkelingen vertonen. De verkoop door postorderbedrijven en door e-handelsbedrijven (zonder fysieke winkels) kent een grote dynamiek, met een groei van 21,4 % in 2018.

Investeringsen

- In 2018 daalden de investeringen in de **handel als geheel (G45-G47)** met 0,5 % ten opzichte van het jaar ervoor, maar ze blijven boven de zes miljard euro uitgaven. Een groei van de investeringen ziet men in de automobielsector en in de groothandel.
- De investeringen daalden voor het eerst sinds 2013 (-4,9 %) in de **detailhandel (G47)**, hetgeen samenhangt met een afname van de investeringsuitgaven in de winkelketens (supermarkten, superettes en soortgelijke), maar ook in de gespecialiseerde detailhandel, al dan niet voeding.

Tewerkstelling

- Het aantal **arbeidsplaatsen** in de volledige handelssector (**G45-G47**) stabiliseerde zich grotendeels tijdens de periode 2013-2017, van 489.082 arbeidsplaatsen in 2013 naar 498.445 arbeidsplaatsen in 2017, een toename met 1,9 %. Een lichte stijging van de tewerkstelling werd vastgesteld voor de eerste 9 maanden van 2018 (+0,6 %) ten opzichte van de overeenstemmende periode van 2017.
- In de sector G45 “**handel in en reparatie van auto’s en motorfietsen**” lijkt de in 2016 ingezette opleving van de werkgelegenheid zich in 2017 te consolideren na verschillende jaren van daling: de werkgelegenheid groeit met 2,4 % ten opzichte van 2016 naar 57.538 arbeidsplaatsen. Deze stijging hield aan tijdens de eerste 9 maanden van 2018, waarbij de tewerkstelling in deze sector met 2,1 % groeide ten opzichte van dezelfde periode van 2017.
- Net als in de sector G45 lijkt 2017 een jaar van consolidatie van de groei van de tewerkstelling in de sector G46 “**groothandel, met uitzondering van de auto’s en motorfietsen**”. Zo steeg in 2017 de tewerkstelling met 0,3 % ten opzichte van 2016, van 184.269 naar 184.909 arbeidsplaatsen. Deze verbetering hield aan tijdens de eerste 9 maanden van 2017, met een toename met 0,3 % ten opzichte van dezelfde periode van 2016.
- In de sector G47 “**detailhandel, met uitzondering van auto’s en motorfietsen**” hield de in 2014 ingezette stijging van de tewerkstelling ook aan in 2017, met een toename van 0,8 % ten opzichte van het jaar ervoor, van 254.031 naar 255.998 arbeidsplaatsen. Deze stijging hield ook aan tijdens de eerste 9 maanden van 2018, waar de sector 1.398 nieuwe arbeidsplaatsen registreerde, dat is 0,5 % meer ten opzichte van dezelfde periode van 2017. Drie **subsectoren** zijn goed voor 82,2 % van de tewerkstelling van de sector G47. Het gaat daarbij in volgorde van belangrijkheid om 47.1 “detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels”, 47.7 “overige detailhandel in gespecialiseerde winkels” en 47.5 “detailhandel in andere consumentenartikelen in gespecialiseerde winkels”, dat zijn respectievelijk 99.714, 76.395 en 34.795 van de 256.506 rechtstreekse arbeidsplaatsen.

Tijdelijke werkloosheid

- Het aantal voltijdsequivalenten (vte) die gebruikmaakten van de tijdelijke werkloosheid nam af in de handel (G45-G47) in 2018 ten opzichte van 2017 en zakte naar het laagste peil sinds 2013. Gemiddeld daalde het aantal vte dat een beroep deed op tijdelijke werkloosheid met 1.458 tussen 2017 en 2018 (-8,9 %). In het eerste kwartaal van 2019 daalde het aantal tijdelijk werklozen gemiddeld met 1.411 ten opzichte van het jaar ervoor (-8,9 %) naar 4.626 vte, dat is het laagste peil voor de beschouwde periode.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Demografie van de ondernemingen

- In 2017 telde de handel in zijn geheel (G45-G47) 178.620 **btw-plichtige ondernemingen**, dat zijn er 1.908 meer dan in 2016 (+1,1 %). De ondernemersdynamiek, die zich vooral doet gelden in kmo's met minder dan 5 werknemers (90,7 %), wordt voor 53,4 % geschraagd door de sector G47 “detailhandel, met uitzondering van auto's en motorfietsen” en voor 32,6 % door de sector G46 “groothandel, met uitzondering van de auto's en motorfietsen”.
- In 2017 kende het aantal **oprichtingen van ondernemingen** in de handel als geheel (G45-G47) een stijging met 0,8 % ten opzichte van 2016, met 117 nieuw opgerichte ondernemingen (tegenover 689 het jaar ervoor). Bij deze nieuwe oprichtingen ging het voornamelijk om kmo's, waarbij 98,1 % onder hen minder dan 5 werknemers in dienst hebben. Deze oprichtingen zijn voor 59,0 % te danken aan de sector G47 “detailhandel, met uitzondering van auto's en motorfietsen” en voor 28,0 % aan de sector G46 “groothandel, met uitzondering van de auto's en motorfietsen”.
- Het aantal **schrappingen van ondernemingen** in 2017 in de handel als geheel (G45-G47) evolueerde ongunstig ten opzichte van 2016, met een stijging met 322 (van 11.996 geschrapte ondernemingen in 2016 naar 12.318 in 2017). Bij deze schrappingen ging het voor 99,97 % om kmo's met minder dan 50 werknemers, waarvan de meeste minder dan 5 werknemers tewerkstellen (12.207 geschrapte ondernemingen met minder dan 5 werknemers op 12.314 met minder dan 50 werknemers), voor 59,0 % voor rekening van sector G47 “detailhandel, met uitzondering van auto's en motorfietsen” en voor 29,6 % voor rekening van sector G46 “groothandel, met uitzondering van de auto's en motorfietsen”.

Faillissementen en daaraan gekoppeld banenverlies

- In 2018 vertoonde de handel als geheel (G45-G47) een gunstige evolutie in termen van **faillissementen**. Deze daalden met 5,95 % ten opzichte van 2016 (van 2.536 naar 2.385 faillissementen van ondernemingen). De sector G47 “detailhandel, met uitzondering van auto's en motorfietsen” is goed voor 57,6 % van de opgetekende faillissementen in de handel als geheel en noteerde een daling met 8,3 % van hun aantal in 2018, van 1.499 naar 1.374 faillissementen. Tijdens de periode 2014-2018 blijkt 2014 een recordjaar voor het aantal faillissementen in de handel als geheel (G45-G47).
- Het aantal **verloren arbeidsplaatsen** als gevolg van deze faillissementen in de handel als geheel (G45-G47) kende een gunstiger verloop in 2018, namelijk een daling met 9,8 % vergeleken met het jaar ervoor (van 3.375 naar 3.225 verloren arbeidsplaatsen). De sector G47 “detailhandel, met uitzondering van auto's en motorfietsen”, die goed is voor 64,7 % van de verloren arbeidsplaatsen van de handel als geheel, kende een daling ten opzichte van het jaar ervoor, namelijk naar 2.088 verloren arbeidsplaatsen in 2018. Tijdens de periode 2014-2018 is 2016 een recordjaar voor de sector G47 qua verloren arbeidsplaatsen ten gevolge van faillissementen.

E-handel

- Het aantal **onlinekopers** neemt toe. Terwijl in 2014 amper 54 % van de Belgische bevolking tussen 16 en 74 jaar online aankopen deed, was dit in 2018 reeds toegenomen tot 61 %. Ook in de buurlanden nam de onlinehandel sterk toe. Ten opzichte van de buurlanden hinkt de Belgische onlinehandel echter nog steeds achterop.

Nederland kende in 2018 het hoogst percentage online kopers met 80 %, gevolgd door Duitsland met 77 % en Frankrijk met 67 %.

- Het percentage van de Belgische bevolking tussen 16 en 74 jaar dat **nog nooit online winkelde** bedroeg 29 % voor België, wat iets hoger is dan het Europees gemiddelde (27 %). Een belangrijk deel van de Belgische bevolking heeft dus het afgelopen jaar of nog nooit een online aankoop gedaan.
- Volgens cijfers van het **Digital Scoreboard van de Europese Commissie** winkelden in 2018 38,8 % van de personen die in België gevestigd zijn online bij verkopers uit andere EU-landen. Dit cijfer neemt dus nog verder toe in vergelijking met 2017 toen dit 37,4 % bedroeg. In Duitsland winkelden slechts 18,2 % van de personen online bij verkopers uit andere EU-landen, terwijl het gemiddelde voor de Europese Unie 21,3 % is, wat 17,5 procentpunten lager is dan in België. Indien België kan evolueren in de richting van het Europees gemiddelde, kunnen er veel bijkomende jobs gecreëerd worden.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

1. Algemene context

1.1. De Europese economie

Vooruitzichten

Volgens de voorjaarsprognoses van de Europese Commissie van mei 2019¹ noteerde de Europese Unie een **vertraging van de groei** van haar bbp in 2018 (2 % groei), na in 2017 haar beste resultaat gekend te hebben (2,5 % groei) sinds de economische en financiële crisis van 2008. Voor het tweede opeenvolgende jaar kende **elk van de lidstaten** een economische expansie.

De **vertraging van de Europese economische bedrijvigheid in 2018** zou voornamelijk te wijten zijn aan een zwakkere dynamiek van de wereldwijde economische bedrijvigheid, gecombineerd met opduikende geopolitieke spanningen en handelsconflicten, met name tussen de Verenigde Staten en China, aan de brexit en aan andere interne problemen in verschillende lidstaten, zoals stakingen en de “gele hesjes”. Door de verdere verbetering van de arbeidsmarkt, de stijging van de lonen, een matige inflatie, maatregelen voor begrotingsherstel in sommige lidstaten en het gunstige monetaire beleid konden deze negatieve effecten evenwel beperkt worden en kon de economische expansie ondersteund worden.

In 2019 zal de Europese economische bedrijvigheid echter haar vertraging voortzetten en zakken naar 1,4 % groei alvorens licht aan te trekken in 2020 (1,6 %) door het verzachten van ongunstige nationale factoren en nog steeds gunstige financiële voorwaarden en herstelmaatregelen in sommige opkomende economieën.

1.2. De rest van de wereld

Vooruitzichten

Volgens het IMF² bedroeg **de wereldwijde groei van de economie** 3,6 % in 2018, dat is een lichte vertraging ten opzichte van de groei in 2017 (+3,8 %). Deze zou bovendien nog verder vertragen in 2019 (+3,3 %). Deze vertraging zou voornamelijk te wijten zijn aan een afname van de economische bedrijvigheid in de ontwikkelde landen (+1,8 % in 2019 tegenover +2,2 % in 2018), maar in mindere mate ook in de opkomende landen en de ontwikkelingslanden (+4,4 % in 2019 tegenover +4,5 % in 2018). In 2020 zou de wereldwijde economische bedrijvigheid opnieuw stijgen (+3,6 %), onder de impuls van de groei van de activiteit in de opkomende landen en de ontwikkelingslanden (+4,8 %), terwijl de groei in de ontwikkelde landen verder zou vertragen (+1,7 %).

Geografische gebieden

In de ontwikkelde landen zou de economische groei verder vertragen naar niet meer dan 1,8 % in 2019 (tegenover 2,2 % in 2018). De Verenigde Staten zouden een dalende economische groei kennen, van 2,9 % in 2018 naar 2,3 % in 2019 en 1,9 % in 2020, doordat de positieve effecten van het in 2018 ingezette begrotingsherstel geleidelijk zouden afzwakken. In 2019 zou de economische bedrijvigheid ook in de **eurozone** vertragen (1,3 % in 2019 tegenover 1,8 % in 2018), alvorens te versnellen in 2020 (1,5 %), terwijl die van **Japan** opnieuw in stijgende lijn zou gaan in 2019 en 1 % zou halen (tegenover 0,8 % in 2018), alvorens te vertragen in 2020 (0,5 %).

¹ CE, [European Economic Forecast](#), lente 2019.

² IMF, [World Economic Outlook, Growth Slowdown, Precarious Recovery](#), April 2019

Voor de **opkomende landen** en de **ontwikkelingslanden** wordt verwacht dat de economische groei zal vertragen naar 4,4 % in 2019 (tegenover 4,5 % in 2018). In deze groep landen lopen de resultaten evenwel uiteen. Terwijl er een nieuwe versnelling van de groei van het bbp wordt verwacht in **India**, van 7,1 % in 2018 naar 7,3 % in 2019 en 7,5 % in 2020, zou de economische bedrijvigheid van China verder vertragen, van 6,6 % in 2018 naar 6,3 % in 2019 en 6,1 % in 2020, door een striktere financiële regelgeving en spanningen in de handelsbetrekkingen met de Verenigde Staten. Deze laatste willen de Chinese uitvoer naar de Amerikaanse markt beperken.

1.3. België

Vooruitzichten

De **conjunctuursituatie in België** is vrij gunstig, ondanks een vertraging van de economische bedrijvigheid in 2018. Sinds enkele jaren kent het bruto binnenlands product (bbp) weliswaar een groei, maar deze bedroeg slechts 1,4 % in 2018, tegenover 1,7 % in 2017. Deze vertraging zal wellicht aanhouden, zodat de groei van de bedrijvigheid beperkt zou blijven tot 1,3 % in 2019, volgens het Federaal Planbureau. De groei van de economische bedrijvigheid in België zou in 2020 versnellen naar 1,4 %, zoals in 2018.

Componenten van het bbp

De economische groei werd in **2018** voornamelijk onderbouwd door de binnenlandse vraag **zonder voorraden** (1,1 procentpunt), en meer bepaald door de investeringsuitgaven (0,5 procentpunt), terwijl deze rol de gezinsbestedingen toekwam het jaar ervoor. De binnenlandse vraag zonder voorraden zal naar verwachting de motor van de groei van de economische bedrijvigheid in België blijven in 2019 en 2020. Men verwacht namelijk dat de verlaging van de personenbelasting, gekoppeld aan een grotere indexering van de lonen van de privésector en een vertraging van de inflatie de koopkracht van de particulieren zal ondersteunen. De investeringen zouden eveneens meer dynamiek moeten vertonen, aangezien ze nog steeds gunstige financieringsvoorwaarden en een hoge rendabiliteit genieten.

De bijdrage aan de groei van het bbp van de **netto-uitvoer** was positief in **2018** (0,7 procentpunt), maar ze zal afnemen en negatief worden (-0,2 procentpunt) in 2019 en 2020.

Inflatie

Volgens de Europese Commissie versnelde de inflatie (**HICP**) opnieuw in België in 2018, met een stijging van 2,3 %, dat is 0,1 procentpunt meer dan in 2017. Deze versnelling vloeit voornamelijk voort uit een stijging van de energieprijzen, met name de prijzen voor aardolie en elektriciteit, maar ook uit een stijging van de prijzen voor voedingsmiddelen. De stijging van de inflatie heeft dan ook de positieve effecten van de gematigde loongroei beperkt. De inflatie (HICP) zou evenwel vertragen naar 1,9 % in 2019 en 1,7 % in 2020, na een daling van de prijzen voor aardolie en voedingsmiddelen.

Risico's

De voornaamste **risico's** voor de Belgische economie op korte termijn zijn exogeen van aard. De nog steeds bestaande onzekerheid rond de voorwaarden van de brexit, wellicht zonder akkoord over de handelsbetrekkingen tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk, het verlies aan vertrouwen in de wereldmarkten, de (aangekondigde of aannemelijke) voornemens tot protectionistische maatregelen van sommige aloude handelspartners, met name de Verenigde Staten (vijfde belangrijkste afzetmarkt voor de Belgische uitvoer), zouden min of

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

meer uitgesproken gevolgen kunnen hebben voor bepaalde sectoren van de Belgische economie.

Vaststellingen en trends in de distributie

Bepaalde **winkelketens**, zoals **Blokker**, hebben een bijzonder moeilijk jaar gekend in 2018, met een nieuwe daling van de omzet, die kan leiden tot nieuwe sluitingen van winkels en de afschaffing van honderden arbeidsplaatsen. In 2017 had Blokker reeds een herstructurering moeten toepassen die tot de sluiting van 63 winkels leidde en het verlies van 230 arbeidsplaatsen³. Oorzaak daarvan waren de concurrentie van de e-handel en de groei van nieuwe low-costketens zoals Action en Extra.

Verschillende **kledingketens** werden eveneens geraakt, en vooral dan begin 2019. Terwijl het moederhuis van de keten “Coolcat” in Nederland failliet verklaard was, leken de Belgische winkels gespaard gebleven te zijn⁴. Niettemin hebben de directeurs van “Coolcat Belgium” uiteindelijk ervoor gekozen om het faillissement aan te vragen voor de winkels in ons land⁵. Aldus werd het faillissement gevraagd voor de 17 winkels in België, waardoor er 163 arbeidsplaatsen zouden verdwijnen. Coolcat is niet de enige kledingketen die zijn deuren sloot in het begin van 2019. In januari 2019 kondigden ook de directeurs van Newlook het faillissement aan van de winkels van de keten in België, met als gevolg het verlies van 110 arbeidsplaatsen⁶. Na verschillende jaren van slechte resultaten hadden reeds andere winkels van deze keten op ons grondgebied hun deuren moeten sluiten.

Bepaalde winkels van **voedingsniches** legden het loodje bij het begin van 2019. Terwijl de Brusselse fabrikant van doopsuiker “Vanparys” in maart 2019⁷ failliet ging (35 arbeidsplaatsen verdwenen), werd het faillissement eveneens uitgesproken voor chocolaterie Jacques in Eupen in mei 2019⁸ (67 arbeidsplaatsen verdwenen).

Ook de **speelgoedwinkels** kenden problemen, met een globale terugval van de omzet en de sluiting van de speciaalzaken van “La Grande Récré”⁹ (95 arbeidsplaatsen verdwenen). De druk op de speelgoedwinkels zou vooral uit drie richtingen komen¹⁰, namelijk de rechtstreekse concurrentie met de e-handel, met name de sites Amazon en Bol, de druk op de marges en een verschuiving van aan speelgoed bestede tijd naar digitale ontspanning. In 2017 kon de sector zich nog redden dankzij het succes van bepaald speelgoed zoals hoverboards en handspinders¹¹, maar dat was niet meer het geval in 2018.

De **e-handel** wordt vaak met de vinger gewezen als de bron van de problemen waarmee de handel te kampen heeft. Volgens een [studie van Gondola](#) plaatsten 72 % van de Belgen die aankopen op het internet deden hun bestellingen op een buitenlandse site, hetzij uitsluitend op een website van een buitenlandse shop (16 %), hetzij zowel bij Belgische als bij buitenlandse webshops (56 %). Slechts 28 % van de Belgische e-shoppers deden bestellingen op een Belgische e-handelssite. Dat betekent dus verlies voor de Belgische ondernemingen. Daarnaast

³ La Libre, [Il y aura de nouvelles fermetures de magasins Blokker en Belgique, annonce la direction](#), november 2018.

⁴ Trends, [L'enseigne CoolCat fait faillite aux Pays-Bas, les activités belges pas concernées](#), april 2019.

⁵ RTBF, [Les 17 magasins CoolCat de Belgique vont fermer pour cause de faillite](#), april 2019.

⁶ La Libre, [“New Look” annonce sa faillite en Belgique et quitte le pays](#), januari 2019.

⁷ L’Echo, [Le fabricant de dragées Vanparys fait aveu de faillite](#), maart 2019.

⁸ RTBF, [Eupen: la chocolaterie Jacques va définitivement fermer ses portes](#), mei 2019.

⁹ RTBF, [L'enseigne “La Grande Récré” en faillite, tous les magasins de Belgique seront fermés dès ce mercredi](#), juni 2018.

¹⁰ Trends, [Comment les géants du jouet s'organisent pour survivre face à l'e-commerce](#), december 2017.

¹¹ La dernière heure, [Le marché du jouet en recul en Belgique](#), oktober 2018.

komt ook de hypermarkt in zijn huidige vorm meer en meer in de problemen door de opkomst van de elektronische handel, de buurtwinkels, gespecialiseerde winkelzaken en het succes van hard discounters¹².

Ondanks de problemen biedt 2019 echter **betere vooruitzichten voor bepaalde takken van de distributie**. Grote ketens willen massaal aanwerven in 2019¹³. Bij Lidl zou men op zoek zijn naar zowat 200 medewerkers. Dit cijfer loopt op tot meer dan 600 voor de groep Colruyt, terwijl Delhaize aankondigt 1.000 medewerkers te willen aanwerven in 2019 en 2020.

Er tekent zich overigens een **nieuwe trend** af in de distributiesector. Terwijl Amazon in januari 2018 al van start was gegaan met slimme supermarkten¹⁴ onder de naam [Amazon Go](#), ziet het ernaar uit dat de supermarkt zonder kassa er ook in Europa zal komen. Zo testte in Frankrijk de winkelketen Auchan de eerste winkel zonder kassa¹⁵, waar klanten om het even wanneer hun aankopen kunnen doen. In de praktijk kan dit voor de consument interessant zijn (tijd-winst), maar dit soort supermarkt kan dan wel gevolgen hebben voor de tewerkstelling van de sector, aangezien het kassapersoneel verdwijnt.

Tabel 1-1. Groeiprognoses van het Internationaal Monetair Fonds en het Federaal Planbureau

	2017	2018	2019 (r)	2020 (r)
Wereld	3,8	3,6	3,3	3,6
Eurozone	2,4	1,8	1,3	1,5
Verenigde Staten	2,2	2,9	2,3	1,9
Japan	1,9	0,8	1	0,5
Verenigd Koninkrijk	1,8	1,4	1,2	1,4
België	1,7	1,4	1,3	1,4
<i>Binnenlandse vraag *</i>	<i>1,1</i>	<i>1,1</i>	<i>1,6</i>	<i>1,6</i>
<i>Veranderingen in voorraden *</i>	<i>0</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,1</i>	<i>0</i>
<i>Netto-uitvoer *</i>	<i>0,6</i>	<i>0,7</i>	<i>-0,2</i>	<i>-0,2</i>

* Bijdrage in procentpunt aan reële groei van het bbp. (r) = ramingen.

Bron: IMF, [World Economic Outlook, Growth Slowdown, Precarious Recovery](#), April 2019, Federaal Planbureau, Economische begroting, februari 2019, en [Economische vooruitzichten 2019-2024](#), februari 2019.

¹² Trends, [Après le choc Carrefour, la mort du supermarché?](#), februari 2018.

¹³ La Meuse, [Des milliers de jobs à pourvoir dans les grandes enseignes](#), april 2019.

¹⁴ RTBF, [Voilà à quoi ressemble le premier supermarché sans caisse ouvert par Amazon](#), januari 2018.

¹⁵ La dernière heure, [Auchan lance le premier magasin sans caisse... à la frontière belge!](#), februari 2019.

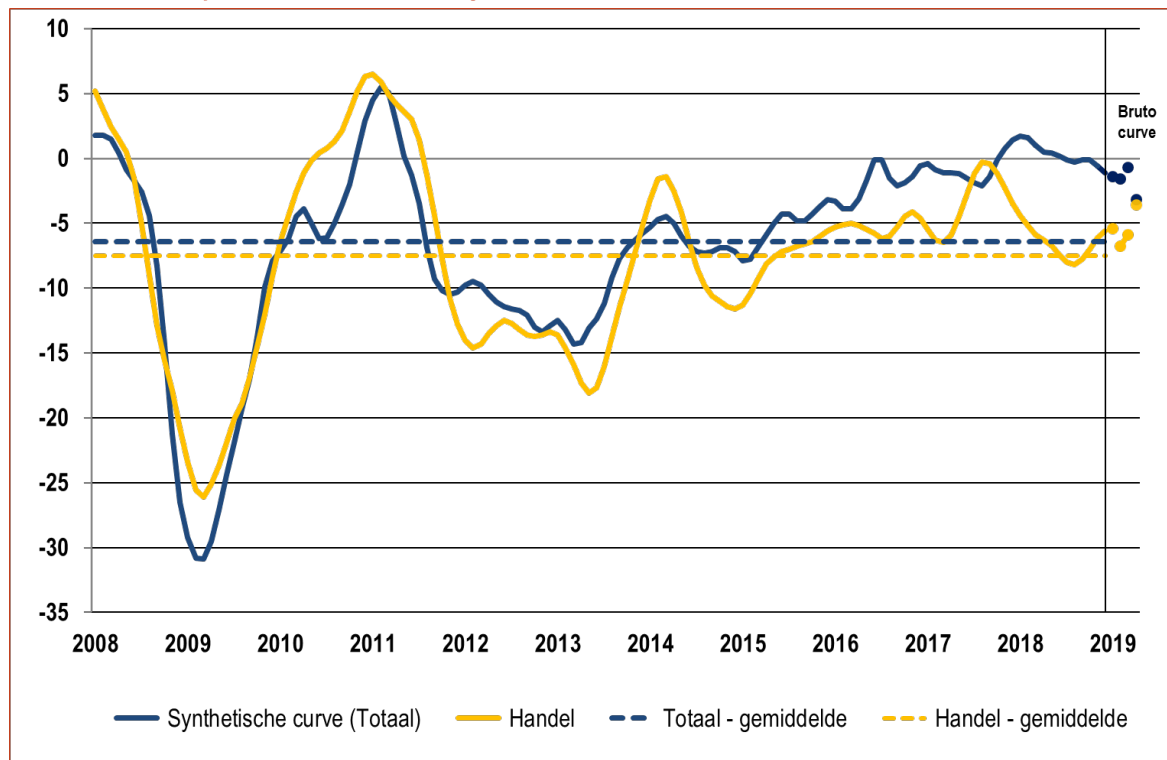
“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

2. Conjunctuur in de handel

2.1. Conjunctuur

De afgevlakte conjunctuurcurve in de handel, zoals weergegeven in grafiek 2-1, bestrijkt de periode van januari 2008, vanaf de economische en financiële crisis, tot december 2018, en werd vervolledigd met de brutogegevens voor de eerste maanden van 2019¹⁶.

Grafiek 2-1. Conjunctuurcurve in de algemene economie en in de handel (01.2008-04.2019)

Bron: NBB, conjunctuurenquêtes.

Sinds 2008 kende de **algemene synthetische** curve (industrie, handel, bouw, ...) drie conjunctuurcycli. De eerste cyclus, met een fors vertrouwensverlies gevolgd door een herstel in 2010, is van grotere omvang dan de volgende.

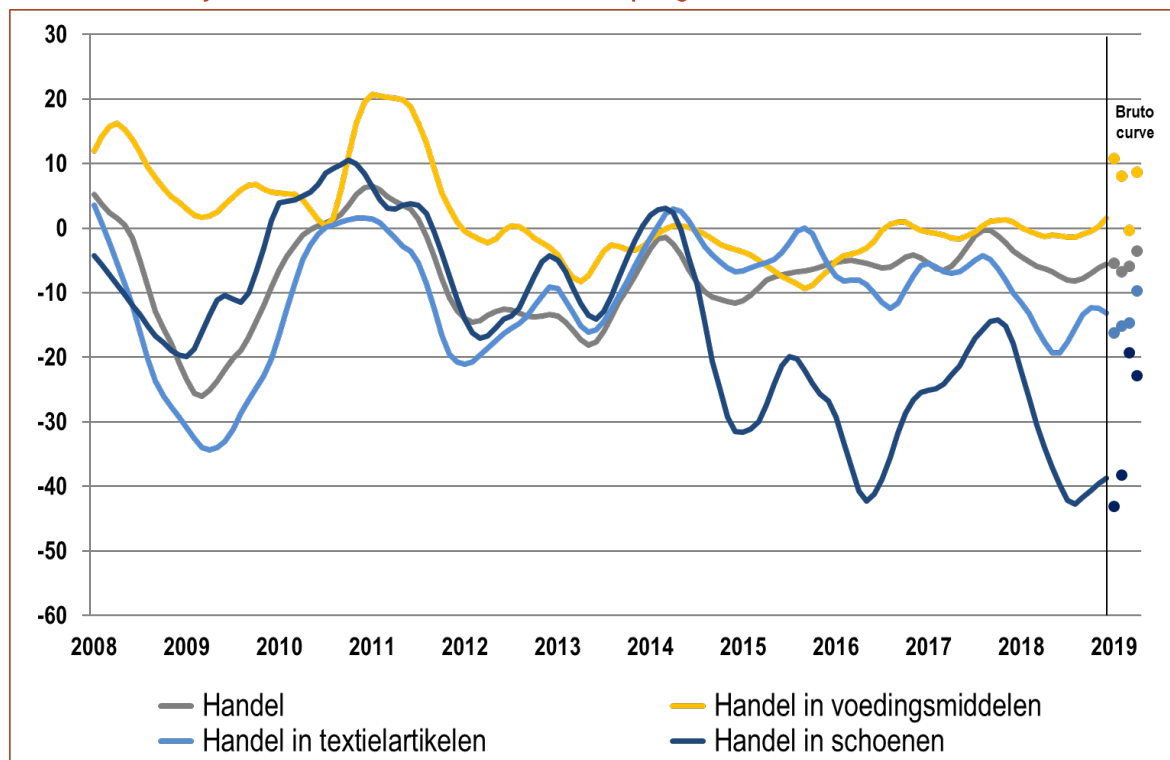
De conjunctuurcurve **met betrekking tot de handel** lijkt gecorreleerd te zijn met de algemene curve. Sinds 2012 evenwel lijkt de correlatie tussen beide curves weliswaar nog steeds aanwezig, maar de vertrouwenscurve van de bedrijfsleiders van de handel ligt enigszins onder de algemene curve, op twee uitzonderingen na.

Van maart 2017 tot augustus 2017 kent de vertrouwenscurve van de bedrijfsleiders van de handel een sterkere stijging, alvorens nadien opnieuw af te nemen. Het jaarprofiel van de curve in de vorm van een “klok” steekt af tegen dat van de algemene synthetische curve in de vorm van een “holte”. De vertrouwenspiek die in augustus 2017 vast te stellen is in de afgevlakte curve van de handel is te verklaren door de optimistische voorspellingen van de bedrijfsleiders op het vlak van tewerkstelling. In 2018 beïnvloedden de orderverwachtingen de curve, eerst in dalende lijn tot augustus 2018, waarbij de curve onder het gemiddelde van de lange periode

¹⁶ Brutogegevens vanaf maart 2019 voor de algemene synthetische curve en vanaf januari voor de sectorcurve.

zakt, om vervolgens opnieuw te stijgen. De brutogegevens van begin 2019 lijken op een hernieuwd vertrouwen van de bedrijfsleiders in de handel te wijzen.

Grafiek 2-2. Conjunctuurcurves in courante consumptiegoederen

Bron: NBB, conjunctuurenquêtes.

Grafiek 2-2. toont aan dat het zakenklimaat, gemeten aan de hand van de afgevlakte curve, in het tweede deel van 2018 verbeterde voor de **handel in goederen** als geheel. Hoewel men in het begin van 2019 een lichte achteruitgang vaststelde, weerspiegelen de brutogegevens niettemin een verbeterd vertrouwen van de bedrijfsleiders van de handel.

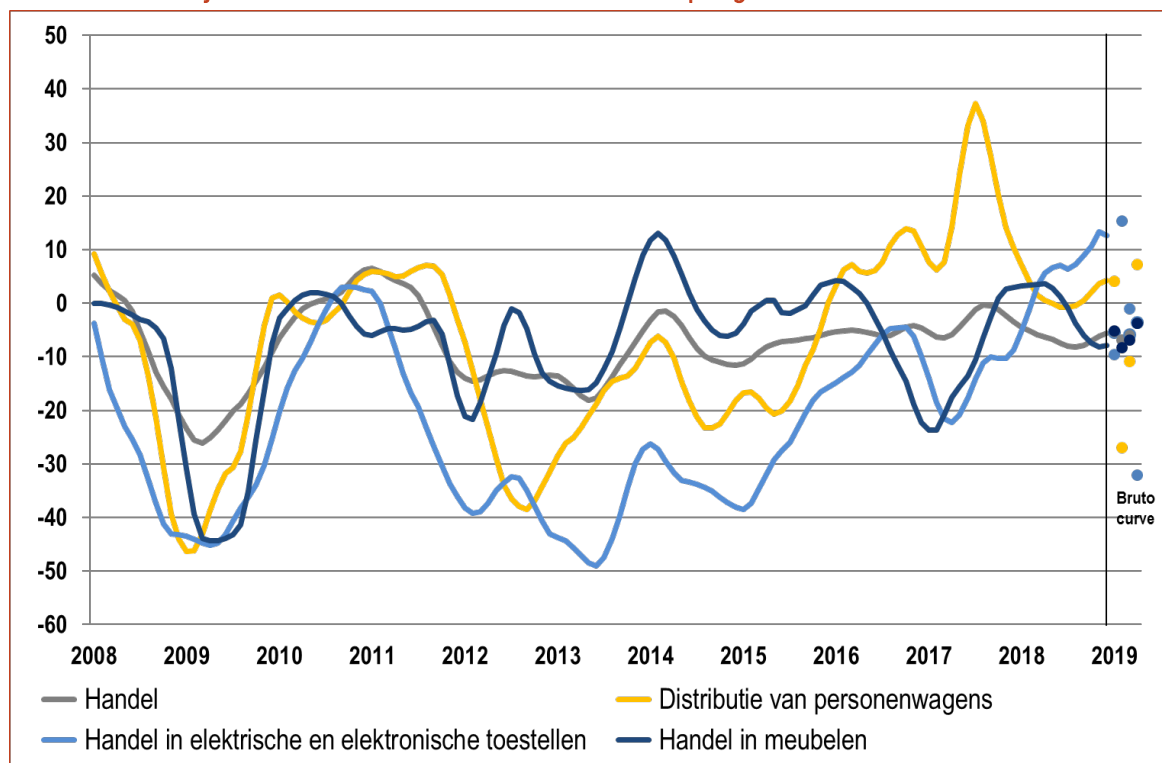
De uitsplitsing per subsector laat zien dat de verslechtering van het vertrouwensklimaat in de "**handel in textiel**", die in de tweede helft van 2017 kenbaar was geworden, nog tot juli 2018 aanhield. Nadien verbeterde het zakenklimaat opnieuw.

Het vertrouwen in de "**handel in voedingsmiddelen**" is gewoonlijk stabiel, omdat deze handelssector minder beïnvloed wordt door conjunctuurschommelingen dan andere soorten producten, doordat het hier om essentiële goederen gaat, wat nog eens bevestigd werd in 2018. De eerste brutogegevens van 2019 wijzen evenwel op een zekere volatiliteit.

Van de bestudeerde subsectoren kent de "**handel in schoenen**" het grootste verlies aan vertrouwen sinds midden 2014. Weliswaar werd weer een groter optimisme vastgesteld sinds het bodempeil van midden 2016, maar dit duurde slechts tot eind 2017. In 2018 stelt men een groot verlies aan vertrouwen vast onder de bedrijfsleiders van de handel in schoenen, dat in de zomer van 2018 zelfs zakte naar het bodempeil van 2016. Men ziet een lichte verbetering sinds augustus 2018. Het zakenklimaat in deze sector lijkt sinds 2014 in zekere zin losgekoppeld te zijn, met sterke schommelingen voor deze indicator.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Grafiek 2-3. Conjunctuurcurves in niet-courante consumptiegoederen

Bron: NBB, conjunctuurenquêtes.

Het ondernemersvertrouwen in de “**handel in meubelen**” ging erop vooruit in 2017, om dan vanaf mei 2018 opnieuw te verzwakken.

Het vertrouwen van de bedrijfsleiders in de sector “**handel in elektrische en elektronische toestellen**” trok aan sinds het dieptepunt van 2013 en bereikte een piek in november 2018. Volgens de brutogegevens van 2019 vertoont het vertrouwen een lichte deuk begin dit jaar.

Net als in de handel in elektrische en elektronische toestellen trok ook het vertrouwen van de bedrijfsleiders in de “**distributie van nieuwe personenwagens**” sinds het dieptepunt in 2012 weer aan tot juli 2017, toen het hoogtepunt bereikt werd. Sindsdien ging het vertrouwen fors achteruit, om dan opnieuw toe te nemen vanaf juli 2018. De brutogegevens van 2019 tonen een forse daling van het vertrouwen van de bedrijfsleiders van deze sector in maart 2019, maar deze daling was slechts tijdelijk.

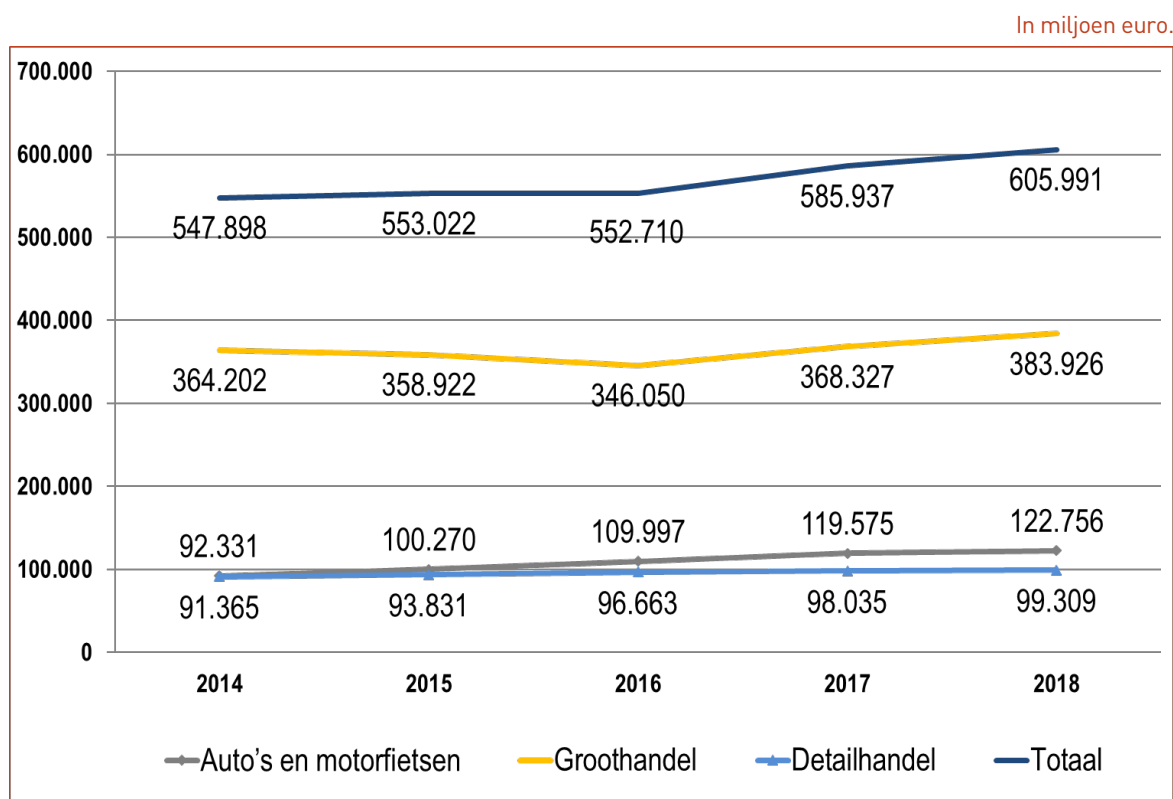
2.2. Omzet volgens de btw-gegevens¹⁷

In 2018 bedroeg de omzet van de drie sectoren van de handel (G45-G47) samen 606 miljard euro, een stijging met 3,4 % ten opzichte van het jaar ervoor, tegenover een toename met 6 % in 2017. Deze vertraging van de groei van de verkoop in 2018 stelt men eveneens vast voor elk van de drie sectoren afzonderlijk, hoewel in mindere mate voor de detailhandel (G47).

Ten opzichte van 2014 steeg de omzet in de handel met 10,6 % in 2018.

Sinds 2014 ging de omzet in de autohandel (+33 %) en in de detailhandel (+8,7 %) voornamelijk in stijgende lijn. De verkoop in de groothandel nam toe met 5,4 % ten opzichte van 2014 ondanks twee opeenvolgende dalingen in 2015 en 2016 (onder invloed van de volatiliteit van de brandstofprijzen).

Grafiek 2-4. Omzet in de handel

Bron: Statbel.

¹⁷ Definitie Statbel: de omzet omvat alle bedragen (exclusief btw) die overeenkomen met de verkoop door de btw-plichtige van goederen en diensten aan derden in België of in het buitenland. Bovendien omvat de omzet alle andere kosten (vervoer, verpakking, enz.) die aan de klant worden doorberekend, ook al worden ze apart in rekening gebracht. Kortingen, rabatten en disconto's moeten in mindering worden gebracht, evenals de waarde van teruggekomen producten (via creditnota's). Inkomen dat als overige bedrijfsopbrengsten, financieel inkomen of uitzonderlijke opbrengsten in de bedrijfsrekeningen voorkomt, wordt niet tot de omzet gerekend.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Tabel 2-1. Totaal van de omzet in de handel

*Bedragen in miljoen euro en wijzigingen ten opzichte van het jaar ervoor in %.

	NACE-code	2014	2015	Omzet 2016	2017	2018	Verandering 2018/2014
Auto's en motorfietsen	45	92.331	100.270	109.997	119.575	122.756	33,0%
T/T-1			8,6%	9,7%	8,7%	2,7%	
Groothandel	46	364.202	358.922	346.050	368.327	383.926	5,4%
T/T-1			-1,4%	-3,6%	6,4%	4,2%	
Detailhandel	47	91.365	93.831	96.663	98.035	99.309	8,7%
T/T-1			2,7%	3,0%	1,4%	1,3%	
Totaal	45-47	547.898	553.022	552.710	585.937	605.991	10,6%
T/T-1			0,9%	-0,1%	6,0%	3,4%	

Bron: Statbel.

Handel in en reparatie van auto's en motorfietsen (G45)

De groei van de omzet in de sector G45 “handel in en reparatie van auto's en motorfietsen” vertraagde in 2018, van een stijging met 8,7 % in 2017 naar +2,7 % in 2018, goed voor in totaal 122,8 miljard euro. Hoewel de omzet ononderbroken groeide tijdens de beschouwde periode, verliep de stijging het minst snel. Twee subsectoren vormen voornamelijk deze bedrijfstak. Zo realiseerde subsector 45.1 “handel in auto's”, die het meest doorweegt, een stijging van zijn omzet met 3,4 % in 2018, tegenover 10,4 % in 2017, dat is een gevoelige vertraging van de jaarlijkse groei. Subsector 45.3 “handel in onderdelen en accessoires van auto's” kende een stabilisatie van de verkoop na drie opeenvolgende jaren van stijging (+3,2 % in 2017). De minder belangrijke subsector 45.2 “onderhoud en reparatie van auto's” noteerde een zeer lichte stijging van de verkoop in 2018 (+0,2 %, tegenover +6,3 % in 2017). De kleinste subsector in termen van omzet, de 45.4 “handel in en reparatie van motorfietsen” kende een toename van de groei met 10,5 % in 2018, na een daling gekend te hebben met 1,1 % in 2017. De vier subsectoren waaruit de sector “handel in en reparatie van auto's en motorfietsen” (G45) bestaat, noteren dus een groei van hun verkoop in 2018 ten opzichte van 2017, getuige van een nog steeds gunstige conjunctuur voor de sector.

Groothandel, met uitzondering van auto's en motorfietsen (G46)

De sector G46 “groothandel, met uitzondering van auto's en motorfietsen” (gewoonlijk genoemd “groothandel”) groeide met 4,2 % in 2018, zijnde minder snel dan het jaar ervoor (+6,4 %). Deze sector wordt gedomineerd door drie subsectoren, namelijk, in volgorde van belangrijkheid: de overige gespecialiseerde groothandel (46.7) zoals brandstoffen en chemische producten, de handel in consumentenartikelen (46.4) en de handel in voedingsmiddelen (46.3). De omzet van de sector G46 bedroeg 383,9 miljard euro, met name onder impuls van de eerste en belangrijkste subsector. In subsector 46.7 “overige gespecialiseerde groothandel” groeide de verkoop met 7,1 % na 11,6 % in 2017. Deze stijging is met name te verklaren door het prijspeil van de brandstoffen: categorie 46.71 “brandstoffen” kende een omzetgroei van 20,6 % in 2018.

De op een na belangrijkste subsector, de 46.4 “groothandel in consumentenartikelen”, noteerde een lichte stijging van zijn omzet in 2018 (+0,8 %) na twee opeenvolgende jaren van daling. Binnen deze subsector is het categorie 46.46 “groothandel in farmaceutische producten” die de licht stijgende trend verklaart: de verkoop steeg hier met 640 miljoen euro in 2018 (+1,5 %). Deze categorie is veruit de belangrijkste in de subsector en vertoont gewoonlijk een dynamisch profiel, dat bruusk onderbroken werd in 2016. De tweede categorie in termen

van gewicht in deze subsector, namelijk de 46.49 “**groothandel in andere consumentenartikelen**” kende nog steeds een dynamische groei, namelijk met 2,1 % in 2018, na 6,7 % in 2017. Net als de vorige subcategorie kent ook categorie 46.42 “**groothandel in kleding en schoenen**”, derde in volgorde van belangrijkheid, nog steeds een stijgende verkoop in 2018, namelijk met 3,9 %, na 6 % stijging in 2017. Tevens ziet men dat de omzet van 46.41 “**groothandel in textiel**” weer lichtjes in stijgende lijn is gegaan (+0,3 %) na vijf jaar van opeenvolgende dalingen.

In de derde subsector in volgorde van belangrijkheid, namelijk 46.3 “**groothandel in voedingsmiddelen, dranken en genotmiddelen**” was de groei van de omzet geringer in 2018 dan in 2017 (+1,5 % tegenover +4,7 % in 2017). De dominante categorie¹⁸, 46.31 “**groothandel in groenten en fruit**” vertoonde een lichte daling van de omzet in 2018 (-1,5 %, tegenover +3,9 % in 2017) terwijl de dynamiek van de verkoop in categorie 46.36 “**groothandel in suiker, chocolade en suikerwerk**” een stuk verminderd was. Na drie jaar van tweecijferige stijging was de omzetgroei van categorie 46.36 slechts 5,4 % in 2018. De omzet van categorie 46.35 “**groothandel in tabaksproducten**” vervolgt zijn dalende trend die was ingezet in 2016 en zakt met 10,6 % in 2018 (na -7,4 % in 2017). Categorie 46.32 “**groothandel in vlees en vleesproducten**” noteerde een daling met 5 % van haar verkoop in 2018, na een groei met 4,6 % in 2017. Na een duidelijke versnelling in 2017 stabiliseerde de verkoop in 2018 bijna in categorie 46.33 “**groothandel in zuivelproducten, eieren, spijsoliën en vetten**” (+0,7 % in 2018 na 31,7 % in 2017). Van al deze categorieën, met uitzondering van 46.39, werd de belangrijkste stijging genoteerd in categorie 46.34 “**groothandel in dranken**” (+11,4 %).

Detailhandel, met uitzondering van de handel in auto's en motorfietsen (G47)

De jaarlijkse groei van de omzet van de sector G47 “**detailhandel, met uitzondering van auto's en motorfietsen**” (gewoonlijk genoemd “detailhandel”), kende een nieuwe stijging in 2018 (+1,3 %), vergelijkbaar met die in 2017 (+1,4 %), hetgeen de verkoop op een totaal bedrag van 99,3 miljard euro bracht.

De omzet van de dominante subsector, 47.1 “**detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels**”, steeg jaar na jaar tijdens de periode 2014-2018, om 46 miljard te bedragen in 2018. De groei vertraagde evenwel de laatste twee jaar, van 7,9 % in 2016 naar 2,5 % in 2017 en naar 1,4 % in 2018. De omzet van deze subsector, die goed is voor bijna 46,3 % van de totale omzet van de detailhandel (G47), verklaart grotendeels de prestaties van deze sector in termen van omzet en verhult daarmee de uiteenlopende resultaten in de andere subsectoren. Categorie 47.11 “**detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels waarbij voedings- en genotmiddelen overheersen**”, bestaande uit superettes en supermarkten, is de grootste categorie van deze subsector. Sinds 2014 groeide de omzet van deze laatste (47.11) met 18,5 %.

De tweede subsector in termen van gewicht (naar omzet maar ook naar tewerkstelling), 47.7 “**overige detailhandel in gespecialiseerde winkels**”, kende een stijging van zijn omzet met 1,5 % in 2018 na een jaar van stagnatie in 2017. In deze subsector zijn de zelfstandigen en kmo's sterk aanwezig (93 % van de ondernemingen hebben er minder dan vijf werknemers). De verkoop in de dominante categorie, namelijk **kleding** (47.71), stabiliseerde vrijwel in 2018 (+0,1 % tegenover +1,3 % in 2017), terwijl die in de tweede categorie in volgorde van belangrijkheid, de **farmaceutische producten** (47.73), opnieuw in stijgende lijn gingen in 2018 (+2,4 %) na een daling met 0,3 % in 2017. Hetzelfde geldt voor de omzet van de **medische en orthopedische artikelen** (47.74) (+4,3 % in 2018 tegenover -9,5 % in 2017). De verkoop van **cosmetica en toi-**

¹⁸ Behalve categorie 46.39 “overige voedings- en genotmiddelen”, die te heterogeen is.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

letartikelen (47.75) toonde zich bijzonder dynamisch, met een groei van 7 % in 2018, vergelijkbaar met die in 2016 (+7,4 %), net als de verkoop van **bloemen, planten, zaden en voedsel voor huisdieren** (47.76) die een stijging van 10 % kende in 2018 (tegenover 2,9 % in 2017). De verkoop van **schoenen** (47.72) nam voor het derde opeenvolgende jaar af in 2018 (-3,9 % na -1,6 % in 2017). **Uurwerken en sieraden** (47.77) verkopen van jaar tot jaar minder goed, met een daling van de omzet van 3,6 % in 2018, dat is de vierde opeenvolgende daling.

De op twee na belangrijkste subsector, 47.5 “**detailhandel in andere consumentenartikelen in gespecialiseerde winkels**”, noteerde een lichte stijging van de omzet in 2018 (+1 %). De omzet van de handel in **interieurartikelen** (categorie 47.51 + 47.53 + 47.59) daalde opnieuw in 2018, behalve categorie 47.59 die geen daling maar een stabilisatie van de omzet kende in 2017. Het succes gekoppeld aan de expansionistische strategie van de harddiscountketen **Action** lijkt de concurrenten last te bezorgen. Deze keten valt echter onder een andere NACE-code, 47.19, die overigens een vrij dynamisch profiel vertoont sinds enkele jaren. Nog steeds in subsector 47.5 zet de detailhandel in **ijzerwaren, verf en glas** (47.52) het in 2016 ingezette herstel van zijn verkoop voort na twee jaar van opeenvolgende dalingen, en wel met 1,4 % in 2018, bijna evenveel als in 2017 (+1,5 %). In categorie 47.54 “**detailhandel in elektrische huishoudapparaten in gespecialiseerde winkels**” ging de omzet opnieuw in stijgende lijn in 2018 (+5,8 % na een daling met 1,4 % in 2017).

Subsector 47.2 “**detailhandel in voedings- en genotmiddelen in gespecialiseerde winkels**” kende een groei van zijn verkoop met 1,8 % in 2018, na een daling met 2,4 % in 2017. Voor het eerst sinds 2012 was de verkoop in subsector 47.2 “**detailhandel in voedings- en genotmiddelen in gespecialiseerde winkels**” dynamischer dan die van de detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels waarbij voedings- en genotmiddelen overheersen (47.11). De verhouding tussen de omzet in 2018 van 47.2 en van 47.11 bedraagt 11,8 % (tegenover 13,6 % in 2014), wat zich vertaalt in een lichte winst van **marktaandeel van de gespecialiseerde winkels ten opzichte van de grote warenhuisketens en superettes** en wat te verklaren kan zijn door een verandering in het gedrag van de consumenten (te nuanceren evenwel met mogelijke prijseffecten). De handel in **groenten en fruit** (47.21) noteerde een nieuwe daling van de verkoop in 2018 (-2,3 %, na een daling met 5,9 % in 2017), wat de dalende trend bevestigt van de verkoop in deze categorie sinds meerdere jaren. De verkoop steeg echter met 2,4 % in 2018 in categorie 47.22 “**detailhandel in vlees en vleesproducten in gespecialiseerde winkels**” (tegenover +0,7 % in 2017). Deze stijging kan het resultaat zijn van de voedselschandalen die de industriële ketens hebben getroffen, waardoor de consumenten zich wendden tot lokale producenten en verdelers. De verkoop van **vis** (47.23) steeg weer in 2018 (+3,7 %) na een daling met 4,9 % in 2017. De stijgende trend van de omzet van de categorie **bakkers en banketbakkers** (47.24) hield aan in 2018 met een duidelijke versnelling (+6,7 %). De inkomsten uit de verkoop daalden opnieuw in categorie 47.25 “**detailhandel in dranken in gespecialiseerde winkels**”, maar minder opvallend in 2018 (-2,4 %) dan in 2017 (-14,8 %). De stijging van de accijnzen op alcoholische drank in november 2015 gecombineerd met de ecotaksen lijken de consumenten ertoe aangezet te hebben zich in de buurlanden te bevoorraden. Sinds bijna 10 jaar steeg de verkoop elk jaar in de handel in **tabakswaaren** (47.26) en haalde een stijging met 4,2 % in 2018 ten opzichte van het jaar ervoor.

Subsector 47.4 “**detailhandel in informatie- en communicatieapparatuur in gespecialiseerde winkels**” kende een groei van zijn omzet met 2,8 % na een daling met 2,8 % in 2017. Ondanks deze positieve trend in 2018, noteerde de sector toch een omzetsdaling van 14,7% ten opzichte van 2014.

De daling van de omzet houdt aan in subsector 47.6 “**detailhandel in cultuur- en recreatie-artikelen in gespecialiseerde winkels**” met een zevende opeenvolgende jaar van daling (-1,2 % na -3,1 % in 2017). Met uitzondering van de detailhandel in **audio- en video-opnamen** (47.63) en de detailhandel in **sportartikelen** (47.64) waar de omzet steeg met respectievelijk 4,2 % en 0,2 % in 2018 (tegenover +12,8 % en -1,1 % in 2017), kenden de andere categorieën een vermindering van de omzet in 2018 net als in 2017. Er werd een lichte daling van de omzet vastgesteld zowel bij de **boekhandels** (47.61) (-0,6 %) als bij de **dagbladhandels** (47.62) (-0,3 %). De grootste daling werd waargenomen in de **speelgoedwinkels** (47.65) waar de verkoop daalde met 5,9 % in 2018. Deze productcategorie lijkt de invloed te voelen van de e-commerce.

Subsector 47.8 “**markt- en straathandel**” vertoont een lichte stijging van de verkoop in 2018 (+1 % na +0,6 % in 2017), met een stijging sinds 2014 van 8,1 %. Niettemin, in weerwil van een omzet die voor het eerst 500 miljoen euro overstijgt, blijft het relatieve gewicht van deze subsector in de totale omzet van de detailhandel marginaal (2 %).

In subsector 47.9 “**detailhandel buiten winkels en exclusief markt- en straathandel**” bleef de verkoop dynamisch in 2018 (+18,6 % na +19 % in 2017). In de loop der jaren blijft de dominerende categorie, 47.91 “**verkoop op afstand**”, opmerkelijke ontwikkelingen in de omzet vertonen. Met 21,4 % stijging in 2018 (na 25,0 % in 2017) bedraagt de sinds 2014 gemeten groei 154,9 %. In deze categorie vindt men de online winkels “pure players” die over geen fysieke winkels beschikken en die via catalogus verkopen of via e-commerce, zonder onderscheid in het soort goederen of diensten die ze verkopen. Belangrijk te vermelden is dat de ontwikkeling van de elektronische handel van de grote winkelketens en van de kleine handelaars niet in deze NACE-code vertaald wordt. De omzet die gegenereerd wordt door de online verkoop van al dan niet gespecialiseerde winkels, die tevens over fysieke winkels beschikken (bijvoorbeeld Vanden Borre) wordt opgenomen in de hoofdcode in NACE van de handelszaak. Subsector 47.91 “detailhandel via postorderbedrijven of via internet” vindt men dan ook terug onder de ondernemingen die **uitsluitend in de postorderverkoop** actief zijn (men vindt er alle soorten goederen, zowel geneesmiddelen als tickets voor concerten en voorstellingen).

2.3. Investeringsgegevens volgens de btw-gegevens¹⁹

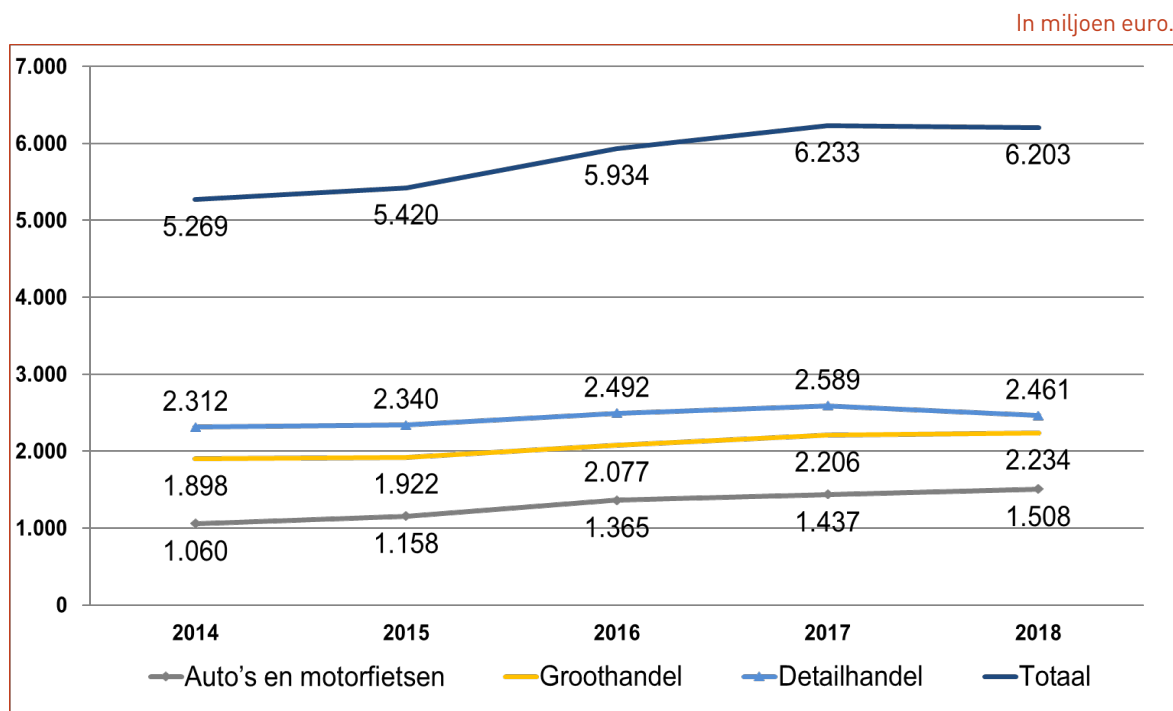
In 2018 daalden de **investerings**²⁰ in de handel als geheel (G45-G47) met 0,5 % ten opzichte van het jaar ervoor, maar ze blijven boven het bedrag van zes miljard euro. Deze lichte daling betekent het einde van de stijgende beweging die werd vastgesteld tijdens de periode onder beschouwing. Sinds 2014 namen de investeringen toe met 42,3 % in de verkoop en de reparatie van auto's (G45), met 17,7 % in de groothandel (G46) en met 6,5 % in de detailhandel (G47).

¹⁹ Statbel-definitie: Investerings zijn de uitgaven door de btw-plichtige voor de verwerving van goederen en diensten die deel uitmaken van zijn bedrijfsactiva: oprichtingskosten, immateriële vaste activa, terreinen en gebouwen, installaties, machines en uitrusting, meubilair en rollend materieel, vaste activa in leasing en overige vaste activa. De aankopen van andere diensten en studies (bv. ereloon architect) alsook de lonen en andere sociale lasten (bv. personeelsleden van het bedrijf die worden ingezet om een gebouw op te trekken of te verbouwen) worden dus niet beschouwd als investeringen.

²⁰ De statistieken van de investeringsuitgaven zijn niet cyclisch en kunnen grote en eenmalige investeringen capteren die het volgende jaar de facto neerwaartse basiseffecten veroorzaken.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Grafiek 2-5. Investerings in de handel

Bron: Statbel.

Tabel 2-2. Totale investeringen in de handel

*Bedrag in miljoen euro en groei ten opzichte van het jaar voordien, wijzigingen in %.

	NACE-code	Investerings					Verandering 2018/2014
		2014	2015	2016	2017	2018	
Auto's en motorfietsen	45	1.060	1.158	1.365	1.437	1.508	42,3%
T/T-1			9,3%	17,8%	5,3%	5,0%	
Groothandel	46	1.898	1.922	2.077	2.206	2.234	17,7%
T/T-1			1,3%	8,1%	6,2%	1,2%	
Detailhandel	47	2.312	2.340	2.492	2.589	2.461	6,5%
T/T-1			1,2%	6,5%	3,9%	-4,9%	
Totaal	45-47	5.269	5.420	5.934	6.233	6.203	17,7%
T/T-1			2,9%	9,5%	5,0%	-0,5%	

Bron: Statbel.

Handel in en onderhoud en reparatie van motorvoertuigen en motorfietsen (G45)

De investeringen in de sector “handel in en reparatie van auto’s en motorfietsen” blijven dynamisch. De groei van de investeringen nam echter licht af en zakte naar 5 % in 2018, tegenover 5,3 % in 2017. De investeringen stegen in subsectoren 45.1 “handel in auto’s” (+8,5 %) en 45.4 “handel in en reparatie van motorfietsen” (+13,7 %) maar daalden in subsectoren 45.2 “onderhoud en reparatie van auto’s” (-4,2 %) en 45.3 “handel in onderdelen en accessoires van auto’s” (-10,4 %).

Groothandel, met uitzondering van motorvoertuigen en motorfietsen (G46)

Voor het vierde opeenvolgende jaar dreef de groothandel zijn investeringen op in 2018 (+1,2 %, na +6,2 % in 2017).

Na de vertraging van de investeringsuitgaven in subsector 46.1 “handelsbemiddeling” in 2017 (+1 %) daalden deze in 2018 (-10,9 %). Het investeringspeil blijft evenwel hoog.

Subsector 46.2 “**groothandel in landbouwproducten en levende dieren**” kende een toename met 9,8 % van zijn investeringen in 2018, na een lichte daling met 4,5 % in 2017, onder invloed van de belangrijkste categorie, namelijk 46.21 “**groothandel in granen, ruwe tabak, zaden en diervoeders**”, waar de investeringen toenamen met 16,1 % in 2018.

De investeringen stegen met 25,6 % in 2018 in subsector 46.3 “**groothandel in voedingsmiddelen, dranken en genotmiddelen**”, na een stijging met 3,3 % in 2017. Met uitzondering van de groothandel in tabaksproducten (46.35), waar de investeringen dalen, en de groothandel in vlees en vleesproducten (46.32), waar de investeringsuitgaven slechts zeer licht toenemen, waren de investeringen in de andere categorieën voedingsmiddelen bijzonder dynamisch in 2018. Na verschillende jaren van daling in de belangrijkste categorie van deze subsector, namelijk **groenten en fruit** (46.31), gingen de investeringen opnieuw in stijgende lijn in 2018 (+13,1 %). De twee meest opvallende categorieën zijn de “**groothandel in zuivelproducten, eieren en spijsoliën en vetten**” (46.33) en de “**groothandel in koffie, thee, cacao en specerijen**” (46.37), die respectievelijk stijgen met +122,6 % en +118,8 % op jaarbasis en zo een piek in de laatste 10 jaar halen.

De uitgaven voor activa in subsector 46.4 “**groothandel in consumentenartikelen**” daalden met 7,5 % in 2018 na een stijging met 8,8 % in 2017, met name door een vermindering van de investeringen in categorie 46.45 “**groothandel in parfumerie en cosmetica**” (-25,9 %), die grote investeringsuitgaven had gedaan in 2017 (+82,6 %). Categorie “**groothandel in huismeeubilair, tapijten en verlichtingsapparatuur**” (46.47) blijft haar investeringen optrekken in 2018 (+8,7 %), net als in 2017 (+8,7 %) terwijl de **groothandel in kleding en schoenen** (46.42) deze terugdrong (-29,6 %), wat ze op het laagste peil brengt sinds 2012. Met uitzondering van de investeringen in **uurwerken en sieraden** (46.48) die een lichte daling kenden (-0,9 %) in 2018, waren de investeringen in de andere productcategorieën bijzonder dynamisch, met een stijging in **huishoudtoestellen** (46.43) met 33,9 %, in vaatwerk (46.44) met 31,7 % en in **textiel** (46.41) met 15,4 %. Categorie 46.46 “**groothandel in farmaceutische producten**”, belangrijk qua investeringspeil, dreef haar investeringen op met 12,9 % in 2018, waarmee een einde gesteld werd aan vijf jaar van opeenvolgende dalingen.

Subsector 46.5 “**groothandel in informatie- en communicatieapparatuur**” vertoont gewoonlijk sterke jaarlijkse schommelingen in de groei van zijn investeringen. Na een stijging met 50,8 % in 2017 (de tweede opeenvolgende stijging) daalden ze met 32,8 % in 2018.

Subsector 46.6 “**groothandel in andere machines en werktuigen en toebehoren**” noteerde een daling van zijn investeringen in 2018 van 10,4 % na gestegen te zijn met 27,3 % in 2017.

In 2017 namen de investeringen in subsector 46.7 “**overige gespecialiseerde groothandel**” toe met 4 % in 2018, na een daling met 3,5 % in 2017. Met uitzondering van de groothandel in chemische producten en brandstoffen (46.71 en 46.75) kenden alle andere categorieën een stijging van hun investeringen in 2018. De investeringen blijven jaar na jaar toenemen in de categorie met het grootste gewicht, 46.73 “**groothandel in hout, bouwmaterialen en sanitair**” (+4,8 % in 2018), en bereiken het hoogste peil van de laatste tien jaar. De “**groothandel in ijzerwaren en in installatiemateriaal voor loodgieterswerk en verwarming**” groeide eveneens in 2018 (+43,8 %) en bereikte een piek in de beschouwde periode.

Detailhandel, met uitzondering van motorvoertuigen en motorfietsen (G47)

De investeringen daalden voor het eerst sinds 2013 (-4,9 % in 2018) in de detailhandel (G47) en weerspiegelen een vermindering van de uitgaven in de belangrijkste subsector, 47.1 “**detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels**” (-7,3 %). Het investeringspeil blijft evenwel hoog,

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

het haalt een tweede piek sinds 2010. Meer bepaald is het de dominante categorie 47.11 “**detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels waarbij voedings- en genotmiddelen overheersen**”, dus de superettes, supermarkten en soortgelijke, die voornamelijk deze daling verklaart²¹.

De op een na belangrijkste subsector, 47.7 “**detailhandel in andere artikelen in gespecialiseerde winkels**” kende eveneens een vermindering van de investeringen in 2018 (-5,6 %). De belangrijkste dalingen ziet men in de categorieën 47.77 **uurwerken** (-49,8 % na een forse stijging in 2017 met 35,4 %), 47.72 **schoenen** (-22,9 %), 47.79 **tweedehandsartikelen in winkels** (-19,3 %), 47.71 **kleding** (-10,4 %) en 47.74 **medische en orthopedische artikelen** (-9,5 %). De investeringen stegen met 0,9 % in de **parfumerie** (47.75), met 5,2 % in de **farmaceutische producten** (47.73) en met 17 % in de **bloemen en planten** (47.76).

De investeringen van subsector 47.2 “**detailhandel in voedings- en genotmiddelen in gespecialiseerde winkels**” kenden een daling (-2,4 %) voor het tweede opeenvolgende jaar. Slechts drie categorieën doen het goed, namelijk de handel in **vlees** (47.22), de **bakkers en banketbakkers** (47.24) en de **overige detailhandel in voedingsmiddelen** (47.29): zij noteren een stijging van hun investeringen in 2018 ten opzichte van 2017 met respectievelijk 0,1 %, 3,1 % en 4 %. De investeringen daalden met 5,5 % in de handel in **fruit** (47.21), met 17,7 % in de **vis en schaaldieren** (47.23), met 14,4 % in de **dranken** (47.25) (de derde opeenvolgende daling) en met 26 % in de handel in **tabakswaren** (47.26).

De investeringen in subsector 47.3 “**detailhandel in motorbrandstoffen in gespecialiseerde winkels**” namen toe met 15,1 % in 2018 ten opzichte van het jaar ervoor en bereikten een piek tijdens de periode 2014-2018.

De investeringen daalden opnieuw in subsector 47.4 “**detailhandel in ICT-apparatuur in gespecialiseerde winkels**” (-13,1 % in 2018 na -15,1 % in 2017).

Met een daling van 1,8 % zakte de subsector 47.5 “**detailhandel in andere consumentenartikelen in gespecialiseerde winkels**” naar zijn laagste investeringspeil tijdens de analyseperiode en zelfs sinds 2008. Enkel de categorie **ijzerwaren, verf en glas** (47.52) vertoont een stijging (+28,4 %) terwijl de andere categorieën een duidelijke terugval van hun investeringen vertonen. Zo daalden de investeringen in de **meubelen, verlichtingsartikelen en andere huishoudelijke artikelen** (47.59) met 10,2 %. Ze daalden met 24,1 % in de **tapijten en vloerbedekking en wandbekleding**, met 26,7 % in de **huishoudtoestellen** (47.54) en met 28,6 % in de detailhandel in textiel (47.51).

Subsector 47.6 “**detailhandel in cultuur- en recreatieartikelen in gespecialiseerde winkels**” dreef zijn investeringen op in 2018 (+ 7,1 %) na een daling met 1,1 % in 2017. Onder de verschillende categorieën kenden enkel de **kranten en kantoorbehoeften** (47.62) een lichte daling van de investeringsuitgaven (-1,6 %). Alle andere categorieën investeerden meer in 2018 dan in 2017. Zo stegen de investeringen met 1,5 % in de **handel in boeken in gespecialiseerde winkels** (47.61), met 116,5 % in de handel in **audio- en video-opnamen** (47.63), met 10,9 % in de **detailhandel in sportartikelen** (47.64) en met 29,8 % in de **winkels in spellen en speelgoed** (47.65).

²¹ Men dient hierbij te vermelden dat de investeringen die bijvoorbeeld gerealiseerd worden door de groep Colruyt, die onder de NACE-code 47.11 valt, zowel de Colruyt-winkels betreffen als de andere ketens die in handen zijn van de groep (Dreamland, bijvoorbeeld) maar ook de aanverwante activiteiten (met name in groothandel en in energie) en dat het moeilijk is om de activiteiten van een groep te isoleren en deze toe te wijzen aan een NACE-code.

De investeringen in subsector 47.8 “**markt- en straathandel**” stegen met 14,3 % in 2018 voornamelijk onder impuls van de categorie 47.81 “markt- en straathandel in voedings- en genotmiddelen”.

Subsector 47.9 “**detailhandel, niet in winkels en exclusief markt- en straathandel**” dreef zijn investeringsuitgaven op met 3,7 % in 2018 ten opzichte van 2017, tegenover 6,6 % het jaar ervoor. Categorie “**pure players**” op het gebied van de verkoop via **postorderbedrijven en internet** (47.91) dreef opnieuw zijn investeringsuitgaven op in 2018 (+10 %), maar minder opvallend dan in 2017 (+39,2 %). Door de aard van de handel en de afwezigheid van fysieke winkels blijft het investeringspeil gering. De investeringen bereikten niettemin een piek voor de beschouwde periode in deze categorie.

2.4. Tewerkstelling

Tijdens de periode 2013-2017 steeg het aantal arbeidsplaatsen²² in de handel als geheel (G45-G47) met 1,9 %, van 489.082 naar 498.445 rechtstreekse arbeidsplaatsen, zodat 2017 een topjaar werd in termen van arbeidsplaatsen sinds 2013 (zelfs sinds 2008). Deze stijgende trend houdt aan in de loop van de eerste negen maanden van 2018. De handel (G45-G47), die gemiddeld 500.679 rechtstreekse arbeidsplaatsen telt, overschrijdt dan de piek van 2017 met een stijging van 0,6 % ten opzichte van de eerste negen maanden van 2017.

Dit aantal arbeidsplaatsen voor de eerste negen maanden van 2018 resulteert uit het verloop in de drie sectoren van de handel, hoewel in verschillende verhoudingen. De sector G47 “**detailhandel, met uitzondering van auto’s en motorfietsen**” kende een stijging met 0,5 % ten opzichte van dezelfde periode van 2017 en droeg voor 44,6 % bij aan de totale toename van de tewerkstelling in de handel (G45-G47). De sector G45 “**handel in en reparatie van auto’s en motorfietsen**” kende een stijging van 2,1 % ten opzichte van dezelfde periode van 2017 en droeg voor 37,6 % bij aan de totale toename van de tewerkstelling in de handel (G45-G47), terwijl de sector G46 “**groothandel, met uitzondering van de auto’s en motorfietsen**” een verbetering van 0,3 % noteerde ten opzichte van het jaar ervoor en voor 17,9 % bijdroeg aan de totale stijging van de tewerkstelling in de handel (G45-G47).

In de volgende hoofdstukken houden wij voor de evolutie ten opzichte van het jaar ervoor rekening met de meest recente gegevens, meer bepaald de eerste negen maanden van 2018 indien beschikbaar, en anders het jaar 2017.

²² Volgens de gecentraliseerde gegevens van de RSZ. De statistiek van de arbeidsplaatsen op de laatste dag van het kwartaal wordt bekomen door per werkgever een telling te maken van het aantal werknemers in dienst op de laatste dag van het kwartaal. Werknemers die op de laatste dag van het kwartaal bij meer dan een werkgever zijn tewerkgesteld, worden meermaals geteld. Het verschil tussen het aantal arbeidsplaatsen en het aantal tewerkgestelde werknemers is volledig te wijten aan de werknemers met meerdere arbeidsbetrekkingen.

Werknemers die bij eenzelfde werkgever verschillende gelijktijdige arbeidsbetrekkingen uitoefenen (eventueel onder verschillende hoedanigheden of onder verschillende contracten) worden als een arbeidsplaats geteld. De kenmerken van de belangrijkste prestatie worden weerhouden. De bepaling hiervan gebeurt analoog als voor de tewerkgestelde werknemer (zie hierna). Deze situatie doet zich het vaakst voor in het onderwijs.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

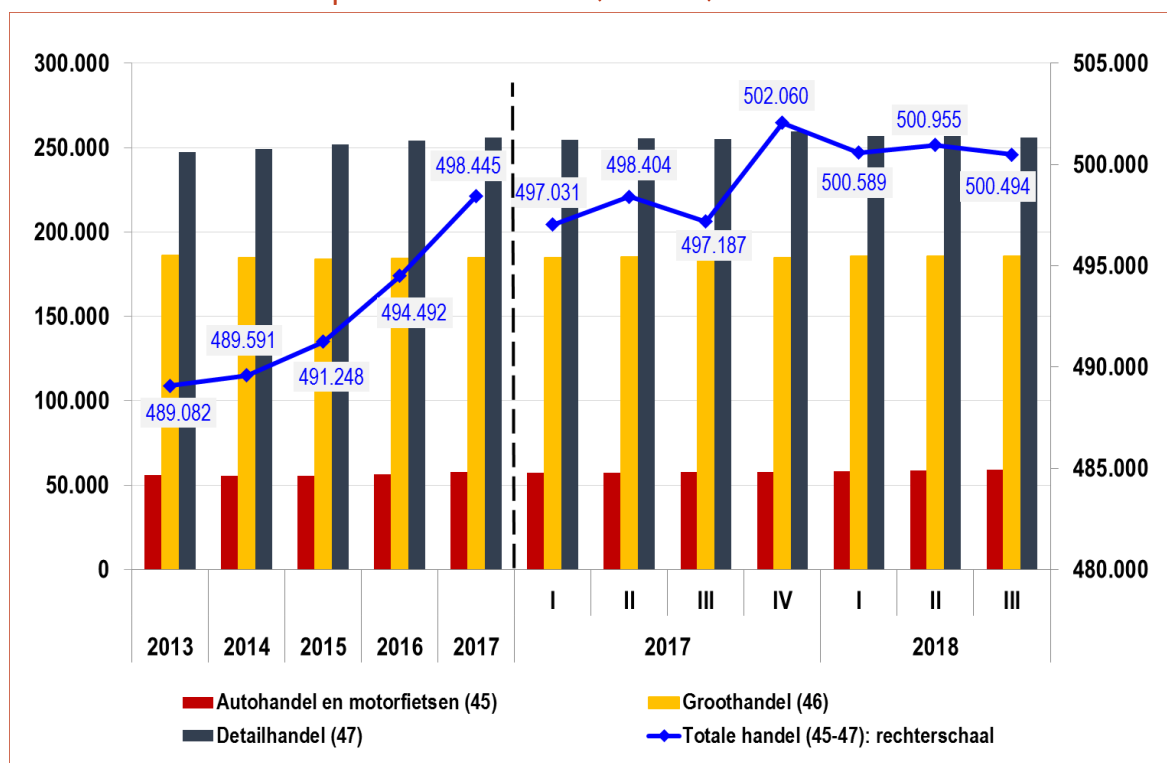
Tabel 2-3. Aantal arbeidsplaatsen in de handel (G45-G47)

Het opgegeven percentage geeft de verandering weer ten opzichte van het voorgaande jaar.

	NACE-code	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2013	M9-2017	M9-2018	Aandeel M9-2018
Auto's en motorfietsen	45	55.911	55.416	55.408	56.193	57.538	2,9%	57.437	58.618	11,7%
T/T-1		-1,9%	-0,9%	0,0%	1,4%	2,4%			2,1%	
Groothandel	46	186.013	184.819	184.055	184.269	184.909	-0,6%	184.995	185.556	37,1%
T/T-1		-0,8%	-0,6%	-0,4%	0,1%	0,3%			0,3%	
Detailhandel	47	247.158	249.357	251.784	254.031	255.998	3,6%	255.108	256.506	51,2%
T/T-1		-0,3%	0,9%	1,0%	0,9%	0,8%			0,5%	
Totaal	45-47	489.082	489.591	491.248	494.492	498.445	1,9%	497.541	500.679	100,0%
T/T-1		0,0%	0,1%	0,3%	0,7%	0,8%			0,6%	

Bron: Gecentraliseerde statistieken van de RSZ, in arbeidsplaatsen.

Grafiek 2-6. Aantal arbeidsplaatsen in de handel (G45-G47)

Bron: Gecentraliseerde statistieken van de RSZ, in arbeidsplaatsen.

Tabel 2-3 toont net als grafiek 2-6 dat de sector G47 “detailhandel, met uitzondering van auto’s en motorfietsen” de grootste leverancier van arbeidsplaatsen is van de handel in geheel (G45-G47). In de eerste negen maanden van 2018 was deze sector goed voor 51,2 % van de totale tewerkstelling van de handel (tegenover 51,3 % in 2017, voor dezelfde periode) gevolgd door de sector G46 “groothandel, met uitzondering van de auto’s en motorfietsen” met een relatief aandeel van 37,1 % (tegenover 37,2 % voor dezelfde periode van 2017). Het relatief aandeel van de sector G45 “handel in en reparatie van auto’s en motorfietsen” bedraagt slechts 11,7 % voor de eerste negen maanden van 2018, tegenover 11,5 % een jaar eerder.

Handel in en onderhoud en reparatie van motorvoertuigen en motorfietsen (G45)

Tijdens de periode 2013-2017 schiep de sector G45 “handel in en reparatie van auto’s en motorfietsen” 1.627 rechtstreekse arbeidsplaatsen, een toename met 2,9 %. Deze sector kende een geleidelijke daling van het aantal arbeidsplaatsen tot 2015 alvorens deze weer in

stijgende lijn gingen, om een piek te bereiken in 2017 (met 57.538 rechtstreekse arbeidsplaatsen). Deze dynamiek van de tewerkstelling hield aan **in de loop van de eerste negen maanden van 2018** en bracht hun aantal op 58.618. Subsector 45.1 “handel in auto’s”, eerste leverancier van arbeidsplaatsen van de sector G45 “handel in en reparatie van auto’s en motorfietsen”, verklaart volledig het evolutieprofiel van de sector G45. Deze subsector is goed voor 54,0 % van de arbeidsplaatsen van de sector G45 voor de eerste negen maanden van 2018 (tegenover 53,9 % voor dezelfde periode van 2017).

Groothandel, met uitzondering van motorvoertuigen en motorfietsen (G46)

Tijdens de periode 2013-2017 kende de sector G46 “groothandel, met uitzondering van de auto’s en motorfietsen” een dalend verloop van de tewerkstelling tot 2016, alvorens opnieuw een bescheiden stijging te kennen, hoewel deze niet volstond om de trend te keren. De sector G46 noteerde een vermindering van het aantal banen met 0,6 % in 2017 ten opzichte van 2013, van 186.013 in 2013 naar 184.909 in 2017, een verlies van 1.104 rechtstreekse arbeidsplaatsen. **In de loop van de eerste negen maanden van 2018** leek het herstel van de tewerkstelling bevestigd te worden: de sector telde gemiddeld 185.556 rechtstreekse arbeidsplaatsen, een lichte stijging van 0,3 % ten opzichte van het jaar ervoor (561 rechtstreekse arbeidsplaatsen meer).

Drie **subsectoren** van de acht verloren arbeidsplaatsen **in 2017 ten opzichte van 2016** beïnvloedden derhalve de daling van de werkgelegenheid tijdens de periode onder beschouwing voor de sector G46: 46.5 “groothandel in informatie- en communicatieapparatuur” (2.076 van de 3.165 plaatsen gingen verloren, dat is 65,6 %), 46.4 “groothandel in andere consumumentenartikelen” (430 van de 3.165 jobs gingen verloren, dat is 13,6 %) en 46.7 “overige gespecialiseerde groothandel” (404 van de 3.165 jobs, dat is 12,8 %). Als we het hier hebben over een totaal verlies van 3.165 rechtstreekse arbeidsplaatsen, moet men in het achterhoofd houden dat er ook arbeidsplaatsen gecreëerd werden in de subsectoren van G46 “groothandel, met uitzondering van auto’s en motorfietsen”, zodat er in totaal 1.104 arbeidsplaatsen verloren gingen voor de G46.

De **subsectoren** 46.4 “groothandel in consumentenartikelen”, 46.7 “overige gespecialiseerde groothandel”, 46.6 “groothandel in andere machines en werktuigen” en 46.3 “groothandel in voedingsmiddelen, dranken en genotmiddelen” leveren het grootste aantal arbeidsplaatsen in de sector G46 “groothandel, met uitzondering van auto’s en motorfietsen”. **In de loop van de eerste negen maanden van 2018** schraagden zij de tewerkstelling van de sector G46 met respectievelijk 26,8 %, 23,1 %, 22,1 % en 17,4 % (89,4 % van de tewerkstelling van de sector G46).

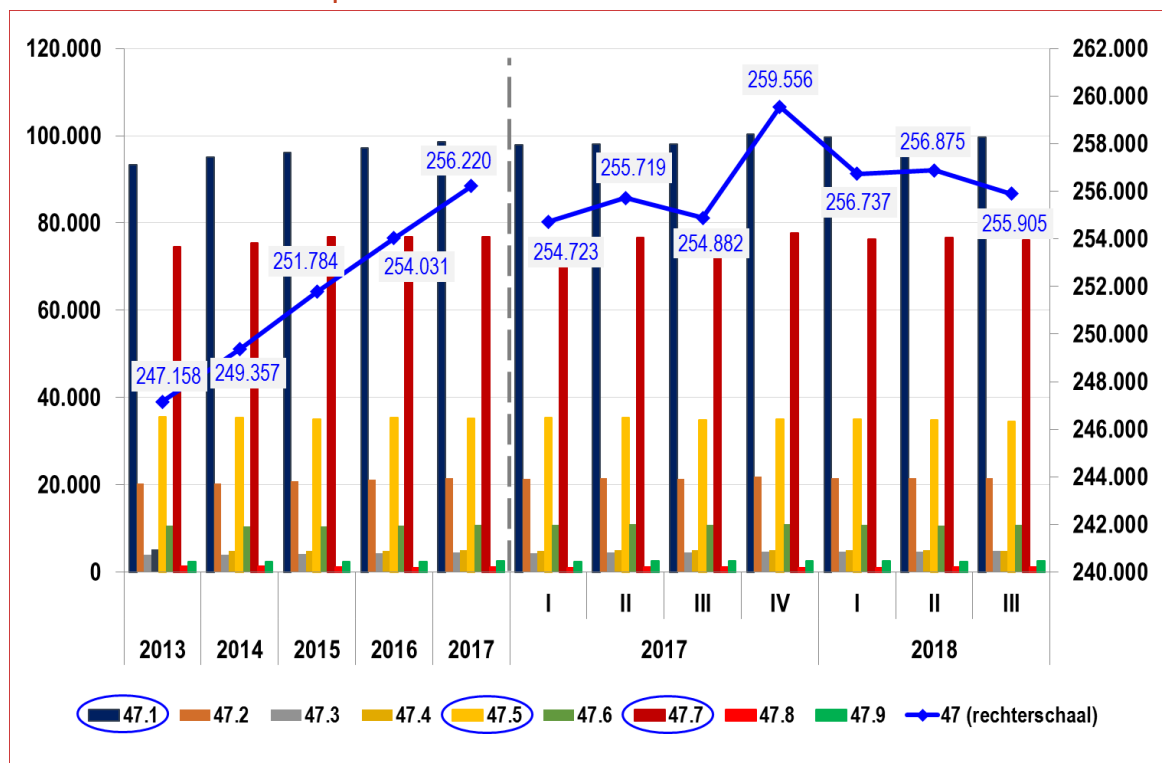
Detailhandel, met uitzondering van motorvoertuigen en motorfietsen (G47)

De sector G47 “detailhandel, met uitzondering van auto’s en motorfietsen” wordt gekenmerkt door een groot aantal arbeidsplaatsen, een aantal dat in de loop van de jaren gunstig evolueerde. Het steeg met 3,6 % **in 2017 vergeleken met 2013**, dat zijn 8.840 bijkomende arbeidsplaatsen.

Tijdens de eerste negen maanden van 2018 telde deze sector gemiddeld 256.506 rechtstreekse arbeidsplaatsen, een stijging met 0,5 % ten opzichte van het jaar ervoor, wat overeenkomt met 1.398 extra arbeidsplaatsen ten opzichte van de eerste negen maanden van 2017.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Grafiek 2-7. Aantal arbeidsplaatsen in subsectoren van G47

Bron: Gecentraliseerde statistieken van de RSZ, in arbeidsplaatsen.

In de loop van de eerste negen maanden van 2018 werden de arbeidsplaatsen voornamelijk gecreëerd in de drie volgende subsectoren: 47.1 “detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels” (+1.670 van 2.097 nieuwe rechtstreekse arbeidsplaatsen), 47.3 “detailhandel in motorbrandstoffen in gespecialiseerde winkels” (+287 van 2.097 nieuwe rechtstreekse arbeidsplaatsen) en 47.2 “detailhandel in voedings- en genotmiddelen in gespecialiseerde winkels” (+114 van 2.490 nieuwe rechtstreekse arbeidsplaatsen), goed voor 98,8 % van de extra tewerkstelling in de detailhandel G47 (+2.071 van 2.097 nieuwe arbeidsplaatsen vergeleken met het jaar ervoor).

De tewerkstelling in de detailhandel in de loop van de eerste negen maanden van 2018 is hoofdzakelijk te danken aan drie subsectoren: 47.1 “detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels”, 47.7 “overige detailhandel in gespecialiseerde winkels” en 47.5 “detailhandel in andere consumentenartikelen in gespecialiseerde winkels”, waarvan de tewerkstelling goed is voor respectievelijk 38,9 %, 29,8 % en 13,6 % van de totale tewerkstelling van de sector G47, dat is 82,2 % van de tewerkstelling van de sector G47 “detailhandel, met uitzondering van auto’s en motorfietsen”.

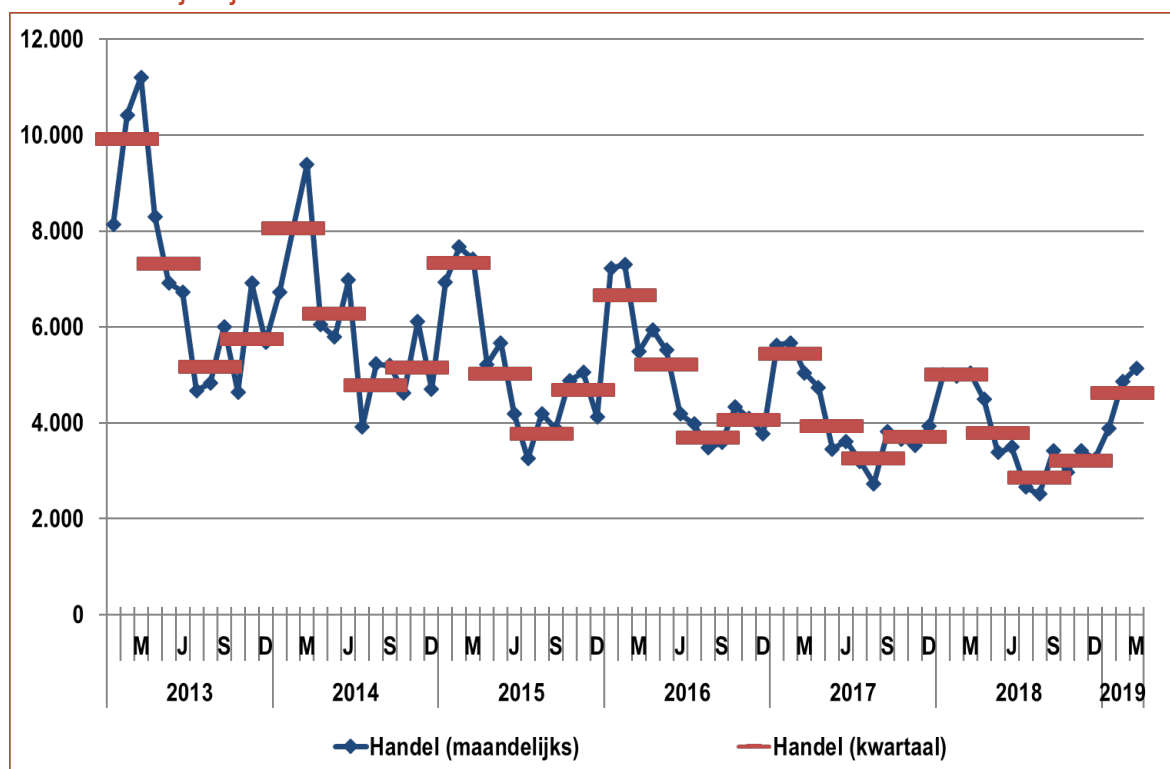
- In subsector 47.1 is het categorie 47.11 “detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels waarbij voedings- en genotmiddelen overheersen” die het grootste aantal arbeidsplaatsen levert. Tijdens de eerste negen maanden van 2018 telde deze categorie gemiddeld 88.948 arbeidsplaatsen op een totaal van 99.714 arbeidsplaatsen, dat is 89,2 % van de tewerkstelling van subsector 47.1 (net als voor dezelfde periode van 2017).
- In subsector 47.7 ondersteunen twee categorieën de tewerkstelling: 47.71 “detailhandel in kleding in gespecialiseerde winkels” en 47.73 “detailhandel in farmaceutische producten in gespecialiseerde winkels”. In de loop van de eerste negen maanden van 2018 telden deze twee categorieën gemiddeld respectievelijk 31.836 en 14.379

arbeidsplaatsen op in totaal 76.395 arbeidsplaatsen, dat is 60,5 % van de tewerkstelling van subsector 47.7 (tegenover 60,8 % voor dezelfde periode van 2017).

- In subsector 47.5 ondersteunen eveneens twee categorieën de tewerkstelling: 47.59 “detailhandel in meubelen, verlichtingsbenodigdheden en andere huishoudartikelen in gespecialiseerde winkels” en 47.52 “detailhandel in ijzerwaren, verf en glas in gespecialiseerde winkels”. In de loop van de eerste negen maanden van 2018 telden deze twee categorieën gemiddeld respectievelijk 14.112 en 12.304 arbeidsplaatsen op een totaal van 34.795 arbeidsplaatsen, dat is 75,9 % van de tewerkstelling van subsector 47.5 (net als voor dezelfde periode van 2017).

2.5. Tijdelijke werkloosheid

Grafiek 2-8. Tijdelijke werkloosheid in de handel

Bron: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening, in vte.

Grafiek 2-8 toont aan dat er een **seizoenseffect**²³ speelt. Het aantal voltijdsequivalenten (vte) dat gebruikmaakte van de regeling van tijdelijke werkloosheid daalde gemiddeld met 1.458 in de handel in 2018 **ten opzichte van 2017** en zakte daarmee naar het laagste peil sinds 2013.

In het **eerste kwartaal van 2019** daalde het aantal tijdelijk werklozen met 1.411 ten opzichte van het jaar ervoor en zakte naar 4.626 vte, het laagste cijfer voor een eerste kwartaal sinds 2013.

²³ Het verloop van de tijdelijke werkloosheid is seizoensgebonden. Het gebruik van tijdelijke werkloosheid neemt toe in het eerste kwartaal van het jaar, terwijl dit in het vierde kwartaal het laagste peil bereikt. Men dient deze indicator dus van jaar tot jaar te bekijken.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

2.6. Ondernemerschap

Het landschap van de handel als geheel (G45-G47) bestaat qua btw-plichtige ondernemingen voornamelijk uit ondernemingen van minder dan 50 werknemers, hierna **de kmo's** genoemd. Bijna 91 % van de btw-plichtige ondernemingen zijn ondernemingen met minder dan vijf werknemers. Deze geven blijk van een sterke ondernemersdynamiek (oprichtingen en schrappingen) in de meerderheid van de gevallen.

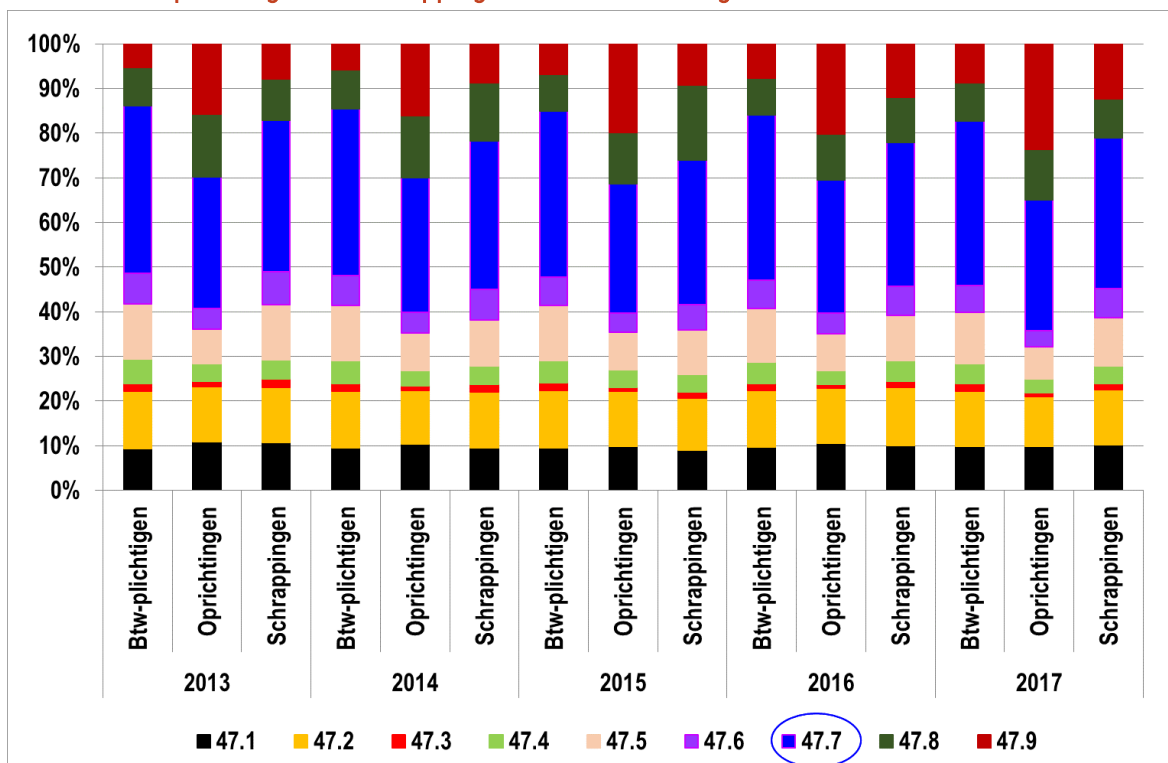
De handel (G45-G47) tekende een gunstige evolutie op in 2017 ten opzichte van 2016, zowel in termen van oprichtingen (+1,1 %) als van nieuwe oprichtingen van ondernemingen (+0,8 %), terwijl een ongunstige evolutie genoteerd werd in termen van schrappingen (+2,7 %).

Tijdens de periode 2013-2017 noteerde de handel als geheel (G45-G47) een gunstige evolutie, zowel in termen van btw-plichtige ondernemingen (+1,5 %, van 176.013 naar 178.620) en in termen van oprichtingen (+13,8 %) als in termen van schrappingen (-10,7 %). In 2017 was de handel (G45-G47) dan ook **netto-oprichter**²⁴ van ondernemingen (14.696 nieuwe ondernemingen tegenover 12.318 verdwenen ondernemingen, een verschil van +2.378 ondernemingen). Elke sector droeg hiertoe positief bij. De sector G47 “**detailhandel, met uitzondering van auto's en motorfietsen**” is de dominante sector, zowel in termen van netto-oprichtingen (58,8 %) als in termen van btw-plichtige ondernemingen (53,4 %). Zoals grafiek 2-9 daarnaast laat zien, is de dominante positie van subsector 47.7 “**overige detailhandel in gespecialiseerde winkels**” in de sector G47 “**detailhandel, met uitzondering van auto's en motorfietsen**” in de ondernemersdynamiek tijdens de hele periode 2013-2017 te zien.

In 2017 is subsector 47.7 goed voor 36,8 % van de btw-plichtige ondernemingen van de sector G47, 29,2 % van zijn oprichtingen van ondernemingen en 33,8 % van zijn schrappingen. Deze subsector zal dan ook meer in detail bekeken worden bij elke analyse van de sector G47.

²⁴ Als het aantal opgerichte ondernemingen hoger ligt dan het aantal geschrapte ondernemingen, spreekt men van een netto-oprichting van ondernemingen. In het omgekeerde geval spreekt men van nettovernietiging van ondernemingen.

Grafiek 2-9. Oprichtingen en schrappingen van ondernemingen in de subsectoren van G47

Bron: Statbel.

2.6.1. Oprichtingen, schrappingen en btw-inschrijvingen²⁵ van ondernemingen²⁶

Btw-plichtige ondernemingen

In 2017 vertoont de handel (G45-G47) met 178.620 btw-plichtige ondernemingen een groei van het aantal btw-plichtige ondernemingen van 1,1 % ten opzichte van het jaar ervoor. De ondernemersdynamiek wordt voor 53,4 % ondersteund door de sector G47 "detailhandel, met uitzondering van auto's en motorfietsen", voor 32,6 % door de sector G46 "groothandel, met

²⁵ Statbel: btw-plichtig zijn ondernemingen die op 31 december van het beschouwde jaar de hoedanigheid van btw-plichtige hebben. Omgekeerd komen de oprichtingen (btw-inschrijvingen) overeen met de eenheden die op 31 december van het beschouwde jaar de hoedanigheid van btw-plichtige hebben en die hoedanigheid nog niet hadden op 31 december van het voorgaande jaar. Het kan hier al dan niet gaan om nieuwe btw-plichtige ondernemingen.

Terwijl in de maandcijfers alle levensgebeurtenissen van een btw-plichtige (eerste btw-inschrijving, schrappingen, btw-herinschrijving, uit- of inwijking) exhaustief vervat zijn, komen de jaarcijfers voor 2008 en volgende voort uit een vergelijking van de momentopnames die jaarlijks op 31 december wordt opgemaakt. Gevolg daarvan is dat voor een gegeven jaar het in de jaarstatistiek berekende aantal "oprichtingen" of "schrappingen" noodzakelijk lager ligt dan de som van de in de maandstatistiek opgegeven aantallen oprichtingen of schrappingen. Alleen het aantal actieven op 31 december van elk jaar komt in beide statistieken overeen.

De schrappingen omvatten de eenheden die op 31 december van het beschouwde jaar niet meer staan ingeschreven in de btw-registers maar het wel waren op 31 december van het voorgaande jaar. Het kan daarbij al dan niet gaan om btw-plichtige ondernemingen die hun activiteiten definitief stopzetten. Alleen de hoedanigheid van btw-plichtige viel tussen de twee "momentopnames" uit het register weg.

²⁶ Bij afsluiten van de studie waren voor 2018 nog geen gegevens beschikbaar.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

uitzondering van de auto's en motorfietsen" en voor 14 % door de sector G45 "handel in en reparatie van auto's en motorfietsen".

Tijdens de periode 2013-2017 noteerde de handelssector (G45-G47) gemiddeld 176.147 btw-plichtige ondernemingen, met een groei van 1,5 %. Deze groei wordt voor 53,2 % gedragen door sector G47 "detailhandel, met uitzondering van auto's en motorfietsen", voor 33,0 % door sector G46 "groothandel, met uitzondering van de auto's en motorfietsen" en voor 13,8 % door sector G45 "handel in en reparatie van auto's en motorfietsen".

Tabel 2-4. Aantal btw-plichtige ondernemingen naar bedrijfsgrootte in de handelssector (G45-G47)

Klassen	NACE-code	2013	2014	2015	2016	2017	2017	
							Relatief aandeel in elke categorie	Relatief aandeel in totaal
Minder dan 5 werknemers	45	21.218	21.299	21.570	22.137	22.513	13,9%	90,1%
	46	52.029	50.929	50.820	51.142	51.443	31,8%	88,2%
	47	86.116	85.930	85.643	86.790	88.025	54,3%	92,3%
	45-47	159.363	158.158	158.033	160.069	161.981	100,0%	90,7%
5-9 werknemers	45	1.279	1.227	1.265	1.225	1.200	14,5%	4,8%
	46	3.050	3.019	3.017	2.941	2.930	35,5%	5,0%
	47	4.084	4.090	4.081	4.142	4.120	49,9%	4,3%
	45-47	8.413	8.336	8.363	8.308	8.250	100,0%	4,6%
10-19 werknemers	45	642	644	642	651	656	14,2%	2,6%
	46	2.000	2.032	1.977	1.986	1.974	42,8%	3,4%
	47	1.910	1.956	1.967	1.983	1.987	43,0%	2,1%
	45-47	4.552	4.632	4.586	4.620	4.617	100,0%	2,6%
20-49 werknemers	45	475	480	469	463	464	16,8%	1,9%
	46	1.325	1.315	1.309	1.330	1.394	50,5%	2,4%
	47	903	887	908	937	904	32,7%	0,9%
	45-47	2.703	2.682	2.686	2.730	2.762	100,0%	1,5%
Meer dan 50 werknemers	45	131	124	122	137	154	15,2%	0,6%
	46	541	538	532	552	566	56,0%	1,0%
	47	310	304	295	296	290	28,7%	0,3%
	45-47	982	966	949	985	1.010	100,0%	0,6%
Totaal	45	23.745	23.774	24.068	24.613	24.987	14,0%	100,0%
	46	58.945	57.833	57.655	57.951	58.307	32,6%	100,0%
	47	93.323	93.167	92.894	94.148	95.326	53,4%	100,0%
	45-47	176.013	174.774	174.617	176.712	178.620	100,0%	100,0%
Variatie op 1 jaar verschil met totaal	45	-0,1%	0,1%	1,2%	2,3%	1,5%		
	46	-0,9%	-1,9%	-0,3%	0,5%	0,6%		
	47	-0,5%	-0,2%	-0,3%	1,3%	1,3%		
	45-47	-0,6%	-0,7%	-0,1%	1,2%	1,1%		

Bron: Statbel.

Handel in en onderhoud en reparatie van motorvoertuigen en motorfietsen (G45)

Het aantal btw-plichtige (of actieve) ondernemingen in 2017 in de sector G45 steeg met 1,5 % vergeleken met het jaar ervoor, van 24.613 naar 24.987 ondernemingen. Deze groei is volledig te danken aan subsectoren 45.2 "onderhoud en reparatie van auto's" en 45.1 "handel in auto's", die respectievelijk goed waren voor 26,6 % en 73,4 % van de nieuwe btw-inschrijvingen tussen 2016 en 2017, dat zijn 106 en 292 van de 398 nieuwe btw-plichtige ondernemingen.

Groothandel, met uitzondering van motorvoertuigen en motorfietsen (G46)

In 2017 groeide het aantal btw-plichtige ondernemingen in de groothandel (G46) met 0,6 % ten opzichte van 2016, van 57.951 naar 58.307 ondernemingen. Deze groei van het aantal btw-plichtige ondernemingen werd ondersteund door subsector 46.1 “**handelsbemiddeling**” die goed was voor 77,4 % van deze stijging, dat zijn 579 van de 748 nieuwe btw-plichtige ondernemingen van de G46.

Detailhandel, met uitzondering van motorvoertuigen en motorfietsen (G47)

Zoals voor de twee andere sectoren van de handel steeg ook het aantal actieve ondernemingen in de sector G47 “**detailhandel, met uitzondering van auto’s en motorfietsen**” in 2017 ten opzichte van het jaar ervoor. De stijging bedraagt 1,3 % en brengt zo het aantal btw-plichtige ondernemingen op 95.326, tegenover 94.148 het jaar ervoor. Deze groei van het aantal ondernemingen is voor 88,7 % te danken aan subsectoren 47.9 “**detailhandel niet in winkels en exclusief markt- en straathandel**”, 47.8 “**markt- en straathandel**” en 47.1 “**detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels**” die goed waren voor respectievelijk 57,6 %, 17,7 % en 13,4 % van de nieuwe inschrijvingen tussen 2017 en 2016, dat zijn 1.108, 340 en 257 van de 1.923 nieuwe btw-plichtige ondernemingen.

Subsector 47.7 “**overige detailhandel in gespecialiseerde winkels**”, de dominerende subsector van G47, telde 35.120 van de 95.326 btw-plichtige ondernemingen van G47 in 2017. Deze 35.120 btw-plichtige ondernemingen vindt men voor 25,6 % in categorie 47.71 “**detailhandel in kleding in gespecialiseerde winkels**”, voor 22,0 % in categorie 47.78 “**overige detailhandel in nieuwe artikelen in gespecialiseerde winkels**” en voor 14,4 % in categorie 47.73 “**detailhandel in farmaceutische producten in gespecialiseerde winkels**”.

Oprichtingen

Het aantal oprichtingen van ondernemingen in de handel als geheel (G45-G47) kende ook een stijging in 2017 ten opzichte van 2016, van 14.579 naar 14.696 nieuw opgerichte ondernemingen, dat is een toename met 0,8 %. Zoals voor de inschrijvingen komen deze oprichtingen van ondernemingen voor 59 % voor rekening van sector G47, voor 28 % van sector G46 en voor 13 % van sector G45. Tijdens de periode 2013-2017 kende het aantal opgerichte ondernemingen eveneens een toename met 13,8 %.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Tabel 2-5. Aantal oprichtingen naar bedrijfsgrootte in de handelssector (G45-G47)

Klassen	NACE-code	2013	2014	2015	2016	2017	2017	
							Relatief aandeel in elke categorie	Relatief aandeel in totaal
Minder dan 5 werknemers	45	1.424	1.560	1.709	1.880	1.882	13,1%	98,5%
	46	4.048	3.998	4.093	4.201	4.062	28,2%	98,6%
	47	7.203	7.744	7.827	8.233	8.471	58,8%	97,7%
	45-47	12.675	13.302	13.629	14.314	14.415	100,0%	98,1%
5-9 werknemers	45	10	14	13	13	15	8,4%	0,8%
	46	33	35	34	40	37	20,8%	0,9%
	47	117	107	113	96	126	70,8%	1,5%
	45-47	160	156	160	149	178	100,0%	1,2%
10-19 werknemers	45	5	3	5	5	7	11,7%	0,4%
	46	15	11	18	17	8	13,3%	0,2%
	47	39	40	35	66	45	75,0%	0,5%
	45-47	59	54	58	88	60	100,0%	0,4%
20-49 werknemers	45	3	4	1	4	5	13,5%	0,3%
	46	4	10	11	6	8	21,6%	0,2%
	47	9	15	22	14	24	64,9%	0,3%
	45-47	16	29	34	24	37	100,0%	0,3%
Meer dan 50 werknemers	45	0	1	1	1	1	16,7%	0,1%
	46	2	1	4	3	3	50,0%	0,1%
	47	5	2	4	0	2	33,3%	0,0%
	45-47	7	4	9	4	6	100,0%	0,0%
Totaal	45	1.442	1.582	1.729	1.903	1.910	13,0%	100,0%
	46	4.102	4.055	4.160	4.267	4.118	28,0%	100,0%
	47	7.373	7.908	8.001	8.409	8.668	59,0%	100,0%
	45-47	12.917	13.545	13.890	14.579	14.696	100,0%	100,0%
Variatie op 1 jaar verschil met totaal	45	-2,9%	9,7%	9,3%	10,1%	0,4%		
	46	-2,4%	-1,1%	2,6%	2,6%	-3,5%		
	47	2,6%	7,3%	1,2%	5,1%	3,1%		
	45-47	0,3%	4,9%	2,5%	5,0%	0,8%		

Bron: Statbel.

Handel in en onderhoud en reparatie van motorvoertuigen en motorfietsen (G45)

In 2017 groeide het aantal oprichtingen van ondernemingen met 0,4 % in de autohandel (G45) ten opzichte van het jaar ervoor, van 1.903 naar 1.910 nieuwe ondernemingen. Subsector 45.2 “onderhoud en reparatie van auto’s” en subsector 45.1 “handel in auto’s” namen 67,6 % van deze groei voor hun rekening, zijnde 50 van de 74 nieuwe ondernemingen.

Groothandel, met uitzondering van motorvoertuigen en motorfietsen (G46)

Het aantal oprichtingen van ondernemingen in de groothandel (G46) nam in 2017 af met 3,5 % vergeleken met het jaar ervoor, van 4.267 naar 4.118 nieuwe ondernemingen. Twee subsectoren waren verantwoordelijk voor 66,9 % van deze afname, meer bepaald subsector 46.1 “handelsbemiddeling” en 46.7 “overige gespecialiseerde groothandel”, met respectievelijk 34,4 % en 32,5 % verdwenen ondernemingen tussen 2016 en 2017, dat zijn 56 en 53 van de 163 ondernemingen die verdwenen.

Detailhandel, met uitzondering van motorvoertuigen en motorfietsen (G47)

In 2017 steeg het aantal oprichtingen van ondernemingen in de sector G47 “detailhandel, met uitzondering van auto’s en motorfietsen” met 3,1 % ten opzichte van 2016, van 8.409 naar 8.668 opgerichte ondernemingen. De nieuwe oprichtingen van ondernemingen in 2017 vindt men voor 92,6 % in de subsectoren 47.9 “**detailhandel buiten winkels en exclusief markt- en straathandel**” (67,5 %) en 47.8 “**markt- en straathandel**” (25,1 %), met respectievelijk 339 en 126 van de 502 nieuwe ondernemingen.

Subsector 47.7 “**overige detailhandel in gespecialiseerde winkels**”, dominerende subsector van de G47, in 2017, neemt 2.532 van de 8.668 opgerichte ondernemingen van de G47 voor zijn rekening. Deze 2.532 nieuwe ondernemingen vindt men voor 64,0 % in drie categorieën: 47.71 “**detailhandel in kleding in gespecialiseerde winkels**” (31,2 %), 47.78 “**overige detailhandel in nieuwe artikelen in gespecialiseerde winkels**” (21,8 %) en 47.76 “**detailhandel in bloemen, planten, zaden, kunstmeststoffen, huisdieren en voedsel voor huisdieren in gespecialiseerde winkels**” (11,0 %).

Schrappingen

De handel (G45-G47) noteerde een ongunstige evolutie in 2017 in termen van schrappingen van ondernemingen. Dit aantal steeg namelijk met 2,7 % in 2017 vergeleken met het jaar ervoor. De sector G47 was alleen al goed voor 70,5 % van de stijging van het aantal schrappingen van ondernemingen (337 op 478 schrappingen).

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Tabel 2-6. Aantal schrappingen naar bedrijfsgrootte in de handelssector (G45-G47)

Klassen	NACE-code	2013	2014	2015	2016	2017	2017	
							Relatief aandeel in elke categorie	Relatief aandeel in totaal
Minder dan 5 werknemers	45	1.438	1.521	1.396	1.255	1.396	11,4%	99,2%
	46	4.581	4.993	4.215	3.760	3.596	29,5%	98,8%
	47	7.660	8.023	8.044	6.881	7.215	59,1%	99,2%
	45-47	13.679	14.537	13.655	11.896	12.207	100,0%	99,1%
5-9 werknemers	45	5	6	2	6	6	9,5%	0,4%
	46	18	27	17	15	14	22,2%	0,4%
	47	25	35	37	26	43	68,3%	0,6%
	45-47	48	68	56	47	63	100,0%	0,5%
10-19 werknemers	45	6	4	1	1	2	8,0%	0,1%
	46	14	12	18	10	17	68,0%	0,5%
	47	9	9	10	17	6	24,0%	0,1%
	45-47	29	25	29	28	25	100,0%	0,2%
20-49 werknemers	45	1	1	1	2	3	15,8%	0,2%
	46	8	11	12	9	11	57,9%	0,3%
	47	3	7	7	7	5	26,3%	0,1%
	45-47	12	19	20	18	19	100,0%	0,2%
Meer dan 50 werknemers	45	0	0	0	2	0	0,0%	0,0%
	46	11	9	4	3	3	75,0%	0,1%
	47	9	2	5	2	1	25,0%	0,0%
	45-47	20	11	9	7	4	100,0%	0,0%
Totaal	45	1.450	1.532	1.400	1.266	1.407	11,4%	100,0%
	46	4.632	5.052	4.266	3.797	3.641	29,6%	100,0%
	47	7.706	8.076	8.103	6.933	7.270	59,0%	100,0%
	45-47	13.788	14.660	13.769	11.996	12.318	100,0%	100,0%
Variatie op 1 jaar verschil met totaal	45	2,7%	5,7%	-8,6%	-9,6%	11,1%		
	46	11,2%	9,1%	-15,6%	-11,0%	-4,1%		
	47	7,0%	4,8%	0,3%	-14,4%	4,9%		
	45-47	7,9%	6,3%	-6,1%	-12,9%	2,7%		

Bron: Statbel.

Handel in en onderhoud en reparatie van motorvoertuigen en motorfietsen (G45)

De sector G45 noteerde een ongunstige evolutie in termen van schrappingen van ondernemingen. In 2017 steeg het aantal geschrapte ondernemingen met 11,1 % vergeleken met het jaar ervoor.

Deze ongunstige evolutie van de schrappingen van ondernemingen is voor 52,5 % te wijten aan subsector 45.2 “**onderhoud en reparatie van auto’s**” en voor 24,1 % aan subsector 45.1 “**handel in auto’s**”, dat zijn respectievelijk 74 en 34 van de 141 geschrapte ondernemingen.

Groothandel, met uitzondering van motorvoertuigen en motorfietsen (G46)

De sector G46 noteerde een gunstige evolutie in termen van schrappingen van ondernemingen in 2017. Het aantal geschrapte ondernemingen daalde met 4,1 % in 2017 ten opzichte van 2016, goed voor 156 minder schrappingen. Deze gunstige evolutie van het aantal schrappingen van ondernemingen wordt voor 58,3 % gesteund door subsector 46.1 “**handelsbemiddeling**” en

voor 28,1 % door subsector 46.3 “groothandel in voedingsmiddelen, dranken en genotmiddelen”, respectievelijk 116 en 56 van de 199 geschrapte ondernemingen.

Detailhandel, met uitzondering van motorvoertuigen en motorfietsen (G47)

Qua schrappingen in 2017 noteerde de sector G47 een ongunstige evolutie ten opzichte van het jaar ervoor, net als sector G45. Het aantal geschrapte ondernemingen steeg met 4,9 % vergeleken met het jaar ervoor, van 6.933 naar 7.270 geschrapte ondernemingen. Deze ongunstige evolutie is voor 81,3 % te wijten aan subsectoren 47.7 “overige detailhandel in gespecialiseerde winkels”, 47.5 “detailhandel in andere consumentenartikelen in gespecialiseerde winkels” en 47.9 “detailhandel buiten winkels en exclusief markt- en straathandel”, dat zijn respectievelijk 213, 93 en 76 van de 470 geschrapte ondernemingen.

Subsector 47.7 “overige detailhandel in gespecialiseerde winkels”, dominerende subsector van de G47, was goed voor 2.458 van de 7.270 geschrapte ondernemingen van de G47 in 2017. Deze 2.458 geschrapte ondernemingen vindt men voor 65,5 % in drie categorieën: 47.71 “detailhandel in kleding in gespecialiseerde winkels” (33,2 %), 47.78 “overige detailhandel in nieuwe artikelen in gespecialiseerde winkels” (20,0 %) en 47.76 “detailhandel in bloemen, planten, zaden, kunstmeststoffen, huisdieren en voedsel voor huisdieren in gespecialiseerde winkels” (12,0 %), dat zijn respectievelijk 817, 491 en 296 van de 2.458 geschrapte ondernemingen.

Nettosaldo: oprichting of verdwijning van ondernemingen

Tabel 2-7. Demografie van de ondernemingen in de handel (G45-G47)

Klassen	Code NACE	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2013	2017/2016	Relatief aandeel in 2017
btw-plichtige ondernemingen	45	23.745	23.774	24.068	24.613	24.987	5,2%	1,5%	14,0%
	46	58.945	57.833	57.655	57.951	58.307	-1,1%	0,6%	32,6%
	47	93.323	93.167	92.894	94.148	95.326	2,1%	1,3%	53,4%
	45-47	176.013	174.774	174.617	176.712	178.620	1,5%	1,1%	100,0%
Oprichtingen	45	1.442	1.582	1.729	1.903	1.910	32,5%	0,4%	13,0%
	46	4.102	4.055	4.160	4.267	4.118	0,4%	-3,5%	28,0%
	47	7.373	7.908	8.001	8.409	8.668	17,6%	3,1%	59,0%
	45-47	12.917	13.545	13.890	14.579	14.696	13,8%	0,8%	100,0%
Schrappingen	45	1.450	1.532	1.400	1.266	1.407	-3,0%	11,1%	11,4%
	46	4.632	5.052	4.266	3.797	3.641	-21,4%	-4,1%	29,6%
	47	7.706	8.076	8.103	6.933	7.270	-5,7%	4,9%	59,0%
	45-47	13.788	14.660	13.769	11.996	12.318	-10,7%	2,7%	100,0%
Oprichting/verdwijning van ondernemingen	45	-8	50	329	637	503		-21,0%	21,2%
	46	-530	-997	-106	470	477		1,5%	20,1%
	47	-333	-168	-102	1.476	1.398		-5,3%	58,8%
	45-47	-871	-1.115	121	2.583	2.378		-7,9%	100,0%

Bron: Statbel.

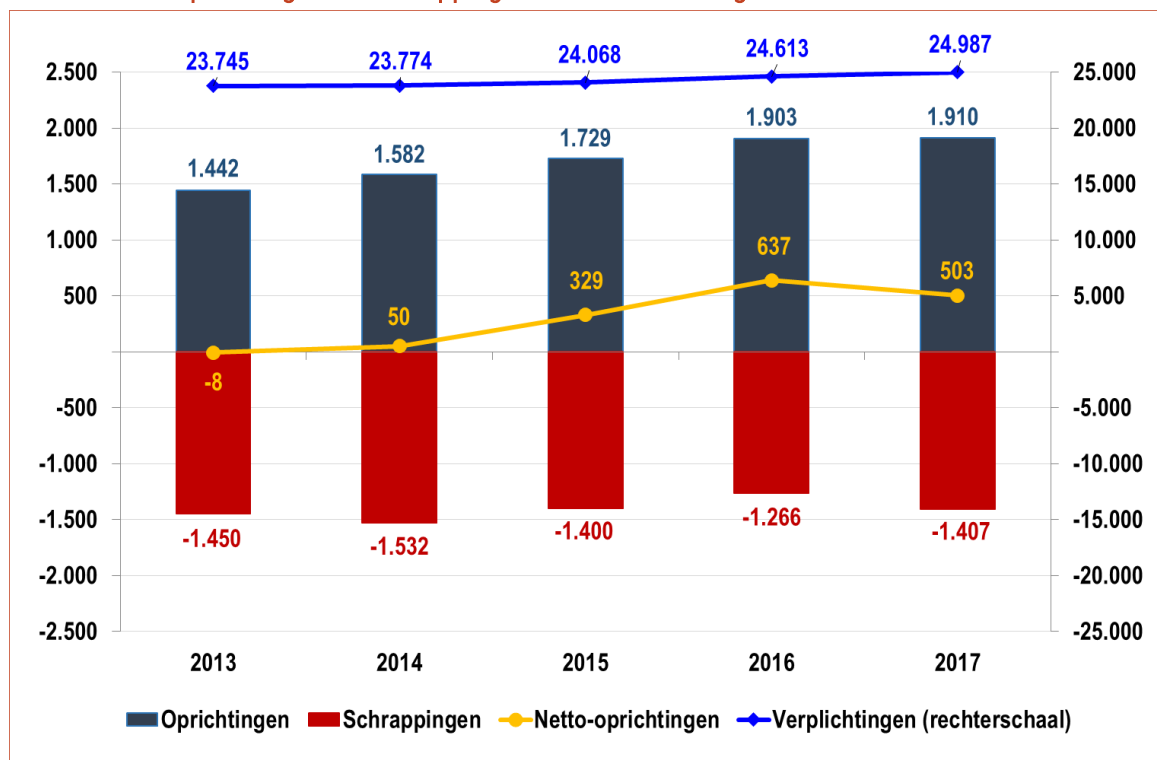
Handel in en onderhoud en reparatie van motorvoertuigen en motorfietsen (G45)

In 2017 was de sector G45 **netto-oprichter**. Er werden 1.910 ondernemingen opgericht tegenover 1.407 schrappingen, dat is een positief verschil van 503 ondernemingen. Dit saldo is positief voor het vierde opeenvolgende jaar, maar betekent een daling met 21,0 % ten opzichte van 2016.

Deze netto-oprichting van 2017 is volledig te danken aan twee subsectoren: 45.2 “onderhoud en reparatie van auto’s” met 279 van de 503 netto-oprichtingen en 45.1 “handel in auto’s” met 257 van de 503 netto-oprichtingen.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Grafiek 2-10. Oprichtingen en schrappingen van ondernemingen in sector G45

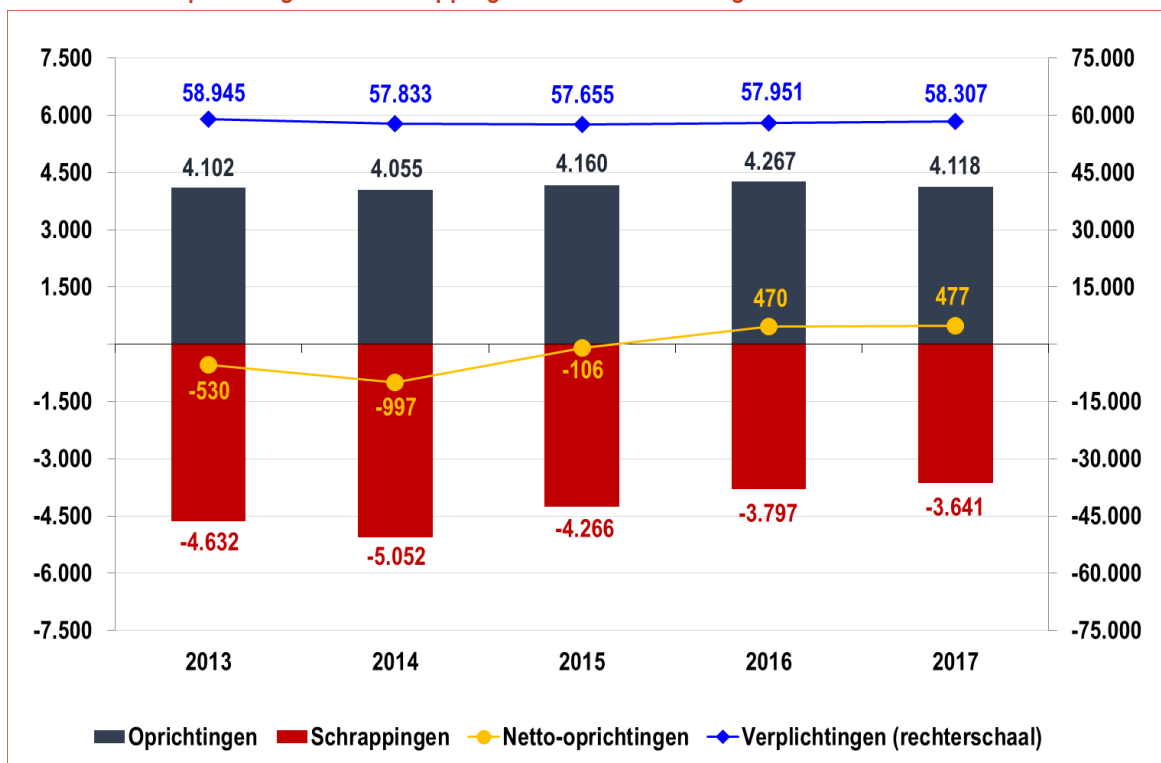
Bron: Statbel.

Groothandel, met uitzondering van motorvoertuigen en motorfietsen (G46)

In 2017 was de sector G46 **netto-oprichter** van ondernemingen. Er werden 4.118 ondernemingen opgericht tegenover 3.641 geschrapte ondernemingen, dat is een verschil van +477 ondernemingen. Het is het tweede positieve saldo sinds 2013.

Deze netto-oprichting van 2017 gaat voor 77,0 % naar subsector 46.1 “handelsbemiddeling”, met 486 van de 631 netto-oprichtingen.

Grafiek 2-11. Oprichtingen en schrappingen van ondernemingen in de sector G46

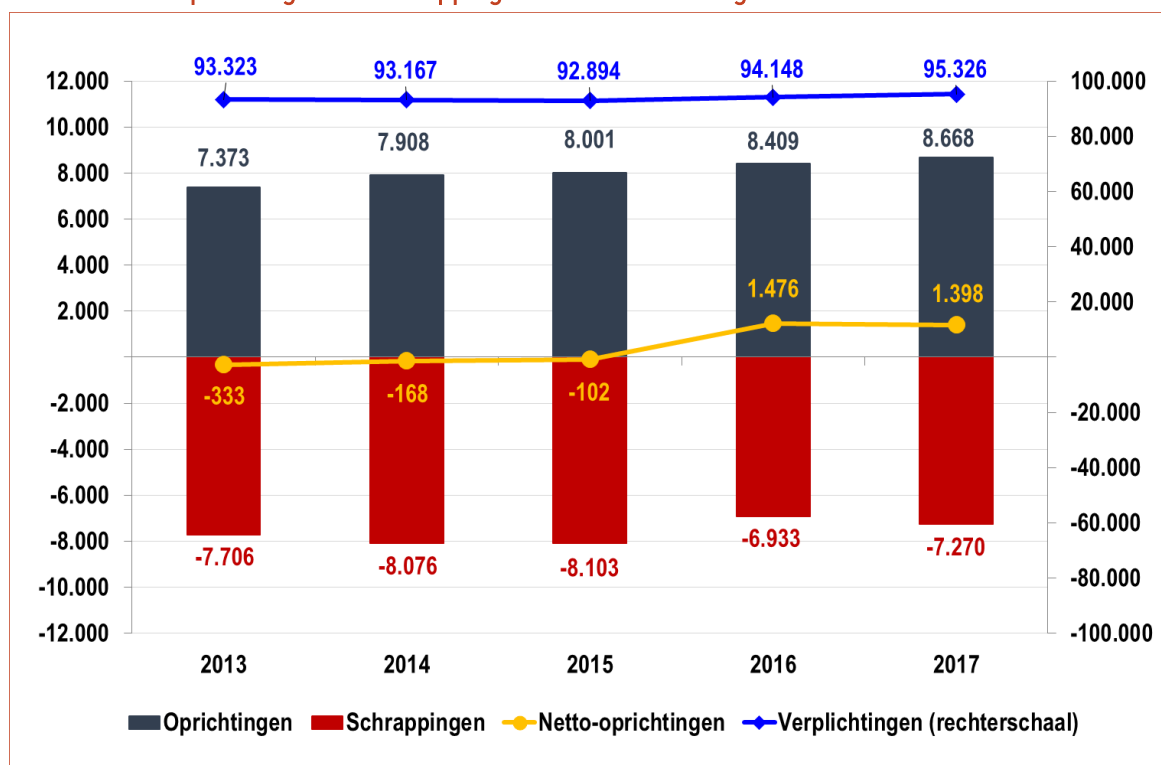
Bron: Statbel.

Detailhandel, met uitzondering van motorvoertuigen en motorfietsen (G47)

In 2017 was ook de sector G47 **netto-oprichter** met een saldo van 1.398 ondernemingen. Er werden 8.668 ondernemingen opgericht tegenover 7.270 schrappingen. Het is het tweede positieve saldo sinds 2013. Deze netto-oprichting wordt voor 91,6 % gedragen door drie subsectoren: 47.9 "detailhandel buiten winkels en exclusief markt- en straathandel" (1.144 van de 1.757 netto-oprichtingen), 47.8 "markt- en straathandel" (364 van de 1.757 netto oprichtingen) en 47.1 "detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels" (102 van de 1.757 netto-oprichtingen).

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Grafiek 2-12. Oprichtingen en schrappingen van ondernemingen in sector G47

Bron: Statbel.

2.6.2. Faillissementen en arbeidsplaatsenverlies door faillissementen

Tabel 2-8. Faillissementen en verloren arbeidsplaatsen

	NACE-code	2014	2015	2016	2017	2018	2017				2018			
							I	II	III	IV	I	II	III	IV
Faillissementen	45	326	302	283	299	324	76	87	44	92	84	70	71	99
	46	895	803	710	738	687	183	188	159	208	205	165	129	188
	47	1.545	1.394	1.382	1.499	1.374	399	396	283	421	384	309	290	391
	45-47	2.766	2.499	2.375	2.536	2.385	658	671	486	721	673	544	490	678
Verloren arbeidsplaatsen	45	588	433	348	341	303	90	100	51	100	84	83	43	93
	46	1.470	1.253	1.271	952	834	272	239	176	265	216	229	172	217
	47	2.720	2.281	2.878	2.282	2.088	594	671	427	590	600	515	436	537
	45-47	4.778	3.967	4.497	3.575	3.225	956	1.010	654	955	900	827	651	847

Bron: Statbel.

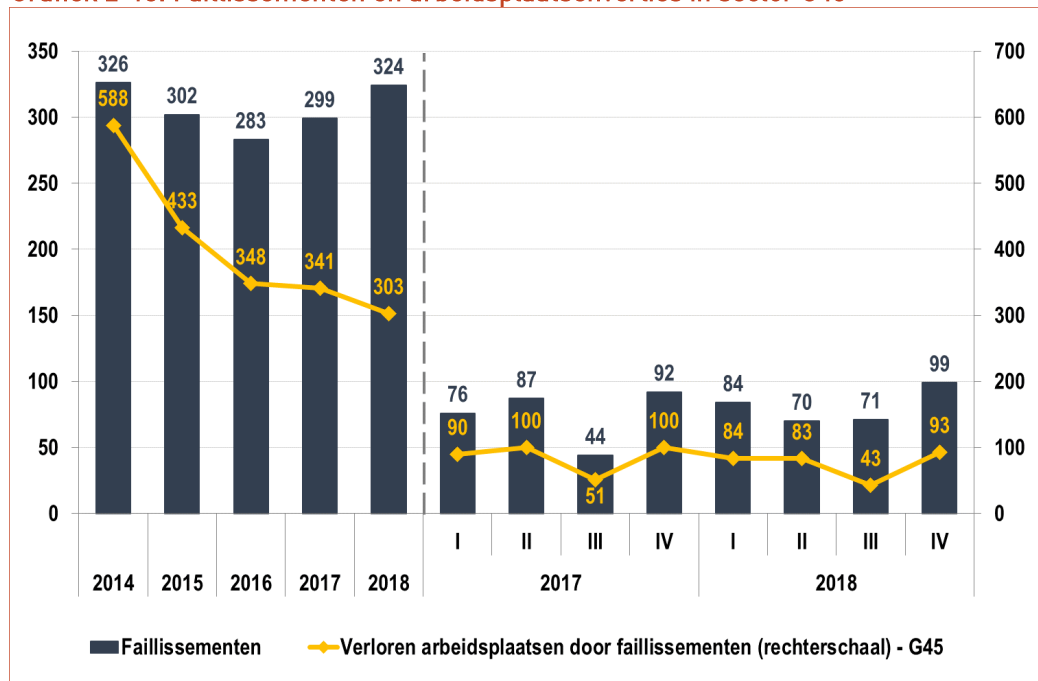
In de volledige periode 2014-2018 bleef het aantal faillissementen in de volledige sector (G45-G47) steeds verder afnemen, met uitzondering van 2017. Het aantal daarmee samenhangende verloren arbeidsplaatsen bleek echter veel meer te schommelen, met evenwel een dalende tendens sinds 2017.

In 2018 noteerde de handel als geheel (G45-G47) 2.385 faillissementen van ondernemingen, een afname met 5,95 %, dat zijn er 151 minder ten opzichte van 2017, met toen nog 2.536 faillissementen. Deze afname van het aantal faillissementen ten opzichte van het jaar ervoor ziet men bevestigd in de ermee samenhangende verloren arbeidsplaatsen, die eveneens afnamen in 2018 in de handel (G45-G47), namelijk 3.225 verloren arbeidsplaatsen in 2018 tegenover 3.575 in 2017.

In 2018 ziet men de daling van het aantal faillissementen in de handel als geheel (G45-G47) tevens in de sectoren G46 en G47, maar niet in G45, terwijl de afname van het aantal ermee verband houdende verloren arbeidsplaatsen vastgesteld wordt in alle sectoren van de handel. Door zijn gewicht speelt de sector G47 “detailhandel, met uitzondering van auto’s en motorfietsen” een doorslaggevende rol, zowel voor de faillissementen als het ermee samenhangende jobverlies voor de handel als geheel (G45-G47).

Handel in en onderhoud en reparatie van motorvoertuigen en motorfietsen (G45)

Grafiek 2-13. Faillissementen en arbeidsplaatsenverlies in sector G45

Bron: Statbel.

Tijdens de periode 2014-2018

Terwijl de dalende trend van het aantal faillissementen in 2017 omslaat in een stijgende trend, blijft het ermee samenhangende banenverlies afnemen tijdens de beschouwde periode. Met een resultaat van 588 verloren arbeidsplaatsen blijft 2014 het jaar met het hoogste aantal verloren arbeidsplaatsen in samenhang met de faillissementen tijdens de periode 2014-2018.

In 2018 steeg het aantal **faillissementen** met 8,4 % in de sector G45 “handel in en reparatie van auto’s en motorfietsen” vergeleken met het jaar ervoor, van 299 faillissementen in 2017 naar 324 faillissementen in 2018, dat zijn 25 faillissementen meer.

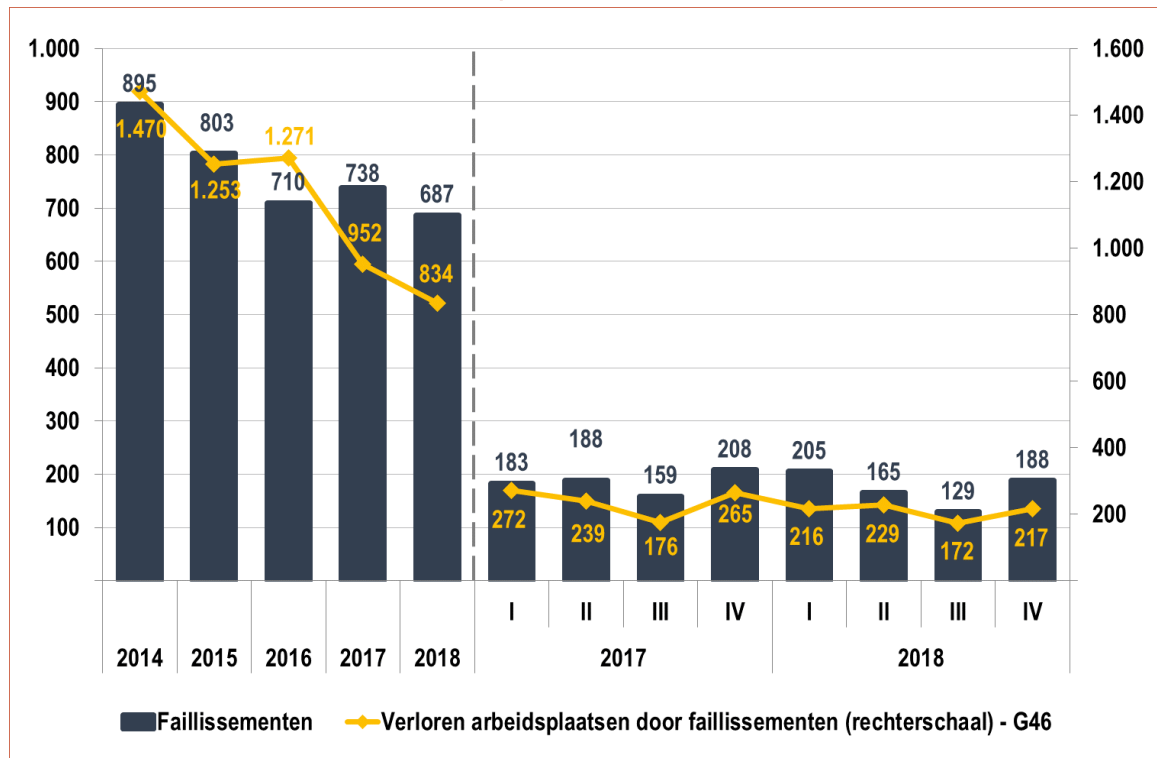
Het aantal **arbeidsplaatsen dat verloren ging als gevolg van deze faillissementen** daalde daarentegen met 11,1 % in 2018, van 341 verloren arbeidsplaatsen in 2017 naar 303 in 2018.

Het zijn voornamelijk de **subsectoren** 45.1 “handel in auto’s” en 45.2 “onderhoud en reparatie van auto’s” die het grootste aantal faillissementen noteerden in 2018 met respectievelijk 154 en 132 faillissementen, hetgeen leidde tot het verlies van respectievelijk 129 en 143 arbeidsplaatsen. Het aantal faillissementen was minder groot in subsector 45.4 “handel in en onderhoud en reparatie van motorfietsen en delen en toebehoren van motorfietsen”, dat zijn zes faillissementen van ondernemingen met daardoor drie verloren arbeidsplaatsen.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Groothandel, met uitzondering van motorvoertuigen en motorfietsen (G46)

Grafiek 2-14. Faillissementen en arbeidsplaatsenverlies in sector G46

Bron: Statbel.

Tijdens de periode 2014-2018

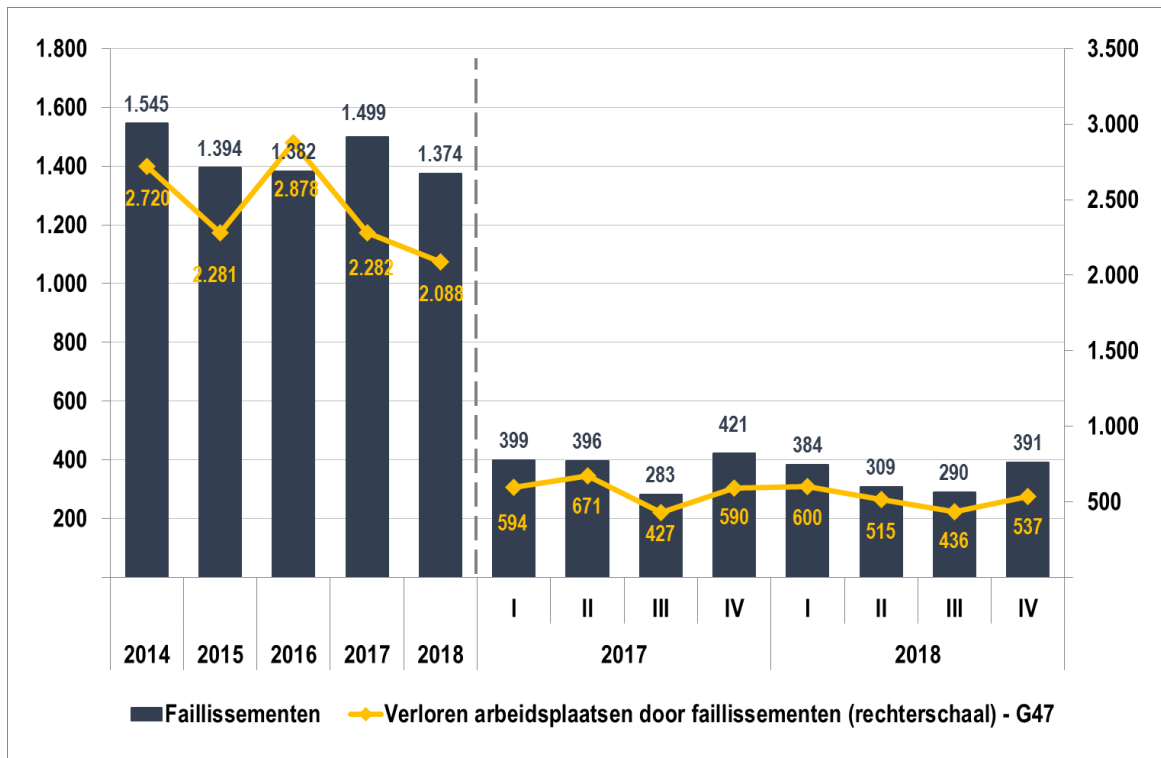
Zowel de faillissementen als de daardoor verloren arbeidsplaatsen kennen een dalende trend tijdens de beschouwde periode, met uitzondering van 2016. Met 895 faillissementen vertoont 2014 een recordpeil tijdens de periode 2014-2018 in termen van aantal faillissementen in de sector G46. Net als voor de faillissementen kent 2014 ook het grootste aantal verloren arbeidsplaatsen tijdens de beschouwde periode.

In 2018 daalde het aantal **faillissementen** in de sector G46 “groothandel, met uitzondering van auto’s en motorfietsen” met 6,9 %, van 738 in 2017 naar 687, 51 faillissementen minder dus. Het aantal faillissementen in 2018 leidde tot 834 **verloren arbeidsplaatsen**, een daling met 12,4 % vergeleken met het jaar ervoor.

Het zijn voornamelijk **de subsectoren** 46.1 “handelsbemiddeling”, 46.4 “groothandel in andere consumentenartikelen”, 46.7 “overige gespecialiseerde groothandel” en 46.3 “groothandel in voedingsmiddelen, dranken en genotmiddelen” die het grootste aantal faillissementen noteerden in 2018, met respectievelijk 204, 171, 99 en 90 faillissementen. Deze vier subsectoren zijn verantwoordelijk voor 82,1 % van de faillissementen van de sector G46 in 2018 en 81,3 % van de eraan gekoppelde verloren arbeidsplaatsen. Het aantal faillissementen was minder groot in subsector 46.2 “groothandel in landbouwproducten en levende dieren”, namelijk 17 faillissementen van ondernemingen die leidden tot 11 verloren arbeidsplaatsen.

Detailhandel, met uitzondering van motorvoertuigen en motorfietsen (G47)

Grafiek 2-15. Faillissementen en banenverlies in sector G47

Bron: Statbel.

Tijdens de periode 2014-2018

2014 blijft het jaar met het grootste aantal faillissementen (1.545), hoewel de ermee samenhangende verloren arbeidsplaatsen (2.720) minder in aantal zijn dan in 2016 (2.878).

In 2018 daalde het aantal **faillissementen** met 8,3 % in de sector G47 “detailhandel, met uitzondering van auto’s en motorfietsen” vergeleken met het jaar ervoor, van 1.499 faillissementen in 2017 naar 1.374.

Het aantal **verloren arbeidsplaatsen als gevolg van deze faillissementen** kende eveneens een gunstigere evolutie in 2018, namelijk een daling met 8,5 % vergeleken met het jaar ervoor, wat neerkomt op 194 minder verloren arbeidsplaatsen.

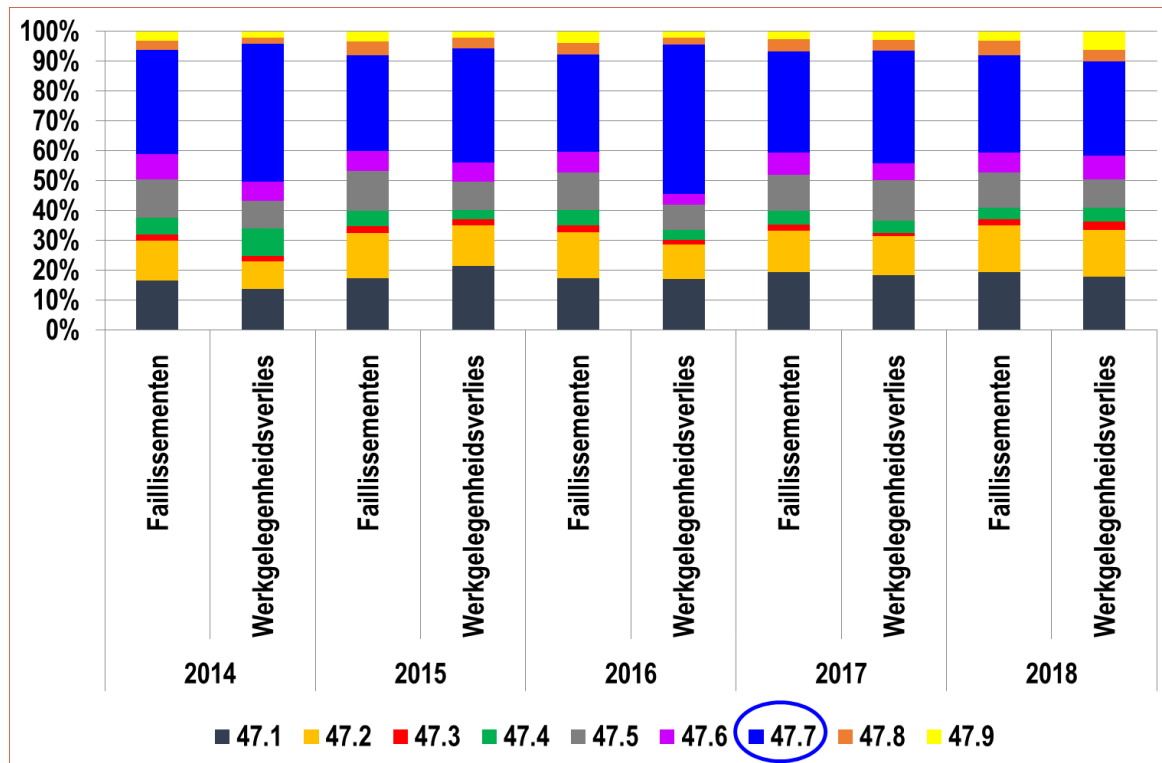
Het zijn voornamelijk vier **subsectoren**, namelijk 47.7 “overige detailhandel in gespecialiseerde winkels”, 47.1 “detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels”, 47.2 “detailhandel in voeding in gespecialiseerde winkels” en 47.5 “detailhandel in andere consumentenartikelen in gespecialiseerde winkels” die verantwoordelijk zijn voor 79,5 % van het aantal faillissementen in 2018 in de sector G47, met respectievelijk 446, 267, 216 en 163 faillissementen. Deze laatste leidden tot het verlies van respectievelijk 663, 371, 331 en 196 arbeidsplaatsen (74,8 % verloren arbeidsplaatsen ten gevolge van de faillissementen van G47 in 2018). Het aantal ondernemingen die failliet gingen was lager in subsector 47.3 “detailhandel in motorbrandstoffen in gespecialiseerde winkels”, dat zijn 25 faillissementen van ondernemingen die leidden tot 54 verloren arbeidsplaatsen.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Detailhandel in andere artikelen in gespecialiseerde winkels (subsector 47.7)

Zoals te zien is in grafiek 2-16 bezit subsector 47.7 “overige detailhandel in gespecialiseerde winkels” een **dominante** positie in de sector G47 “detailhandel, met uitzondering van auto’s en motorfietsen” zowel voor het aantal faillissementen als voor de ermee samenhangende verloren arbeidsplaatsen. Deze dominante positie ziet men over de hele periode 2014-2018.

Grafiek 2-16. Faillissementen en banenverlies in subsectoren van G47

Bron: Statbel.

In 2018 telde subsector 47.7 “overige detailhandel in gespecialiseerde winkels” 446 faillissementen, dat zijn 32,5 % faillissementen van de sector G47 en 663 daarmee samenhangende verloren arbeidsplaatsen, meer bepaald 31,8 % van de verloren arbeidsplaatsen in sector G47.

Het aantal **faillissementen** in 2018 in subsector 47.7 is voor 72,4 % toe te schrijven aan drie **categorieën**: categorie 47.71 “detailhandel in kleding in gespecialiseerde winkels”, categorie 47.78 “overige detailhandel in nieuwe artikelen in gespecialiseerde winkels” en categorie 47.72 “detailhandel in schoeisel en lederwaren in gespecialiseerde winkels”. Deze drie categorieën waren goed voor respectievelijk 44,6 %, 16,8 % en 11,0 % van de faillissementen van subsector 47.7, dat zijn 119, 75 en 49 faillissementen van de 446.

Het aantal **verloren arbeidsplaatsen ten gevolge van de faillissementen** in subsector 47.7 zijn voor 55,8 % toe te schrijven aan categorie 47.71 “detailhandel in kleding in gespecialiseerde winkels” (370 van de 663 verloren arbeidsplaatsen in subsector 47.7).

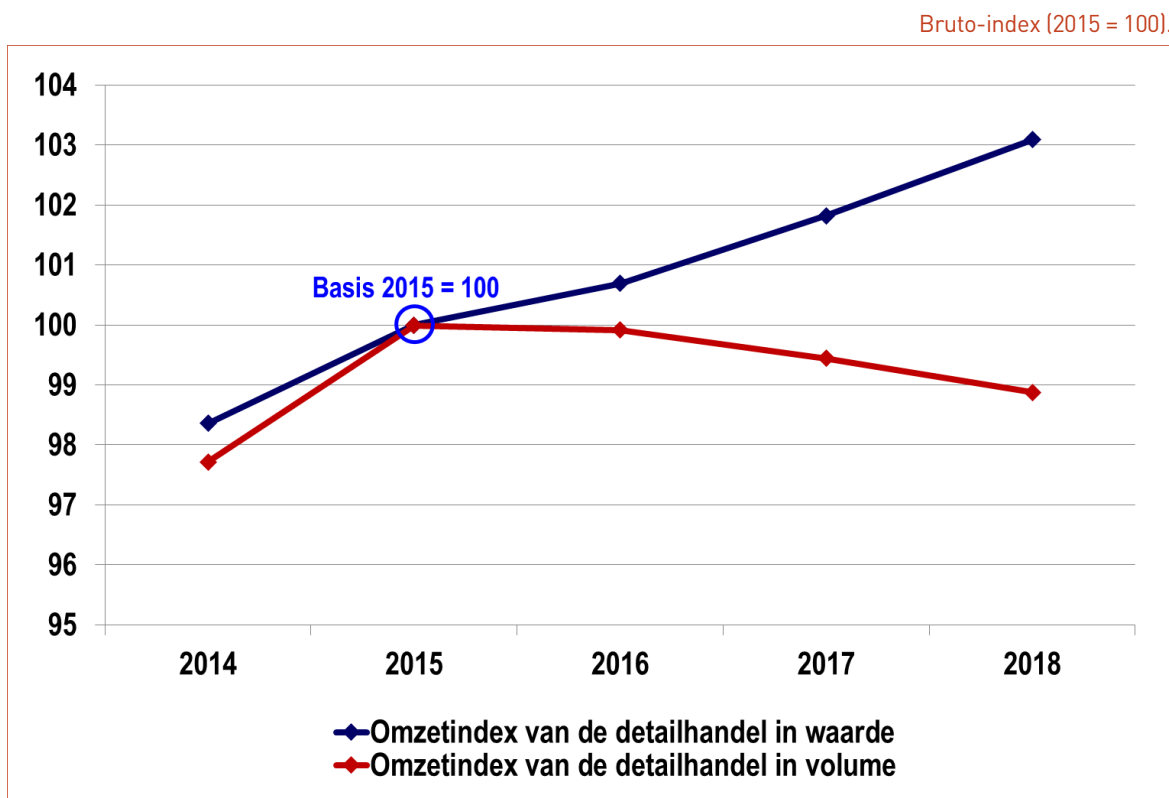
3. Andere indicatoren

3.1. De Statbel-enquête bij de kleinhandel (G47)

De gegevens met betrekking tot de omzet in de detailhandel zijn gebaseerd op de verplichte maandelijkse conjunctuurenquête²⁷ die georganiseerd wordt door de Algemene Directie Statistiek-Statistics Belgium. Deze enquête omvat de activiteiten die opgenomen zijn onder de NACE-codes 47.11 tot 47.99 van afdeling G van de NACE Rev.2 nomenclatuur van de economische activiteiten in de Europese Gemeenschap. Deze activiteiten zijn gegroepeerd in vier categorieën, namelijk: de detailhandelsondernemingen met meerdere afdelingen, de supermarkten, de detailhandelsondernemingen met filialen, en de overige detailhandelsondernemingen. Deze conjunctuurenquête levert de cijfers tegen werkelijke prijzen en tegen vaste prijzen, waardoor het prijseffect wordt belicht (er is een maandelijkse deflator van de verkoop in opgenomen). De detailhandel wordt gegroepeerd volgens de NACE-classificatie.

De omzet in de detailhandel (G47)

Grafiek 3-1. Omzet van de detailhandel tegen werkelijke en tegen vaste prijzen

Bron: Statbel.

Terwijl de **bruto-index** van de **detailhandel in waarde** een constante evolutie kent **tijdens de periode onder beschouwing**, met een stijging van 4,8 % tussen 2014 en 2018, kent **de index in volume** een omgekeerde trend sinds 2016. Het dalende verloop van de index in volume tot

²⁷ Het juridisch kader wordt bepaald door de volgende besluiten: de verordening (EG) nr. 1165/98 van de Raad van 19 mei 1998 inzake kortetermijnstatistieken, het koninklijk besluit van 4 februari 1965 gewijzigd bij het koninklijk besluit van 4 december 1969, en het koninklijk besluit van 22 december 1967 gewijzigd bij het koninklijk besluit van 16 april 1971.

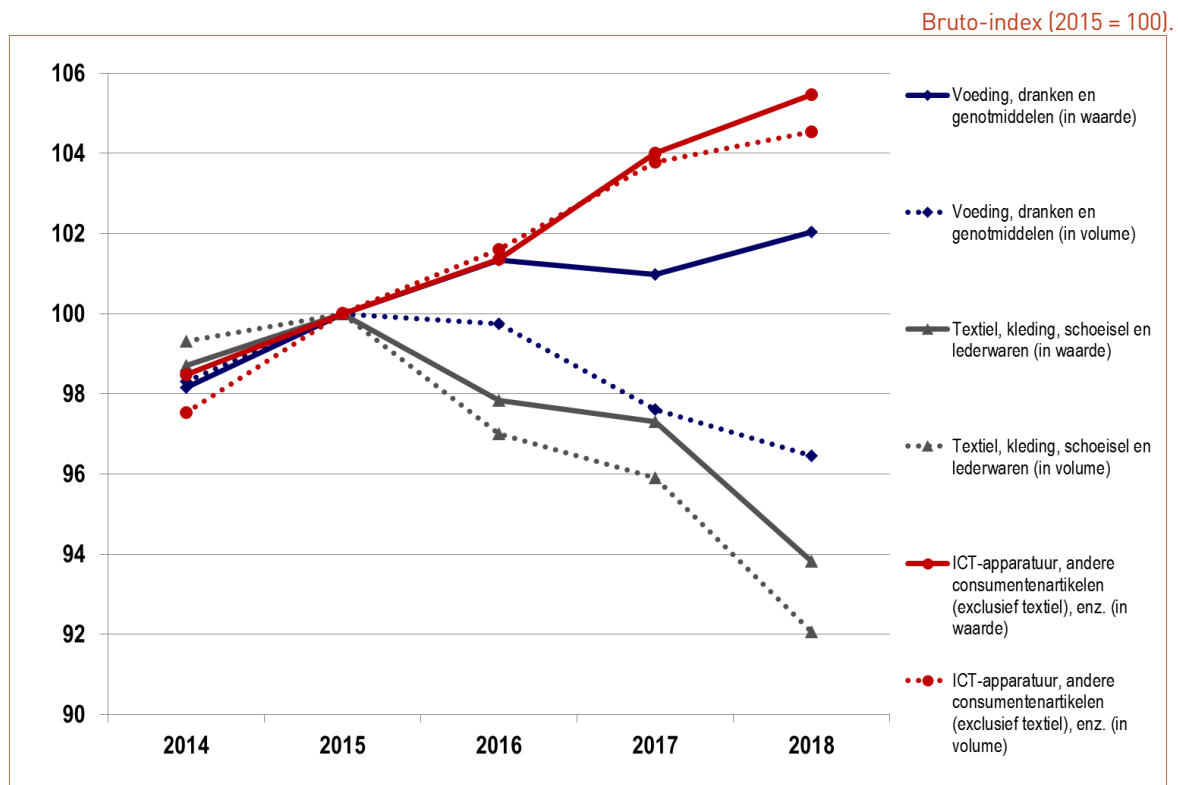
“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

2015 werd vervolgens bruusk onderbroken, en het verschil tussen de evolutie van de twee indexen wordt steeds groter, getuigend van een prijseffect.

In 2018 ziet men een toename met 1,2 % van de index in waarde ten opzichte van 2017, tegenover een vermindering met 0,6 % voor de index in volume.

3.1.1. De omzet in de verschillende takken van de detailhandel

Grafiek 3-2. Omzet tegen werkelijke prijzen en tegen vaste prijzen in diverse takken van de detailhandel

Bron: Statbel.

3.1.2. Afdeling voeding, dranken en genotmiddelen

Tijdens de periode 2014-2018 volgden de twee indexen van de omzet van de sector voeding, dranken en genotmiddelen omgekeerde trends, met een stijgende trend voor de index in waarde en een dalende trend voor de index in volume, waardoor het verschil tussen beide groter werd.

In 2018 steeg de verkoop van de sector voeding, dranken en genotmiddelen tegen werkelijke prijzen gemiddeld met 1,0 % ten opzichte van 2017 (het groeicijfer steeg met 1,4 procentpunt ten opzichte van het jaar ervoor), terwijl het volume van de verkoop afnam met 1,2 % (het groeicijfer steeg met 1,0 procentpunt ten opzichte van het jaar ervoor).

3.1.3. Textiel, kleding en schoeisel

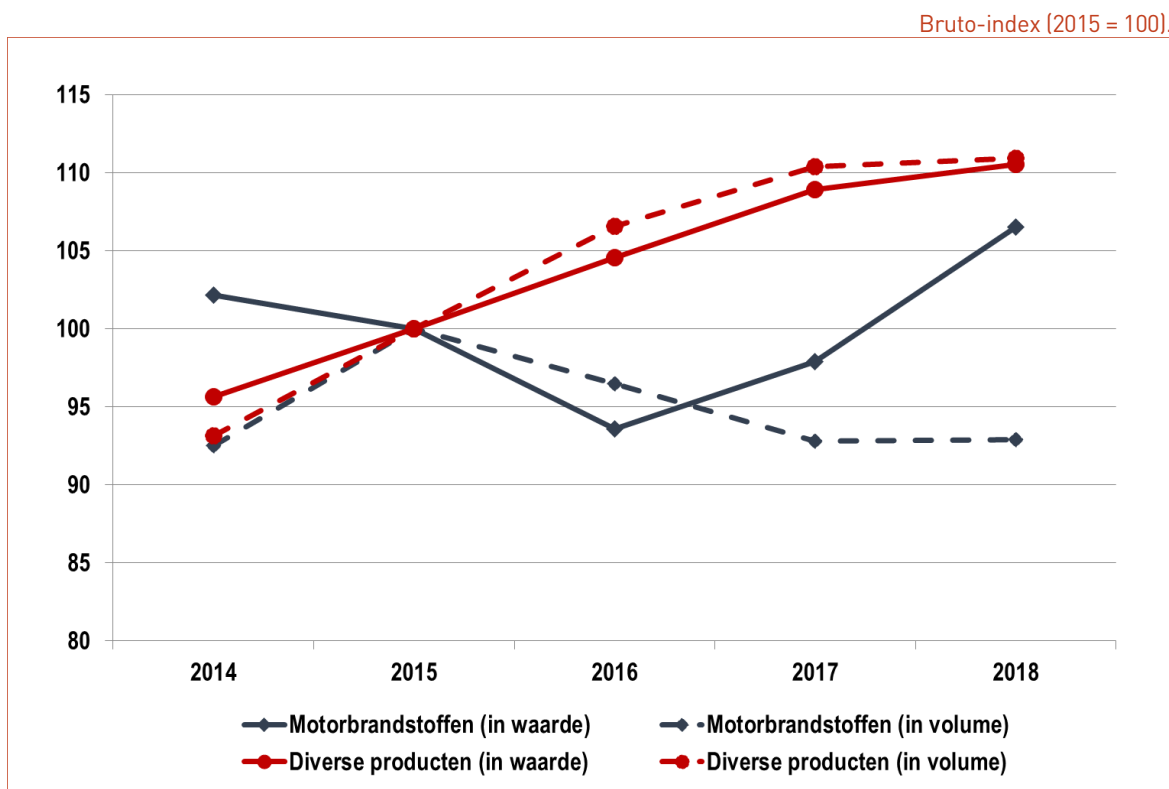
Tussen 2014 en 2018 kende de verkoop in de sector “textiel, kleding en schoeisel” een daling, zowel in waarde als in volume, met respectievelijk een gemiddelde daling met 4,9 % en 7,3 %. Deze trend hield aan in 2018, waarbij de verkoop in deze sector daalde ten opzichte van 2017 zowel in waarde (-3,6 %) als in volume (-4,0 %). Het verschil tussen de evolutie prijs-volume lijkt zich gestabiliseerd te hebben.

3.1.4. Huishoudelijke artikelen en apparaten

De huishoudelijke artikelen en apparaten lijken het tussen de hier onderzochte producten goed te doen. De verkoop ervan steeg gedurende de hele beschouwde periode zowel in volume als in waarde. **Tijdens de periode 2014-2018** ging het verloop van de verkoop in de sector “huishoudelijke artikelen en apparaten” in stijgende lijn, met 7,1 % voor de verkoop tegen werkelijke prijzen en met 7,2 % voor de verkoop tegen vaste prijzen.

In 2018 steeg de verkoop ten opzichte van het jaar ervoor, zowel in waarde (+1,4 %) als in volume (+0,7 %), hoewel in mindere mate dan het jaar ervoor (2017), toen dit respectievelijk met 2,6 % en met 2,1 % was. Zoals in 2017 onderscheidt de verkoop van de branche “huishoudelijke artikelen en apparaten” zich van de verkoop in de andere categorieën producten door een groei zowel in volume als in waarde in 2018.

Grafiek 3-3. Omzet tegen werkelijke prijzen en tegen vaste prijzen van motorbrandstoffen en diverse producten

Bron: Statbel.

3.1.5. Motorbrandstoffen

Tijdens de periode 2014-2018 steeg de verkoop van brandstoffen in waarde met 4,3 % terwijl die in volume steeg met louter 0,4 %. Terwijl zich een ommekeer van de trend voordoet in de evolutie van de verkoop in waarde vanaf 2017, deed zich deze in de evolutie van de verkoop in volume reeds voor in 2016. Zo werd de dalende trend van de verkoop in waarde vanaf 2017 en de stijgende trend van de verkoop in volume vanaf 2016 vastgesteld, waardoor het verschil tussen beide indexen groter werd.

In 2018 steeg de verkoop van motorbrandstoffen in waarde met 8,8 %, een versnelling ten opzichte van de groei van 2017 (4,6 %). De verkoop van brandstoffen in volume kende een zeer lichte stijging (+0,1 % in 2018), na een daling met 3,8 % in 2017.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

3.1.6. Diverse producten

Onder de noemer “diverse producten” vindt men onder meer: “farmaceutische producten; medische en orthopedische artikelen; reukwerk en cosmetica”, “overige detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels” en “verkoop via postorderbedrijven of via internet”.

Tijdens de periode 2014-2018 was de algemene tendens van de verkoop van de **diverse producten** stijgend, zowel voor de verkoop tegen werkelijke prijzen (+15,6 %) als tegen vaste prijzen (+19,1 %).

Deze stijgende trend van de verkoop in de branche “diverse producten” hield aan in 2018, zowel tegen werkelijke prijzen als tegen vaste prijzen, met respectievelijk 1,5 % en 0,5 % stijging vergeleken met het jaar ervoor.

3.2. Registratie van de verkoop van nieuwe en tweedehandspersonenwagens

Tabel 3-1. Aankoop van nieuwe en tweedehandspersonenwagens

Verloop in vergelijking met dezelfde periode van het voorgaande jaar.

Personenwagens voertuigenpark			Inschrijvingen van nieuwe personenwagens		Inschrijvingen van tweedehands		Totale Inschrijvingen	
Jaren	Aantal	Verloop in %	Aantal	Verloop in %	Aantal	Verloop in %	Aantal	Verloop in %
2014	5.555.499	1,1%	487.711	-0,5%	738.094	1,6%	1.225.805	-0,3%
2015	5.623.579	1,2%	506.284	3,8%	748.447	1,4%	1.254.731	2,4%
2016	5.712.061	1,6%	546.142	7,9%	718.856	-4,0%	1.264.998	0,8%
2017	5.785.447	1,3%	553.692	1,4%	729.865	1,5%	1.283.557	1,5%
2018	5.853.782	1,2%	557.487	0,7%	719.999	-1,4%	1.277.486	-0,5%
10 jarig gemiddelde		1,4%			0,8%		0,7%	

Bron: Statbel.

In 2018 nam het personenwagenpark toe met 1,2 % ten opzichte van 2017 tot 5.853.782 personenwagens. Dit ligt onder het tienjaarlijks gemiddelde van 1,4 %. In de periode 2014-2018 werden er 298.283 personenwagens extra in het verkeer gebracht.

Het totaal aantal inschrijvingen van nieuwe en tweedehands personenwagens daalde in 2018 met 0,5 % tot 1.277.486, wat een daling is van 6.071 personenwagens t.o.v. 2017. De inschrijvingen van nieuwe personenwagens steeg met 0,7 % (+ 3.795) en de inschrijvingen van tweedehands personenwagens daalde zelfs met 1,4 % (- 9.866).

3.3. Consumptieprijontwikkeling in de detailhandel²⁸

Tabel 3-2. Inflatie in 2018 voor bewerkte levensmiddelen vergeleken met de buurlanden

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht 2018 (in %)	
	België	Gemiddelde buurlanden				België	Gemiddelde buurlanden
Tabak	6,6	7,4	3,7	14,2	3,6	21,8	19,1
Melk, kaas en eieren	4,7	3,7	5,2	2,0	4,0	14,8	16,4
Brood en granen	1,7	1,1	1,6	1,1	-0,6	22,9	19,7
Alcoholvrije dranken	3,0	1,5	2,0	1,0	0,0	10,3	12,1
<i>Mineraalwater, frisdranken en sappen</i>	3,8	2,1	2,9	1,2	1,5	8,3	8,3
<i>Koffie, thee en cacao</i>	0,0	0,0	0,0	0,8	-3,0	2,0	3,8
Alcoholische dranken	2,1	1,9	2,5	1,1	1,7	14,4	16,2
<i>Wijnen</i>	2,3	2,0	2,0	2,0	2,3	8,4	6,6
<i>Bier</i>	2,3	2,8	3,4	1,1	1,8	4,7	6,0
<i>Gedistilleerde dranken</i>	0,3	0,1	0,4	-0,1	0,3	1,3	3,7
Oliën en vetten	7,0	7,0	7,4	7,0	4,8	2,7	2,9
Suiker, jam, chocolade	1,4	0,1	0,4	0,1	-1,3	8,3	8,6
Voeding n.e.g.	0,1	0,3	1,2	-0,4	-0,3	4,8	4,9
Bewerkte levensmiddelen	3,4	3,0	2,9	3,5	1,2	100	100
Bewerkte levensmiddelen (zonder alcohol en tabak)	2,6	1,9	2,7	1,3	0,6	63,8	64,6
Bewerkte levensmiddelen (bij ongewijzigde indirecte belastingen)	2,0	1,8	2,9	0,8	0,7	100	100

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

De inflatie voor **bewerkte levensmiddelen** bedroeg in 2018 voor België 3,4 %, terwijl deze inflatie in de buurlanden gemiddeld 3 % bedroeg. Vooral voor oliën en vetten (+7 %), tabak (+6,6 %) en melk, kaas en eieren (+4,7 %) door de verhoging van accijnzen op 1 januari 2018, is de inflatie in België in 2018 zeer sterk gestegen. De inflatie van de consumptieprijzen van zuivelproducten is wellicht een gevolg van de tijdelijke stijging van de Europese noteringen voor melkvetten (volle melkpoeder en boter) vanaf april. Tijdens de zomer van 2017 trof de fipronil-crisis de eiersector waardoor heel wat boeren hun eieren moesten vernietigen, met een geslonken aanbod tot gevolg.

De gemiddelde inflatie voor **tabak** bedroeg 7,4 %, waarbij de inflatie in Frankrijk voor tabak zelfs met 14,2 % toenam door de accijnsverhoging in november 2017 en maart 2018. Het gaat om de tweede aangekondigde stap in het verhogen van de belastingen op tabak om roken te voorkomen en rokers aan te moedigen om te stoppen met roken.

Van de buurlanden kende Frankrijk de hoogste inflatie voor bewerkte levensmiddelen met 3,5 %, gevolgd door Duitsland met 2,9 % en Nederland met 1,2 %. De inflatie voor **oliën en vetten** is in alle landen sterk gestegen met een gemiddelde van 7 %, behalve in Nederland waar de inflatie maar met 4,8 % toenam, terwijl die in Duitsland met 7,4 % toenam. De gemiddelde inflatie voor de buurlanden voor melk, kaas en vetten bedroeg 3,7 %, waarbij Duitsland de hoogste inflatie van de buurlanden noteerde met 5,2 %, gevolgd door Nederland met 4 % en Frankrijk met 2 %.

²⁸ Analyse op basis van het [jaarverslag 2018 van het Prijzenobservatorium](#).

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Tabel 3-3. Inflatie in 2018 voor onbewerkte levensmiddelen vergeleken met de buurlanden

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht 2018 (in %)	
						België	Gemiddelde buurlanden
Mees	1,3	1,5	1,8	1,3	0,9	53,5	47,5
Fruit	3,5	4,6	4,0	5,9	2,4	13,9	18,2
Vis en zeevruchten	2,8	2,1	1,9	2,2	2,3	12,4	9,8
Groenten	-0,5	1,7	0,4	3,5	0,0	20,2	24,6
Niet-bewerkte levensmiddelen	1,5	2,2	1,9	2,7	1,0	100	100

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

De inflatie voor **onbewerkte levensmiddelen** bedroeg voor België in 2018 1,5 %, wat onder het gemiddelde van de buurlanden is die 2,2 % bedraagt, waarbij vooral de inflatie voor fruit (+3,5 %), vis en zeevruchten (+ 2,8 %) sterk steeg, terwijl de inflatie voor groenten daalde met 0,5 %. In Frankrijk bedraagt de inflatie voor onbewerkte levensmiddelen 2,7 %, terwijl deze in Duitsland 1,9 % bedroeg en in Nederland 1 % noteerde.

Tabel 3-4. Inflatie in 2018 voor niet-energetische industriële goederen vergeleken met de buurlanden

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht 2018 (in %)	
						België	Gemiddelde buurlanden
Niet-duurzame goederen	1,3	1,2	1,6	0,5	1,5	31,9	30,4
Kranten en tijdschriften	6,3	4,6	4,6	4,6	4,1	1,8	2,5
Producten voor onderhoud en reparatie woning	2	0,8	0,8	1,4	-0,3	4,3	1,4
Niet-duurzame huishoudartikelen	1	0,4	0,2	0,7	-0,4	4	2,6
Tuinbouw	1,1	2,3	2,3	1,9	3,9	2,8	2,8
Farmaceutische producten	0,7	0,3	2	-2,3	1,2	5,4	4,5
Huisdieren en aanverwante artikelen	1,1	1,2	2,3	0,5	-0,6	2,9	2,8
Leidingwater	1	1	1,2	1,3	-2,4	1,9	2,5
Drukwerk, schrijfwaren en tekenartikelen	1,2	1,2	2,1	1	-0,5	1,2	1,4
Elektrische toestellen en artikelen voor lichaamsverzorging	0,3	0,7	0,8	0	3,3	5,1	6,4
Andere medische producten en therapeutische apparaten	0,4	0,6	0,4	1	1,1	2,6	3,6
Half-duurzame goederen	0,6	0,3	0,5	0,1	-0,5	34,6	35
Kleding	0,3	-0,1	0	-0,2	0	15,6	13,2
Boeken	2,6	0,6	1,1	0,5	-3,1	1,8	2
Schoeisel	0,8	0,6	1,1	1	-3,9	3,2	3,7
Onderdelen en toebehoren voor privé-voertuigen	1,2	0,2	-0,5	1,7	-0,1	1,8	2,4
Vaat-, glaswerk en niet-elektrische keukengerei	1	0,5	0,8	1,2	-3,5	2	2,3
Andere artikelen voor persoonlijk gebruik	1,4	0,3	-0,3	0,7	-0,4	1,1	1,5
Spelen, speelgoed en hobbyartikelen	0,7	1,4	2,4	-2	7	1,8	2,5
Huishoudtextiel	0,3	0,7	1,1	0,1	0,7	2,4	1,7
Andere kledingartikelen	0,5	0,3	1,3	0,2	-2,8	0,8	1
Kledingsstoffen	1,2	-0,1	-0,1	Nb	Nb	0,2	0,1
Sport- en kampeerartikelen en artikelen voor buiten recreatie	0,2	-0,2	1,2	-0,6	-1,5	0,6	1,7
Gereedschap voor huis en tuin	-0,2	0,1	0,3	0,3	-2,7	2,5	2
Opslagmedia	-1,3	-1,2	-0,5	-1,7	-2,5	0,9	0,9
Duurzame goederen	0,7	0,4	0,6	0,2	0,4	33,5	34,7
Nieuwe personenwagens	1,7	1,8	2	1,4	2,6	13,8	14,5
Meubelen	1,2	0,7	1	0	1,2	9,1	7
Motorfietsen en fietsen	0,9	0,7	0,5	0,5	1,3	1,5	1,4
Tapijten en andere vloerbekleding	2,5	1,9	3,7	0,2	-0,2	0,2	0,7
Sieraden, uurwerken en klokken	0,3	0,5	0,2	0,6	0,6	1	2,1
Grote goederen voor recreatie	0,4	1	0,5	1,3	1,2	0,6	1,4
Foto- en filmapparatuur en optische artikelen	-3	-1,8	-0,3	-4,7	-4,6	0,4	0,6
Huishoudapparaten	-0,4	-0,9	-0,5	-1,9	0,3	3,6	3,4
Audio- en videoapparatuur	-2,6	-4,9	-4,9	-3,1	-9,2	1,8	1,7
Informatica-apparatuur	-3,1	-4,1	-4,1	-4,6	-2,9	1,5	1,9
Niet-energetische industriële goederen	0,9	0,6	0,9	0,3	0,4	100	100

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

De inflatie voor **niet-energetische industriële goederen** bedroeg in 2018 0,9 %, terwijl het gemiddelde voor de buurlanden 0,6 % noteerde. Duitsland kende hetzelfde inflatiepeil als België met 0,9 %, gevolgd door Nederland met 0,4 % en Frankrijk waar de inflatie 0,3 % noteerde. De grootste inflatie in België bij het segment **niet-duurzame goederen** was te noteren voor kranten en tijdschriften met 6,3 %, terwijl het gemiddelde voor de buurlanden 4,6 % bedroeg.

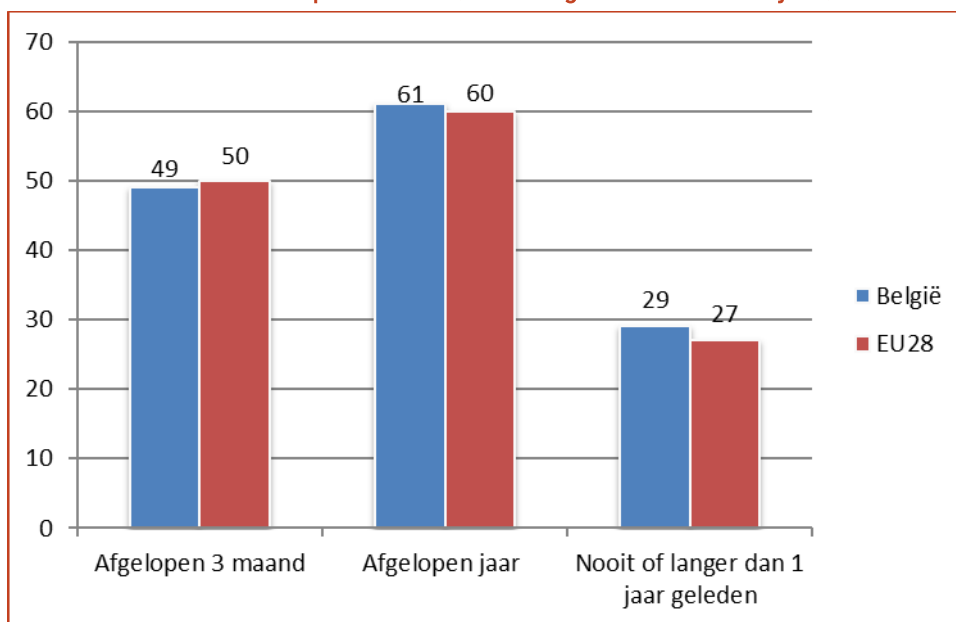
Bij de **half duurzame goederen** was er in België vooral een inflatie merkbaar voor boeken met 2,6 %, terwijl de gemiddelde inflatie voor de buurlanden slechts 0,6 % bedroeg. In Nederland was er zelfs een inflatiedaling te noteren voor boeken met 3,1 %.

Bij het segment **duurzame goederen** kende België een inflatie van 0,7 % tegen 0,4 % gemiddeld voor de buurlanden. Tapijten en andere vloerbekleding kende in 2018 de hoogst genoteerde inflatie met 2,5 %, gevolgd door nieuwe personenwagens met 1,7 %. Daarentegen kende informatica-apparatuur (-3,1 %), gevolgd door foto- en filmmapparatuur (-3 %) in 2018 de grootste inflatiedaling.

3.4. Elektronische handel

3.4.1. Online b2c-aankopen

Grafiek 3-4. Online aankopen in 2018 (bevolking tussen 16 en 74 jaar)

Bron: Eurostat.

Van de Belgische bevolking tussen 16 en 74 jaar deed 49 % **online aankopen** de afgelopen drie maanden, wat iets minder is dan het Europees gemiddelde (50 %). In het afgelopen jaar deed 61 % van de Belgische bevolking tussen 16 en 74 jaar online aankopen, waarmee België het hier iets beter doet dan het Europees gemiddelde (60 %). Het percentage van de Belgische bevolking tussen 16 en 74 jaar dat nog nooit online winkelde bedroeg 29 % voor België, wat iets hoger is dan het Europees gemiddelde (27 %). De vaststelling is dat een belangrijk deel van de Belgische bevolking dus nog steeds geen online aankoop heeft gedaan.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Tabel 3-5. Online aankopen in het afgelopen jaar

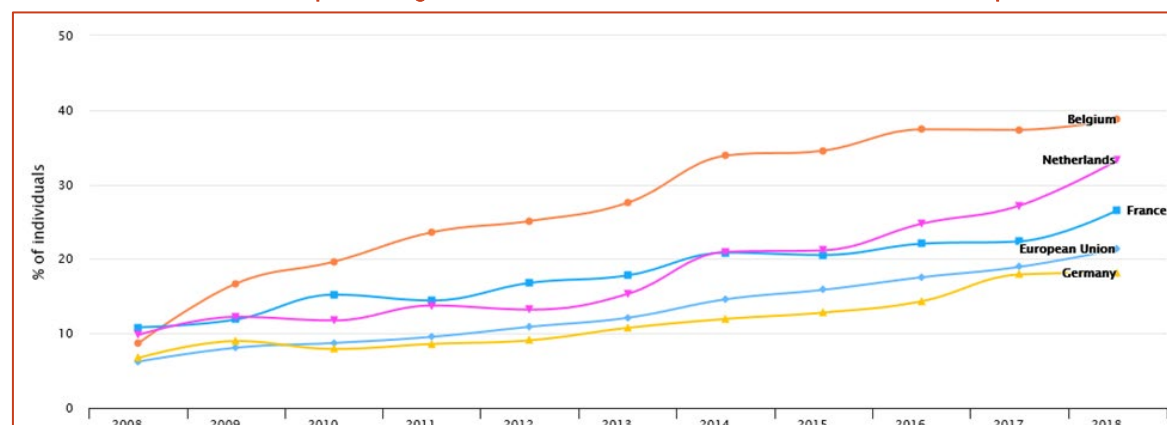
In % van de bevolking tussen 16 en 74 jaar.

	2014	2015	2016	2017	2018
EU28	50%	53%	55%	57%	60%
België	54%	55%	57%	60%	61%
Duitsland	70%	73%	74%	75%	77%
Frankrijk	62%	65%	66%	67%	67%
Nederland	71%	71%	74%	79%	80%
Verenigd Koninkrijk	79%	81%	83%	82%	na

Bron: Eurostat.

Het **aantal onlinekopers** neemt elkaar toe. Terwijl in 2014 amper 54 % van de Belgische bevolking tussen 16 en 74 jaar online aankopen deed, was dit in 2018 reeds toegenomen tot 61 %, terwijl er voor EU28 een stijging met 10 procentpunten waar te nemen was op vijf jaar, nl. van 50 % in 2014 tot 60 % in 2018. Ook in de buurlanden nam de onlinehandel sterk toe. Ten opzichte van de buurlanden hinkt de Belgische online-aankoop toch nog steeds achterop. Nederland kende in 2018 het hoogst percentage online aankopers met 80 %, gevolgd door Duitsland met 77 % en Frankrijk met 67 %.

Grafiek 3-5. Online aankopen van goederen en diensten komende van andere Europese landen

Bron: Europese commissie (Digital Scoreboard).

Volgens cijfers van het Digital Scoreboard van de Europese Commissie winkelden in 2018 38,8 % van de personen die in België gevestigd zijn **online bij verkopers uit andere EU-landen**. Dit cijfer neemt dus nog verder toe in vergelijking met 2017 toen dit 37,4 % bedroeg. Als er een vergelijking gemaakt wordt met onze buurlanden kan worden vastgesteld dat er zowel voor Nederland (33,3 %) als Frankrijk (26,6 %) een stijgende trend waarneembaar is. In Duitsland winkelden slechts 18,2 % van de personen online bij verkopers uit andere EU-landen. Het gemiddelde voor de Europese Unie bedraagt 21,3 %, wat 17,5 procentpunten lager is dan in België. Indien België kan evolueren in de richting van het Europees gemiddelde, kunnen er veel bijkomende jobs gecreëerd worden.

Tabel 3-6. Online aankopen naar productcategorie

% individuen die online aankopen verrichtten het afgelopen jaar.

Goederen of diensten die de afgelopen twaalf maanden via internet besteld werden voor privédoeleinden [% individuen die online aankopen verrichtten het afgelopen jaar]	België			EU 28		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Kleding en sportartikelen	55%	57%	54%	61%	64%	64%
Vakantie accommodatie	47%	47%	41%	52%	53%	53%
Tickets voor evenementen	36%	40%	35%	38%	39%	39%
Huishoudgoederen	32%	33%	28%	44%	46%	45%
Boeken, tijdschriften en/of kranten (online)	30%	32%	24%	33%	34%	32%
Films/muziek	18%	20%	15%	23%	28%	25%
Computer software	18%	19%	17%	21%	25%	23%
Elektronisch materiaal	19%	21%	17%	24%	25%	25%
Telecommunicatiediensten	13%	14%	11%	18%	19%	20%
Computer hardware	12%	13%	11%	17%	18%	17%
Voeding of kruidenierswaren	12%	16%	14%	23%	24%	25%
Geneesmiddelen	7%	9%	10%	13%	13%	14%

Bron: Eurostat.

In 2018 werden “kleding en sportartikelen” door Belgen het meest online aangekocht (54 %), alhoewel er wel een daling is in vergelijking met 2017, toen het percentage nog 57 % bedroeg. Ook binnen de Europese Unie worden kleding en sportartikelen het meest online gekocht (64 %), maar stagneert het cijfer.

Voor het boeken van vakanties richtten Belgen zich in 2018 eveneens vaak tot het internet met 41 % en 53 % voor de EU. Tickets voor evenementen worden eveneens vaak online gekocht met 35 % in België en 39 % voor de EU. Huishoudgoederen worden in 28 % in België online gekocht terwijl dit voor de EU 45 % bedraagt. Boeken, tijdschriften en/of kranten worden in België 24 % online gekocht, wat een sterke daling is in vergelijking met 2017 toen dit cijfer voor België nog 32 % bedroeg, terwijl dit cijfer voor de EU in 2018 36 % bedraagt en de top 5 vervolledigt van de populairste online aankopen.

Voor de aankoop van geneesmiddelen is er ook een duidelijk stijgende trend merkbaar van 7 % in 2016 tot 10 % in 2018, maar de online aankopen voor geneesmiddelen in België liggen nog steeds lager dan in de Europese Unie, waar het aandeel 14 % bedroeg in 2018.

3.4.2. Online b2b-aankopen

In 2018 deed 25 % van de Belgische kmo's (10-249 werknemers) aankopen via websites wat een stijging is van 2 procentpunten in vergelijking met 2017 en een stijging met 9 procentpunten t.o.v. 2014. Het aantal Belgische kmo's dat via informaticanetwerken aankopen deed steeg in 2018 verder tot 48 %, terwijl dit in 2017 nog maar 43 % bedroeg. Als er een vergelijking wordt gemaakt met 2014 is er een stijging van 17 procentpunten waarneembaar. Voor Nederland, het enige buurland dat eveneens over deze gegevens beschikt, deed 34 % van de Nederlandse kmo's aankopen via websites en 66 % via informaticanetwerken in 2018, wat opmerkelijk hoger is dan in België.

3.4.3. Online b2b-verkopen

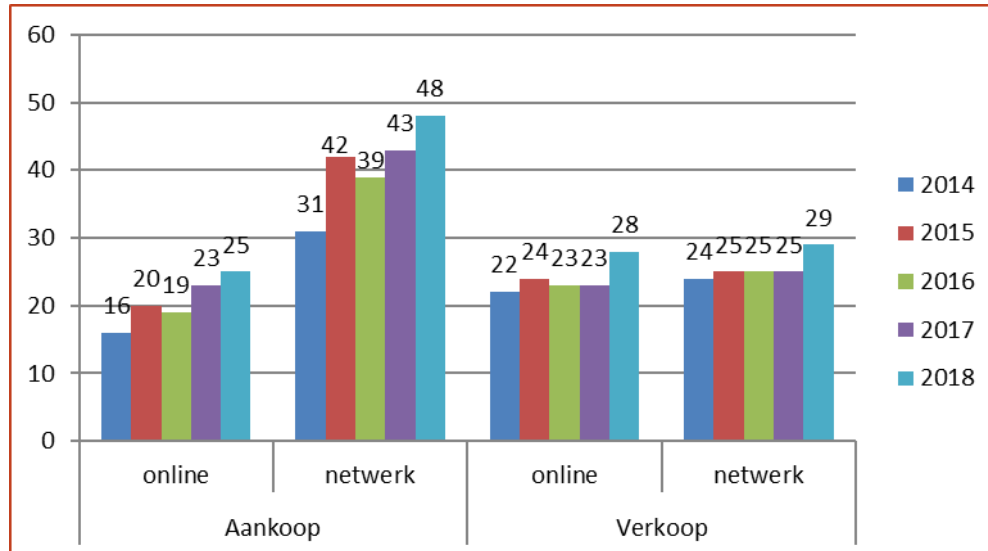
In 2018 verkochten kmo's online 28 % wat een stijging is met 5 procentpunten in vergelijking met 2017 en een stijging is met 6 procentpunten in vergelijking met 2014. Via informaticanetwerken verkochten kmo's in 2018 29 % van hun omzet wat na het stagnerende cijfer van 25 %

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

wijst op een opmerkelijke positieve stijging met 4 procentpunten. Indien er een vergelijking wordt gemaakt met 2014 is er een stijging van 5 punten waarneembaar.

Grafiek 3-6. Gebruik van e-commerce in kmo's tussen 2014 en 2018

In % van de ondernemingen.

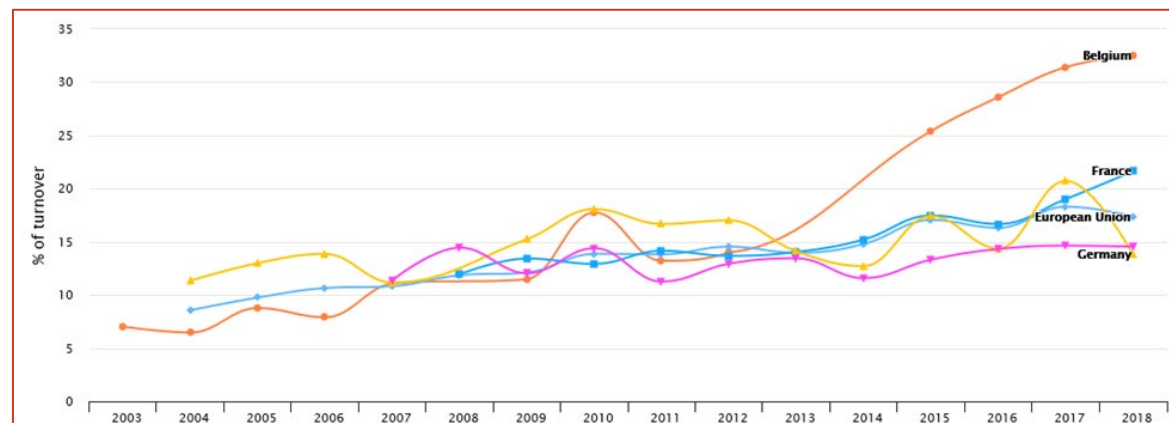

Bron: Eurostat.

3.4.4. Omzet uit e-commerce

Grafiek 3-7. Totale e-commerce verkopen van ondernemingen

In procent van hun omzet.

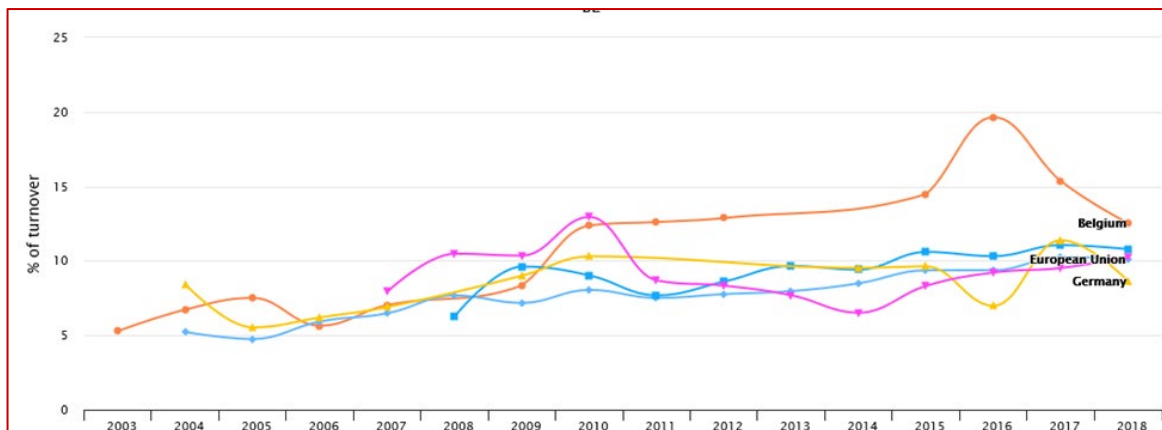

Bron: Europese commissie (Digital Scoreboard).

De Belgische bedrijven hebben sinds 2013 een sterke inhaalbeweging gemaakt wat betreft de omzet van e-commerce volgens cijfers van het Digital Scoreboard van de Europese Commissie in vergelijking met de buurlanden. In 2018 haalden de Belgische bedrijven 32,5 % van hun omzet uit e-commerce, wat nog hoger is dan in 2017 toen dit cijfer 31,4 % bedroeg. In 2018 was dit cijfer voor Duitsland 13,8 %, voor Frankrijk 21,6 % en voor Nederland 14,5 %. Geen enkel buurland kon zo een indrukwekkende groei als België neerzetten sinds 2013.

Grafiek 3-8. Totale e-commerce verkopen van kmo's (10-249 tewerkgestelde personen)

In procent van hun omzet (financiële sector niet inbegrepen)

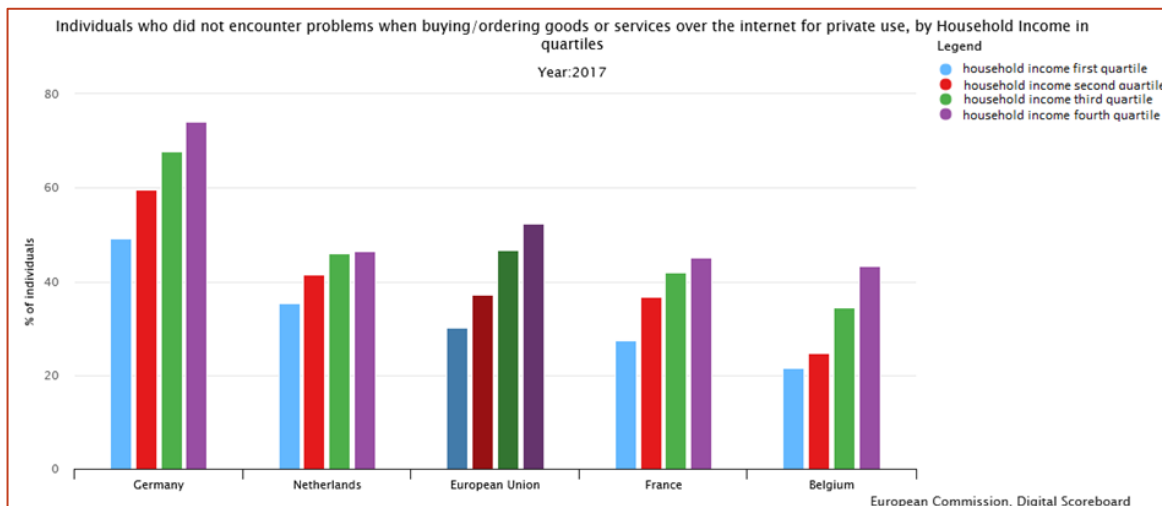
Bron: Europese commissie (Digital Scoreboard).

Als je enkel de e-commerce omzet van kmo's bekijkt, krijg je echter een ander beeld. België scoort hier nog steeds beter dan de buurlanden maar er is een duidelijke terugval merkbaar sinds 2016, waarbij de omzet uit e-commerce 19,6 % bedroeg, met een daling in 2017 tot 15,4 % en een verdere daling in 2018 tot 12,5 %.

3.4.5. Obstakels bij e-commerce

Grafiek 3-9. Individuen die geen probleem hebben vastgesteld bij de online aankopen van goederen of diensten voor privégebruik

Aandeel in %.

Bron: Europese commissie (Digital Scoreboard).

Het laatste beschikbare jaar met gegevens over **obstakels bij e-commerce** is 2017. Als er een vergelijking wordt gemaakt met de buurlanden bij online aankopen waarbij Belgen geen enkel probleem ondervonden bij hun aankoop, op basis van de cijfers van het Digital Scoreboard van de Europese Commissie, bemerkt men dat België in vergelijking met de buurlanden duidelijk slechter scoort voor alle inkomens. In 2017 heeft België bij 34,3 % van de individuen geen enkel probleem bij online aankopen, terwijl dit voor Frankrijk 38,9 % bedraagt, voor Nederland 43 % is en voor Duitsland zelfs 64,4 % is. Duitsland scoort hier opvallend beter dan de andere buurlanden en zeker veel beter dan België. Indien er gesegmenteerd wordt op basis van inkomen, kan je opmerken dat hoe hoger het inkomen is, hoe minder problemen men ondervindt om online aankopen te doen en deze vaststelling geldt voor elk land. Zo ondervindt 43,3 % van de

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

hoogste inkomens in België geen probleem bij online aankopen, terwijl dit voor de laagste inkomens slechts 21,5 % is.

Een “harde” brexit zal e-commerce sterk treffen met een enorme toename van douaneaangiftes tot gevolg. Hierdoor zullen douaniers alle pakketten vanuit het Verenigd Koninkrijk moeten controleren omdat die niet meer onder het Europees recht vallen, met mogelijk grote vertragingen tot gevolg.

Bovendien wordt de “**gratis-levering politiek**” herbekeken door grote e-commercebedrijven zoals Zalando en kledinggigant H&M, waarbij de klant voortaan betaalt voor leveringen onder 24,90 euro. Bij Zalando werd immers de helft van de verkochte online goederen teruggestuurd wat hun winstmarge sterk aantast.²⁹

²⁹ De Morgen, “[*Moeten we straks weer betalen om pakjes thuis te laten leveren? E-commerce beleeft kantelmoment*](#)”, 3 mei 2019

4. Bijlagen

Tabel 4-1. NACE-nomenclatuur in de distributiesector

45	Groot- en detailhandel in en onderhoud en reparatie van motorvoertuigen en motorfietsen	Commerce de gros et de détail et réparation véhicules automobiles et de motocycles
451	Handel in auto's	Commerce de véhicules automobiles
4511	Handel in auto's en lichte bestelwagens (kleiner of gelijk aan 3,5 ton)	Commerce d'automobiles et d'autres véhicules automobiles légers (inférieur ou égal à 3,5 tonnes)
4519	Handel in andere motorvoertuigen	Commerce d'autres véhicules automobiles
452	Onderhoud en reparatie van motorvoertuigen	Entretien et réparation de véhicules automobiles
453	Handel in onderdelen en accessoires van motorvoertuigen	Commerce d'équipements de véhicules automobiles
4531	Groothandel in onderdelen en accessoires van motorvoertuigen	Commerce de gros d'équipements de véhicules automobiles
4532	Detailhandel in onderdelen en accessoires van motorvoertuigen	Commerce de détail d'équipements de véhicules automobiles
454	Handel in en onderhoud en reparatie van motorfietsen en delen en toebehoren van motorfietsen	Commerce, entretien et réparation de motocycles et de pièces et d'accessoires de motocycles
46	Groothandel en handelsbemiddeling, met uitzondering van de handel in motorvoertuigen en motorfietsen	Commerce de gros, à l'exception des véhicules automobiles et des motocycles
461	Handelsbemiddeling	Intermédiaires du commerce de gros
4611	Handelsbemiddeling in landbouwproducten, levende dieren en textielgrondstoffen en halffabricaten	Intermédiaires du commerce en matières premières agricoles, animaux vivants, matières premières textiles et produits semi-finis
4612	Handelsbemiddeling in brandstoffen, ertsen, metalen en chemische producten	Intermédiaires du commerce en combustibles, métaux, minéraux et produits chimiques
4613	Handelsbemiddeling in hout en bouwmaterialen	Intermédiaires du commerce en bois et matériaux de construction
4614	Handelsbemiddeling in machines, apparaten en werktuigen voor de industrie en in schepen en luchtvaartuigen	Intermédiaires du commerce en machines, équipements industriels, navires et avions
4615	Handelsbemiddeling in meubelen, huishoudelijke artikelen en ijzerwaren	Intermédiaires du commerce en meubles, articles de ménage et quincaillerie
4616	Handelsbemiddeling in textiel, kleding, bont, schoeisel en lederwaren	Intermédiaires du commerce en textiles, habillement, fourrures, chaussures et articles en cuir
4617	Handelsbemiddeling in voedings- en genotmiddelen	Intermédiaires du commerce en denrées, boissons et tabac
4618	Handelsbemiddeling gespecialiseerd in andere goederen	Intermédiaires spécialisés dans le commerce d'autres produits spécifiques
4619	Handelsbemiddeling in goederen, algemeen assortiment	Intermédiaires du commerce en produits divers
462	Groothandel in landbouwproducten en levende dieren	Commerce de gros de produits agricoles bruts et d'animaux vivants
4621	Groothandel in granen, ruwe tabak, zaden en veevoeders	Commerce de gros de céréales, de tabac non manufacturé, de semences et d'aliments pour le bétail
4622	Groothandel in bloemen en planten	Commerce de gros de fleurs et de plantes
4623	Groothandel in levende dieren	Commerce de gros d'animaux vivants
4624	Groothandel in huiden, vellen en leer	Commerce de gros de cuirs et de peaux

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

463	Groothandel in voedingsmiddelen, dranken en ge- notmiddelen	Commerce de gros de produits alimentaires, de boissons et de tabac
4631	Groothandel in groenten en fruit	Commerce de gros de fruits et de légumes
4632	Groothandel in vlees en vleesproducten	Commerce de gros de viandes et de produits à base de viande
4633	Groothandel in zuivelproducten, eieren en spijsoliën en -vetten	Commerce de gros de produits laitiers, œufs, huiles et matières grasses comestibles
4634	Groothandel in dranken	Commerce de gros de boissons
4635	Groothandel in tabaksproducten	Commerce de gros de produits à base de tabac
4636	Groothandel in suiker, chocolade en suikerwerk	Commerce de gros de sucre, de chocolat et de confi- serie
4637	Groothandel in koffie, thee, cacao en specerijen	Commerce de gros de café, de thé, de cacao et d'épices
4638	Groothandel in andere voedingsmiddelen, met inbe- grip van vis en schaal- en weekdieren	Commerce de gros d'autres produits alimentaires, y compris poissons, crustacés et mollusques
4639	Niet-gespecialiseerde groothandel in voedings- en ge- notmiddelen	Commerce de gros non spécialisé de denrées, bois- sons et tabac
464	Groothandel in andere consumentenartikelen	Commerce de gros d'autres biens domestiques
4641	Groothandel in textiel	Commerce de gros de textiles
4642	Groothandel in kleding en schoeisel	Commerce de gros d'habillement et de chaussures
4643	Groothandel in elektrische huishoudelijke apparaten	Commerce de gros d'appareils électroménagers
4644	Groothandel in porselein, glaswerk en reinigingsmid- delen	Commerce de gros de porcelaine, de verrerie et de produits d'entretien
4645	Groothandel in parfumerieën en cosmetica	Commerce de gros de parfumerie et de produits de beauté
4646	Groothandel in farmaceutische producten	Commerce de gros de produits pharmaceutiques
4647	Groothandel in huismeubilair, tapijten en verlichtings- apparatuur	Commerce de gros de mobilier domestique, de tapis et d'appareils d'éclairage
4648	Groothandel in uurwerken en sieraden	Commerce de gros d'articles d'horlogerie et de bijou- terie
4649	Groothandel in andere consumentenartikelen	Commerce de gros d'autres biens domestiques
465	Groothandel in informatie- en communicatieap- paratuur	Commerce de gros d'équipements de l'information et de la communication
4651	Groothandel in computers, randapparatuur en soft- ware	Commerce de gros d'ordinateurs, d'équipements infor- matiques périphériques et de logiciels
4652	Groothandel in elektronische en telecommunicatieap- paratuur en delen daarvan	Commerce de gros de composants et d'équipements électroniques et de télécommunication
466	Groothandel in andere machines en werktuigen en toebehoren	Commerce de gros d'autres équipements indus- triels
4661	Groothandel in machines, werktuigen en toebehoren voor de landbouw	Commerce de gros de matériel agricole
4662	Groothandel in gereedschapswerktuigen	Commerce de gros de machines-outils
4663	Groothandel in machines voor de mijnbouw, de bouw- nijverheid en de weg- en waterbouw	Commerce de gros de machines pour l'extraction, la construction et le génie civil
4664	Groothandel in machines voor de textielindustrie en in naai- en breimachines	Commerce de gros de machines pour l'industrie textile et l'habillement
4665	Groothandel in kantoormeubelen	Commerce de gros de mobilier de bureau
4666	Groothandel in andere kantoormachines en kantoor- benodigdheden	Commerce de gros d'autres machines et équipements de bureau
4669	Groothandel in andere machines en werktuigen	Commerce de gros d'autres machines et équipements

467	Overige gespecialiseerde groothandel	Autres commerces de gros spécialisés
4671	Groothandel in vaste, vloeibare en gasvormige brandstoffen en aanverwante producten	Commerce de gros de combustibles solides, liquides et gazeux et de produits annexes
4672	Groothandel in metalen en metaalertsen	Commerce de gros de minerais et de métaux
4673	Groothandel in hout, bouwmaterialen en sanitair	Commerce de gros de bois, de matériaux de construction et d'appareils sanitaires
4674	Groothandel in ijzerwaren en in installatiemateriaal voor loodgieterswerk en verwarming	Commerce de gros de quincaillerie et de fournitures pour plomberie et chauffage
4675	Groothandel in chemische producten	Commerce de gros de produits chimiques
4676	Groothandel in andere intermediaire producten	Commerce de gros d'autres produits intermédiaires
4677	Groothandel in afval en schroot	Commerce de gros de déchets et de débris
469	Niet-gespecialiseerde groothandel	Commerce de gros non spécialisé
47	Detailhandel, met uitzondering van de handel in auto's en motorfietsen	Commerce de détail, à l'exception des véhicules automobiles et des motocycles
471	Detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels	Commerce de détail en magasin non spécialisé
4711	Detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels waarbij voedings- en genotmiddelen overheersen	Commerce de détail en magasin non spécialisé à prédominance alimentaire
4719	Overige detailhandel in niet-gespecialiseerde winkels	Autres commerces de détail en magasin non spécialisé
472	Detailhandel in voedings- en genotmiddelen in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail alimentaire en magasin spécialisé
4721	Detailhandel in groenten en fruit in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de fruits et de légumes en magasin spécialisé
4722	Detailhandel in vlees en vleesproducten in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de viandes et de produits à base de viande en magasin spécialisé
4723	Detailhandel in vis en schaal- en weekdieren in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de poissons, crustacés et mollusques en magasin spécialisé
4724	Detailhandel in brood, banketbakkerswerk en suikerwerk in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de pain, de pâtisserie et de confiserie en magasin spécialisé
4725	Detailhandel in dranken in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de boissons en magasin spécialisé
4726	Detailhandel in tabaksproducten in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de produits à base de tabac en magasin spécialisé
4729	Overige detailhandel in voedingsmiddelen in gespecialiseerde winkels	Autres commerces de détail alimentaires en magasin spécialisé
473	Detailhandel in motorbrandstoffen in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de carburants automobiles en magasin spécialisé
474	Detailhandel in ICT-apparatuur in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail d'équipements de l'information et de la communication en magasin spécialisé
4741	Detailhandel in computers, randapparatuur en software in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail d'ordinateurs, d'unités périphériques et de logiciels en magasin spécialisé
4742	Detailhandel in telecommunicatieapparatuur in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de matériels de télécommunication en magasin spécialisé
4743	Detailhandel in audio- en videoapparatuur in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de matériels audio-vidéo en magasin spécialisé

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

475	Detailhandel in andere consumentenartikelen in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail d'autres équipements du foyer en magasin spécialisé
4751	Detailhandel in textiel in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de textiles en magasin spécialisé
4752	Detailhandel in ijzerwaren, verf en glas in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de quincaillerie, de peintures et de verres en magasin spécialisé
4753	Detailhandel in tapijten en andere vloerbedekking en wandbekleding in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de tapis, de moquettes et de revêtements de murs et de sols en magasin spécialisé
4754	Detailhandel in elektrische huishoudapparaten in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail d'appareils électroménagers en magasin spécialisé
4759	Detailhandel in meubelen, verlichtingsbenodigdheden en andere huishoudelijke artikelen in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de meubles, d'appareils d'éclairage et d'autres articles de ménage en magasin spécialisé
476	Detailhandel in cultuur- en recreatieartikelen in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de biens culturels et de loisirs en magasin spécialisé
4761	Detailhandel in boeken in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de livres en magasin spécialisé
4762	Detailhandel in kranten en kantoorbehoeften in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de journaux et de papeterie en magasin spécialisé
4763	Detailhandel in audio- en video-opnamen in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail d'enregistrements musicaux et vidéo en magasin spécialisé
4764	Detailhandel in sportartikelen in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail d'articles de sport en magasin spécialisé
4765	Detailhandel in spellen en speelgoed in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de jeux et de jouets en magasin spécialisé
477	Detailhandel in andere artikelen in gespecialiseerde winkels	Autres commerces de détail en magasin spécialisé
4771	Detailhandel in kleding in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail d'habillement en magasin spécialisé
4772	Detailhandel in schoeisel en lederwaren in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de chaussures et d'articles en cuir en magasin spécialisé
4773	Apothekers in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de produits pharmaceutiques en magasin spécialisé
4774	Detailhandel in medische en orthopedische artikelen in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail d'articles médicaux et orthopédiques en magasin spécialisé
4775	Detailhandel in cosmetica en toiletartikelen in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de parfumerie et de produits de beauté en magasin spécialisé
4776	Detailhandel in bloemen, planten, zaden, kunstmeststoffen, huisdieren en voedsel voor huisdieren in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail de fleurs, de plantes, de graines, d'engrais, d'animaux de compagnie et d'aliments pour ces animaux en magasin spécialisé
4777	Detailhandel in uurwerken en sieraden in gespecialiseerde winkels	Commerce de détail d'articles d'horlogerie et de bijouterie en magasin spécialisé
4778	Overige detailhandel in nieuwe artikelen in gespecialiseerde winkels	Autres commerces de détail de biens neufs en magasin spécialisé
4779	Detailhandel in antiek en tweedehandsgoederen in winkels	Commerce de détail d'antiquités et de biens d'occasion en magasin
478	Markt- en straathandel	Commerce de détail sur éventaies et marchés
4781	Markt- en straathandel in voedings- en genotmiddelen	Commerce de détail alimentaire sur éventaies et marchés
4782	Markt- en straathandel in textiel, kleding en schoeisel	Commerce de détail de textiles, d'habillement et de chaussures sur éventaies et marchés
4789	Markt- en straathandel in andere artikelen	Autres commerces de détail sur éventaies et marchés
479	Detailhandel, niet in winkels en exclusief markt- en straathandel	Commerce de détail hors magasin, éventaies ou marchés
4791	Detailhandel via postorderbedrijven of via internet	Vente à distance
4799	Overige detailhandel, niet in winkels en exclusief markt- en straathandel	Autres commerces de détail hors magasin, éventaies ou marchés

Tabel 4-2. Omzet volgens btw-gegevens

Bedragen in duizenden euro																			
2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2017-I	2017-II	2017-III	2017-IV	2018-I	2018-II	2018-III	2018-IV	
45	90.918.527	73.389.120	82.515.819	88.834.811	85.393.373	88.024.632	92.330.933	100.269.637	109.996.637	119.575.208	122.755.608	30.437.237	30.941.398	27.050.688	31.145.885	32.145.230	31.821.944	27.292.180	31.496.254
451	69.990.691	55.085.623	61.240.107	65.336.509	63.006.741	64.090.496	69.076.396	75.421.416	83.020.532	91.615.640	94.703.177	23.390.950	23.822.824	20.712.492	23.689.374	25.103.775	24.364.199	20.823.696	24.411.507
452	6.002.303	6.014.043	5.184.216	5.499.430	5.209.068	5.315.427	4.965.750	4.569.529	4.944.418	5.253.579	5.265.968	1.305.724	1.340.223	1.109.059	1.498.573	1.304.986	1.374.870	1.095.518	1.490.594
453	13.921.702	11.506.758	15.361.287	17.331.133	16.510.612	17.940.718	17.642.068	19.608.140	21.159.133	21.842.946	21.832.692	5.547.585	5.523.038	5.005.873	5.766.450	5.508.333	5.803.905	5.146.180	5.374.274
454	1.003.831	782.696	730.209	667.739	666.952	677.991	646.719	670.552	872.554	863.043	953.771	192.978	255.313	223.264	191.488	228.136	278.970	226.786	219.879
46	307.497.397	270.202.454	314.892.513	352.821.168	365.769.640	362.709.747	364.202.111	358.922.125	346.050.351	368.327.063	383.925.856	90.771.927	93.145.167	87.904.740	96.505.229	93.962.489	98.370.017	92.610.271	98.983.079
461	14.834.222	12.733.286	14.759.391	18.271.469	18.063.062	17.681.841	15.039.902	15.023.963	14.963.305	17.941.612	18.825.603	4.443.877	4.452.943	4.407.839	4.636.953	4.524.926	4.874.741	4.707.933	4.718.003
462	8.191.346	7.290.488	7.517.065	7.834.698	8.124.146	8.540.084	8.359.222	7.543.817	7.715.050	8.176.844	9.112.054	1.920.956	2.138.964	1.804.190	2.312.734	2.263.115	2.411.989	2.074.714	2.362.236
463	39.089.773	38.438.498	41.595.619	43.630.734	45.239.729	47.812.556	48.228.978	49.048.715	50.365.416	52.715.869	53.512.150	12.425.383	13.633.958	13.015.321	13.641.207	12.492.727	13.862.951	13.229.073	13.927.399
464	77.763.227	80.869.723	86.759.548	91.177.595	92.747.715	89.739.263	91.846.338	100.256.225	88.219.091	85.814.319	86.500.048	21.083.965	21.245.354	21.335.189	22.149.811	21.539.955	21.400.054	21.068.683	22.491.356
465	11.735.754	9.563.696	10.431.036	9.679.390	8.935.545	8.579.748	8.485.967	8.581.505	8.735.036	10.555.522	10.583.618	2.558.263	2.455.198	2.447.212	3.094.849	2.516.242	2.371.051	2.491.106	3.205.219
466	25.117.055	20.646.787	23.115.175	26.489.171	26.483.453	26.038.994	27.189.675	28.633.220	29.407.139	30.110.621	30.804.707	7.640.282	7.759.719	6.982.872	7.727.748	7.684.666	7.934.840	7.167.286	8.017.915
467	124.469.604	94.791.878	126.273.402	151.449.533	163.092.304	161.307.225	161.184.550	146.332.562	143.079.407	159.625.387	171.024.804	39.834.053	40.629.211	37.070.989	42.091.134	42.137.605	44.687.150	40.952.781	43.247.268
469	6.296.416	5.868.098	4.441.277	4.288.578	3.083.686	3.010.036	3.867.479	3.502.118	3.565.907	3.386.889	3.562.872	865.148	829.820	841.128	850.793	803.253	827.241	918.695	1.013.683
47	77.645.795	78.956.881	84.226.637	86.734.346	88.780.670	90.001.815	91.364.805	93.830.662	96.663.157	98.034.572	99.309.150	23.654.105	24.998.789	24.055.381	25.326.297	23.743.019	-	-	-
471	30.319.371	31.910.788	34.487.259	34.868.925	36.522.051	37.402.305	38.750.842	41.032.917	44.263.983	45.389.277	46.005.978	11.003.070	11.725.184	11.193.988	11.467.035	11.251.006	-	-	-
472	4.499.691	4.487.566	4.704.929	4.843.837	4.966.522	5.055.838	4.989.662	5.079.327	5.144.211	5.022.771	5.112.747	1.147.065	1.287.637	1.212.156	1.375.913	1.169.762	-	-	-
473	4.900.384	4.317.110	5.193.274	5.423.622	5.427.852	5.502.483	5.922.657	5.405.713	4.997.368	4.837.553	4.102.072	1.360.011	1.293.245	1.195.536	988.761	987.091	1.034.081	1.040.142	1.040.758
474	2.568.012	2.397.225	2.289.102	2.280.435	2.124.606	2.087.390	2.119.415	1.775.369	1.807.860	1.757.080	1.806.986	418.200	404.237	414.191	520.452	435.809	400.503	428.059	542.615
475	9.782.807	9.985.685	10.431.126	10.832.316	10.986.813	10.801.280	10.769.240	10.936.516	11.193.434	11.128.324	11.235.689	2.669.577	2.803.092	2.783.241	2.872.414	2.726.262	2.806.108	2.734.842	2.968.477
476	3.592.660	3.492.424	3.559.211	3.360.735	3.341.605	3.210.815	3.142.580	3.067.238	3.057.731	2.962.962	2.927.790	651.653	700.351	753.785	857.173	638.311	695.728	730.850	862.901
477	20.258.614	19.514.872	20.396.374	21.463.417	21.485.009	21.849.742	22.113.710	22.631.156	21.887.395	21.897.251	22.229.892	5.227.868	5.595.253	5.309.974	5.764.156	5.186.078	5.737.262	5.258.138	6.048.414
478	382.103	397.053	413.832	425.796	436.701	441.532	465.364	476.417	494.799	497.981	503.053	108.440	136.554	125.121	127.866	107.333	136.836	126.938	131.946
479	1.342.153	2.454.158	2.751.530	3.035.263	3.489.511	3.650.430	3.091.335	3.426.009	3.816.376	4.541.373	5.384.943	1.068.221	1.053.236	1.067.389	1.352.527	1.241.367	1.226.583	1.327.276	1.589.717

Verloop																			
2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2008	2017-I	2017-II	2017-III	2017-IV	2018-I	2018-II	2018-III	2018-IV
45	-19,3%	12,4%	7,7%	-3,9%	3,1%	4,9%	8,6%	9,7%	8,7%	2,7%	35,0%	13,4%	8,3%	9,1%	4,5%	5,6%	2,8%	0,9%	1,1%
451	-21,3%	11,2%	6,7%	-3,6%	1,7%	7,8%	9,2%	10,1%	10,4%	3,4%	35,3%	14,9%	11,1%	10,6%	5,3%	7,3%	2,3%	0,5%	3,0%
452	0,2%	-13,8%	6,1%	-5,3%	2,0%	-6,6%	-8,0%	8,2%	6,3%	0,2%	-12,3%	13,1%	6,0%	1,0%	5,0%	-0,1%	2,6%	-1,2%	-0,5%
453	-17,3%	33,5%	12,8%	-4,7%	8,7%	-1,7%	11,1%	7,9%	3,2%	0,0%	56,8%	8,5%	-1,5%	5,0%	1,7%	-0,7%	5,1%	2,8%	-6,8%
454	-22,0%	-6,7%	-8,6%	-0,1%	1,7%	-4,6%	3,7%	30,1%	-1,1%	10,5%	-5,0%	-8,2%	0,1%	10,6%	-6,7%	18,2%	9,3%	1,6%	14,8%
46	-12,1%	16,5%	12,0%	3,7%	-0,8%	0,4%	-1,4%	-3,6%	6,4%	4,2%	24,9%	4,2%	5,8%	6,0%	9,6%	3,5%	5,6%	5,4%	2,6%
461	-14,2%	15,9%	23,8%	-1,1%	-2,1%	-14,9%	-0,1%	-0,4%	19,9%	4,9%	26,9%	22,1%	18,9%	24,1%	15,1%	1,8%	9,5%	6,8%	1,7%
462	-11,0%	3,1%	4,2%	3,7%	5,1%	-2,1%	-9,8%	2,3%	6,0%	11,4%	11,2%	4,1%	1,6%	2,4%	15,5%	17,8%	12,8%	15,0%	2,1%
463	-1,7%	8,2%	4,9%	3,7%	5,7%	0,9%	1,7%	2,7%	4,7%	1,5%	36,9%	5,8%	7,4%	2,6%	3,0%	0,5%	1,7%	1,6%	2,1%
464	4,0%	7,3%	5,1%	1,7%	-3,2%	2,3%	9,2%	-12,0%	-2,7%	0,8%	11,2%	-16,3%	-0,2%	3,6%	4,8%	2,2%	0,7%	-1,2%	1,5%
465	-18,5%	9,1%	-7,2%	-7,7%	-4,0%	-1,1%	1,1%	1,8%	20,8%	0,3%	-9,8%	22,3%	20,2%	23,7%	18,1%	-1,6%	-3,4%	1,8%	3,6%
466	-17,8%	12,0%	14,6%	0,0%	-1,7%	4,4%	5,3%	2,7%	2,4%	2,3%	22,6%	5,6%	0,1%	2,0%	2,1%	0,6%	2,3%	2,6%	3,8%
467	-23,8%	33,2%	19,9%	7,7%	-1,1%	-0,1%	-9,2%	-2,2%	11,6%	7,1%	37,4%	15,7%	8,3%	7,0%	15,3%	5,8%	10,0%	10,5%	2,7%
469	-6,8%	-24,3%	-3,4%	-28,1%	-2,4%	28,5%	-9,4%	1,8%	-5,0%	5,2%	-43,4%	-4,3%	-4,4%	-2,1%	-9,0%	-7,2%	-0,3%	9,2%	19,1%
47	1,7%	6,7%	3,0%	2,4%	1,4%	1,5%	2,7%	3,0%	1,4%	1,3%	27,9%	4,4%	2,9%	1,8%	-2,9%	0,4%	-0,1%	0,8%	4,0%
471	5,2%	8,1%	1,1%	4,7%	2,4%	3,6%	5,9%	7,9%	2,5%	1,4%	51,7%	8,1%	4,0%	1,3%	-2,6%	2,3%	-0,8%	1,6%	2,4%
472	-0,3%	4,8%	3,0%	2,5%	1,8%	-1,3%	1,8%	1,3%	-2,4%	1,8%	13,6%	-3,7%	-0,4%	-4,3%	-1,4%	2,0%	1,9%	0,9%	2,4%
473	-11,9%	20,3%	4,4%	0,1%	1,4%	7,6%	-8,7%	-7,6%	-3,2%	-15,2%	-16,3%	12,4%	6,8%	2,1%	-29,6%	-27,4%	-20,0%	-13,0%	5,3%
474	-6,7%	-4,5%	-0,4%	-6,8%	-1,8%	1,5%	-16,2%	1,8%	-2,8%	2,8%	-29,6%	-3,4%	-5,1%	-4,4%	0,9%	4,2%	-0,9%	3,3%	4,3%
475	2,1%	4,5%	3,8%	1,4%	-1,7%	-0,3%	1,6%	2,3%	-0,6%	1,0%	14,9%	-0,1%	-0,6%	0,9%	-2,3%	2,1%	0,1%	-1,7%	3,3%
476	-2,8%	1,9%	0,0%	-6,2%	-3,9%	-2,1%	-2,4%	-0,3%	-3,1%	-1,2%	-18,5%	-4,9%	-2,6%	-2,4%	-2,7%	-2,0%	-0,7%	-3,0%	0,7%
477	-3,7%	4,5%	5,2%	0,1%	1,7%	1,2%	2,3%	-3,3%	0,0%	1,5%	9,7%	-1,7%	1,7%	2,5%	-2,1%	-0,8%	2,5%	-1,0%	4,9%
478	3,9%	4,2%	2,9%	2,6%	1,1%	5,4%	2,4%	3,9%	0,6%	1,0%	31,7%	3,2%	0,6%	-0,4%	-0,3%	-1,0%	0,2%	1,5%	3,2%
479	82,9%	12,1%	10,3%	15,0%	4,6%	-15,3%	10,8%	11,4%	19,0%	18,6%	301,2%	21,5%	15,9%	21,5%	17,7%	16,2%	16,5%	24,3%	17,5%

Bron : Statbel.

“De voorwaarden scheppen voor een competitieve, duurzame en evenwichtige werking van de goederen- en dienstenmarkt in België.”

Tabel 4-3. Investerings volgens btw-gegevens

	Bedragen in duizenden euro																		
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2017-I	2017-II	2017-III	2017-IV	2018-I	2018-II	2018-III	2018-IV
45	949.158	844.331	880.723	1.033.371	882.882	927.493	1.059.752	1.158.409	1.365.092	1.436.805	1.508.072	339.633	388.866	311.087	397.219	358.676	358.551	324.676	466.169
451	627.391	515.631	499.985	695.489	606.912	656.592	783.222	864.431	1.078.546	1.079.068	1.170.306	237.682	307.085	239.122	295.179	286.352	267.289	244.612	372.053
452	232.334	234.783	301.220	249.106	175.351	171.907	178.845	165.060	175.190	219.186	209.886	49.743	52.802	54.274	62.367	48.928	51.610	46.182	63.166
453	68.998	74.764	60.060	74.806	87.453	87.220	81.258	115.548	93.504	122.909	110.091	47.663	24.737	15.260	35.249	18.805	34.932	28.999	27.355
454	20.435	19.153	19.458	13.970	13.166	11.774	16.427	13.370	17.852	15.642	17.789	4.545	4.242	2.431	4.424	4.591	4.720	4.883	3.595
46	2.350.382	1.875.982	1.993.095	2.131.022	2.043.110	1.962.992	1.897.751	1.921.676	2.077.439	2.206.371	2.233.876	489.046	548.930	574.977	593.418	493.329	570.892	507.417	662.238
461	180.070	169.445	186.449	181.100	158.085	151.628	145.573	150.009	196.227	198.251	176.564	34.775	40.861	72.171	50.444	40.035	43.451	41.703	51.375
462	104.129	93.231	94.633	104.156	93.472	86.085	93.497	101.974	103.565	98.929	108.575	22.578	30.311	25.135	20.905	24.071	25.002	27.348	32.154
463	375.049	336.633	335.377	387.248	367.530	354.828	381.279	393.528	400.520	413.791	519.627	89.786	108.899	96.184	118.922	99.389	135.461	126.974	157.803
464	379.471	357.685	497.762	456.407	464.753	395.664	412.443	375.948	362.095	394.059	364.651	94.791	106.542	93.629	99.097	79.561	94.711	82.270	108.109
465	97.145	54.118	49.229	37.442	46.793	62.584	40.210	37.735	38.884	58.646	39.386	14.929	10.688	8.783	24.246	10.162	9.489	8.934	10.801
466	392.394	274.816	287.077	306.486	327.297	332.305	296.794	299.360	317.264	403.975	361.914	76.523	98.358	131.443	97.651	85.021	91.850	77.644	107.399
467	765.731	537.132	518.558	634.697	563.585	559.713	499.995	530.936	635.762	613.806	638.309	147.441	148.422	143.490	174.453	146.156	165.628	137.981	188.544
469	56.393	52.922	24.010	23.486	21.595	20.185	27.960	32.186	23.122	24.914	24.850	8.223	4.849	4.142	7.700	8.934	5.300	4.563	6.053
47	2.156.092	2.136.739	2.870.675	2.302.862	2.348.089	2.191.700	2.311.528	2.340.111	2.491.762	2.589.470	2.461.343	611.200	610.066	589.357	778.847	569.968	-	-	-
471	697.217	674.504	1.432.838	846.363	959.553	818.890	954.806	965.127	1.076.475	1.195.028	1.108.130	257.159	266.130	280.175	391.564	240.376	-	-	-
472	182.586	181.533	192.210	200.636	185.387	179.279	166.531	186.696	201.445	192.359	187.678	44.352	48.352	41.780	57.875	41.932	48.415	42.974	54.357
473	54.489	45.730	40.038	39.752	35.330	74.809	34.791	37.912	35.654	34.726	39.973	7.545	8.644	7.219	11.318	7.365	8.388	9.894	14.326
474	77.702	75.619	65.981	61.953	54.908	47.143	41.749	53.153	48.241	40.962	35.592	8.764	11.094	9.138	11.966	8.294	7.919	8.067	11.312
475	298.615	305.610	295.893	282.320	285.596	255.787	297.877	284.726	293.015	269.328	254.752	61.224	68.081	58.769	71.254	67.385	52.342	54.945	80.080
476	97.102	81.347	80.781	74.852	67.895	70.430	62.760	56.846	59.711	59.057	63.253	13.360	13.056	14.329	17.612	14.867	16.673	13.836	17.877
477	701.404	711.609	705.724	736.799	698.316	686.318	696.602	693.735	709.495	737.539	696.005	204.649	177.753	161.693	193.444	172.382	171.608	151.856	200.159
478	25.898	26.493	25.208	28.321	23.366	25.660	25.503	26.476	26.926	26.968	30.831	5.415	8.141	6.940	6.472	6.574	8.632	7.646	7.979
479	21.079	34.294	32.002	31.866	37.738	33.384	30.909	35.440	40.800	43.503	45.129	8.732	8.115	9.314	17.342	10.793	9.884	8.801	15.651

	Verloop																			
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2008	2017-I	2017-II	2017-III	2017-IV	2018-I	2018-II	2018-III	2018-IV
45	-11,0%	4,3%	17,3%	-14,6%	5,1%	14,3%	9,3%	17,8%	5,3%	5,0%		58,9%	23,4%	-16,7%	3,4%	23,4%	5,6%	-7,8%	4,4%	17,4%
451	-17,8%	-3,0%	39,1%	-12,7%	8,2%	19,3%	10,4%	24,8%	0,0%	8,5%		86,5%	18,6%	-21,9%	-0,6%	20,7%	20,5%	-13,0%	2,3%	26,0%
452	1,1%	28,3%	-17,3%	-29,6%	-2,0%	4,0%	-7,7%	6,1%	25,1%	-4,2%		-9,7%	22,9%	18,5%	45,5%	18,0%	-1,6%	-2,3%	-14,9%	1,3%
453	8,4%	-19,7%	24,6%	16,9%	-0,3%	-6,8%	42,2%	-19,1%	31,4%	-10,4%		59,6%	76,3%	-4,2%	-26,9%	78,1%	-60,5%	41,2%	90,0%	-22,4%
454	-6,3%	1,6%	-28,2%	-5,8%	-10,6%	39,5%	-18,6%	33,5%	-12,4%	13,7%		-12,9%	-38,8%	24,3%	9,1%	-7,6%	1,0%	11,3%	100,9%	-18,7%
46	-20,2%	6,2%	6,9%	-4,1%	-3,9%	-3,3%	1,3%	8,1%	6,2%	1,2%		-5,0%	3,5%	6,0%	19,1%	-1,8%	0,9%	4,0%	-11,8%	11,6%
461	-5,9%	10,0%	-2,9%	-12,7%	-4,1%	-4,0%	3,0%	30,8%	1,0%	-10,9%		-1,9%	-3,5%	6,7%	8,9%	-9,4%	15,1%	6,3%	-42,2%	1,8%
462	-10,5%	1,5%	10,1%	-10,3%	-7,9%	8,6%	9,1%	1,6%	-4,5%	9,8%		4,3%	-13,4%	4,3%	1,6%	-11,8%	6,6%	-17,5%	8,8%	53,8%
463	-10,2%	-0,4%	15,5%	-5,1%	-3,5%	7,5%	3,2%	1,8%	3,3%	25,6%		38,5%	-9,6%	5,5%	8,4%	8,8%	10,7%	24,4%	32,0%	32,7%
464	-5,7%	39,2%	-8,3%	1,8%	-14,9%	4,2%	-8,8%	-3,7%	8,8%	-7,5%		-3,9%	5,4%	28,2%	16,7%	-8,9%	-16,1%	-11,1%	-12,1%	9,1%
465	-44,3%	-9,0%	-23,9%	25,0%	33,7%	-35,8%	-6,2%	3,0%	50,8%	-32,8%		-59,5%	72,6%	10,2%	11,0%	92,1%	-31,9%	-11,2%	1,7%	-55,5%
466	-30,0%	4,5%	6,8%	6,8%	1,5%	-10,7%	0,9%	6,0%	27,3%	-10,4%		-7,8%	2,6%	29,9%	80,9%	3,6%	11,1%	-6,6%	-40,9%	10,0%
467	-29,9%	-3,5%	22,4%	-11,2%	-0,7%	-10,7%	6,2%	19,7%	-3,5%	4,0%		-16,6%	13,2%	-14,0%	3,9%	-10,4%	-0,9%	11,6%	-3,8%	8,1%
469	-6,2%	-54,6%	-2,2%	-8,1%	-6,5%	38,5%	15,1%	-28,2%	7,8%	-0,3%		-55,9%	5,0%	-21,6%	0,6%	54,3%	8,6%	9,3%	10,2%	-21,4%
47	-0,9%	34,3%	-19,8%	2,0%	-6,7%	5,5%	1,2%	6,5%	3,9%	-4,9%		14,2%	4,3%	-1,3%	4,2%	7,8%	-6,7%	-5,9%	-2,3%	-4,7%
471	-3,3%	112,4%	-40,9%	13,4%	-14,7%	16,6%	1,1%	11,5%	11,0%	-7,3%		58,9%	2,0%	0,3%	8,3%	30,5%	-6,5%	-6,1%	-0,9%	-13,1%
472	-0,6%	5,9%	4,4%	-7,6%	-3,3%	-7,1%	12,1%	7,9%	-4,5%	-2,4%		2,8%	-6,5%	-7,2%	-8,3%	2,7%	-5,5%	0,1%	2,9%	-6,1%
473	-16,1%	-12,4%	-0,7%	-11,1%	111,7%	-53,5%	9,0%	-6,0%	-2,6%	15,1%		-26,6%	-3,1%	-18,0%	3,7%	9,2%	-2,4%	-3,0%	37,1%	26,6%
474	-2,7%	-12,7%	-6,1%	-11,4%	-14,1%	-11,4%	27,3%	-9,2%	-15,1%	-13,1%		-54,2%	-12,4%	-6,7%	-32,5%	-6,6%	-5,4%	-28,6%	-11,7%	-5,5%
475	2,3%	-3,2%	-4,6%	1,2%	-10,4%	16,5%	-4,4%	2,9%	-11,5%	-1,8%		-14,7%	-12,8%	-10,0%	5,9%	-22,2%	10,1%	-23,1%	-6,5%	12,4%
476	-16,2%	-0,7%	-7,3%	-9,3%	3,7%	-10,9%	-9,4%	5,0%	-1,1%	7,1%		-34,9%	-10,0%	-6,8%	9,1%	3,8%	11,3%	21,2%	-3,4%	1,5%
477	1,5%	-0,8%	4,4%	-5,2%	-1,7%	1,5%	-0,4%	2,3%	4,0%	-5,6%		-0,8%	22,2%	4,5%	3,4%	-10,3%	-15,8%	-3,5%	-6,1%	3,5%
478	2,3%	-4,9%	12,3%	-17,5%	9,8%	-0,6%	3,8%	1,7%	0,2%	14,3%		19,0%	-21,8%	15,3%	18,6%	-8,7%	21,4%	6,0%	10,2%	23,3%
479	62,7%	-6,7%	-0,4%	18,4%	-11,5%	-7,4%	14,7%	15,1%	6,6%	3,7%		114,1%	-6,1%	-21,2%	-4,5%	51,5%	23,6%	21,8%	-5,5%	-9,8%

Bron: Statbel